17 грудня 2002 року. № 239 (2990)

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Здоровий глузд має перемогти

Робота парламенту сьогодні розпочнеться з розгляду та голосування постанови про звільнення Володимира Стельмаха з посади Голови Національного банку України та призначення Сергія Тігіпка. Про це повідомив на погоджувальній раді голів парламентських комітетів, лідерів депутатських фракцій і груп Перший заступник Голови Верховної Ради України Геннадій Васильєв. За його словами, з питанням про Голову НБУ треба визначитися до четверга, щоб цей день присвятити бюджетному процесу, зокрема, прийняттю законів, які сприятимуть наповненню доходної частини бюджету, та інших важливих законодавчих актів.

(Закінчення на 2-й стор.).

Перехід у площину практичних дій

Наявний високий рівень стратегічного партнерства Києву і Москві потрібно перекласти на мову практичних дій. Про це заявив Голова Верховної Ради України Володимир Литвин на зустрічі українських парламентаріїв з членами офіційної делегації Держдуми Росії на чолі з її Головою Геннадієм Селезньовим. Візит делегації російських депутатів до Києва важливий і символічний: напередодні Року Росії в Україні підбиваються підсумки Року України в Росії. Крім того, нинішні переговори дають старт новому починанню — 14—15 січня в столиці України вперше засідатиме спільна міжпарламентська україно-російська група. Її мета — конкретне практичне співробітництво між Верховною Радою та обома палатами російського парламенту.

(Закінчення на 2-й стор.).

ОСОБИСТОСТІ

Чесна політика можлива?

Так, — стверджує в інтерв'ю нашій газеті Голова Сейму (парламенту) Латвії Інгріда Удре. «Політик має робити все, щоб виконати взяті на себе зобов'язання», — переконана вона. І до її думки варто прислухатися. Розмову нашого кореспондента з пані Удре ми публікуємо під рубрикою «Особистості» **(читайте на 18-й стор.)**.

ПЕРЕДПЛАТИВ І ВИГРАВ!

Аріон, він же Іларіон

«Не кажи, що погано живемо. Настане час — життя стане краще», — часто повторює Аріон Дмитрович Широкоступ. «Голос України» він передплачує з початку його виходу, робить підшивки, а статті, які його найбільше зацікавили, пропонує почитати сусідам, знайомим. До речі, був він колись Іларіоном. Але, як видавали паспорт, записали Аріон.

Із Зоєю, своєю дружиною, яка родом з Астрахані, познайомився за не зовсім звичних обставин. Під час війни потрапив у полон. А потім фашистський концтабір довелося змінити на сталінський ГУЛАГ: десять років тоді давали ні за що. У Комі опинилася й Зоя. Теж за принципом: «була б людина, а стаття знайдеться». Як сталінська сторінка нашої історії закінчилася, поселилися в Наталівці Новоград-Волинського району. Зоя Михайлівна працювала то дояркою, то обліковцем. З тваринницькою галуззю пов'язана і значна частина біографії Аріона Дмитровича — завідував фермою, був пастухом. Тож, мабуть, не випадково одна з дочок тепер у фермера зоотехніком. Інші діти, хоч і полишили рідне село, теж колгоспники, як по-старому кажуть батьки.

Аріон Дмитрович тепер чекає, коли прийде листоноша, поглядаючи на годинник, що дістався йому від «Голосу України».

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

ЧОРНОБИЛЬСЬКИЙ БУМЕРАНГ

Якщо 1950 року в нас було 4 відсотки дітей з вродженими патологіями від їх загального числа, 1990-го — 18, то нині — 26 відсотків. А це удвічі більше, ніж, приміром, у США. Коли так прогресуватиме захворюваність дітей, то в майбутньому не буде кому обслуговувати наші атомні станції. Так коротко висловився на недавніх слуханнях з приводу доцільності добудови нових енергоблоків на Хмельницькій і Рівненській АЕС у Комітеті Верховної Ради України з питань паливно-енргетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки запрошений на них доктор біологічних наук, професор, міжнародний експерт з питань екології В'ячеслав Коновалов.

(Закінчення на 22-й стор.).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Морози вдарили боляче

У Вінницькій області від переохолодження померло п'ять осіб. Усі постраждалі — чоловіки 42—55 років. Так, в селі Ілляшівка Тростянецького району від переохолодження загинув 45-річний сторож цегельного заводу. А у Вінниці на трамвайній зупинці знайдено тіло чоловіка без певного місця проживання. Такі випадки сталися і в селах Хороша Липовецького, Зарванці Вінницького районів, місті Хмільник.

Водночас у Мурованокуриловецькому районі Вінниччини від отруєння чадним газом померли двоє дітей, 1999 та 2001 року народження, яких батьки залишили без нагляду, **повідомляє агентство УНІАН.**

У НОМЕР

До плану ще б і зарплату

Понад десять мільйонів тонн вугілля видобули цього року шахтарі Західного Донбасу. Це означає, що вони знову достроково упоралися з своєю річною програмою. Шість шахт басейну ще півтора-два місяці тому видали на-гора по мільйону тонн палива.

З нагоди значної трудової перемоги гірників холдингової компанії «Павлоградвугілля» гаряче й дружно привітали відразу усі «зацікавлені» обласні та київські інстанції, **повідомляє наш власний кореспондент Микола НЕЧИПОРЕНКО**.

Не обважиш — не поїдеш

Гирі загальним номіналом у п'ять тонн вилучено в Донецьку під час тотальної перевірки 43 ринків. Цікаво, що реальна вага на 1 тонну 400 кілограмів менша за «заявлену». Ревізія, що її було проведено за розпорядженням міського голови Донецька Олександра Лук'янченка, засвідчила: працівники прилавка досить вільно поводяться з засобами для зважування. У зібраній перевіряючими колекції — гирі із висвердленими дірками, із додаванням алюмінію, підпиляні і навіть дореволюційні одно- та двофунтові, які продавці, не зморгнувши оком, видавали за півкілограмові та кілограмові. Грішать працівники ринків і неточністю вагів, навіть електронних, **повідомляє наш власний кореспондент Ліна КУЩ**.

Хрест для опалення

Із настанням холодів з могил кладовища Кальварія в Ужгороді почали загадково зникати дерев'яні хрести. Родичі похованих звернулися до міськвідділу міліції. Дільничні інспектори після кількох вечірніх чергувань затримали 50-річного М., яких мешкав неподалік і вже мав кілька судимостей за крадіжки. За словами зловмисника, хрести він використовував як дрова для опалення житла. Проти нього порушено справу за наругу над могилами, **повідомляє наш власний кореспондент Іван ГУДЗОВАТИЙ.**

У Каневі два місцеві жителі намагалися розпиляти унікальний дуб, стовбур якого пролежав у землі майже десять тисяч років

Перехід у площину практичних дій

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

(Початок на 1-й стор.).

Між українськими депутатами та їхніми російськими колегами в стінах Верховної Ради відбулася відверта розмова.

Можливо, якби зустрічі парламентаріїв були частіші, то наболілих проблем у взаєминах країн зменшилося б. Може, це лише ілюзія, але факт залишається фактом —останній раз Геннадій Селезньов був у Києві 1998 року, а делегації Думи і тим паче Ради Федерації, на жаль, не часті гості у нас... І хоча, за зізнанням Селезньова, ці чотири роки промайнули для нього як одна мить, є надія, що тісніші контакти і глав парламентів, і депутатських груп матимуть користь для наших країн.

Є сподівання, що створена спільна група парламентаріїв (20 осіб з українського боку і стільки само — з російського) сприятиме пожвавленню міжпарламентського діалогу і переведе його із площини загальних розмов і висування взаємних претензій у площину спільних дій. Адже домовленості про це було досягнуто ще під час візиту Володимира Литвина до Москви, і тоді йшлося про те, що перше засідання групи відбудеться в листопаді. На жаль, запитання про те, чому намічене на листопад засідання перенесено на січень, поставити не вдалося через ліміт часу, що його було відведено на запитання журналістів. А тим часом в інтерв'ю «ГУ» напередодні свого візиту Геннадій Селезньов заявив, що «наші парламентські відносини інтенсивні і не заморожені», а порушення деяких планів має об'єктивні причини.

На нинішній зустрічі, за словами прес-секретаря глави ВР Лариси Троян, російські депутати зрештою визнали, що проблема російської мови — внутрішнє питання України, і не варто гаяти дорогоцінний час на його обговорення. Наші депутати, зокрема голова фракції БЮТ Юлія Тимошенко, порушували дуже гострі нині соціальні питання. Не обійшли депутати і економічні проблеми. Приміром, лідер фракції «Наша Україна» Віктор Ющенко спробував з'ясувати, хто саме вставляє палиці в колеса нашому торгово-економічному співробітництву, назвати авторів, завдяки діяльності яких товарообіг між Україною і Росією цього року зменшився на чверть. На запитання журналістів, хто все-таки в цьому винен, адресоване Литвину і Селезньову, глави парламентів відповіли, що точно не законодавча влада. Водночас Володимир Литвин зазначив, що слід зупинитися і подумати, що відбувається, до того ж не зазіхати на суверенітети одне одного. Він також вважає, що це предмет неполітичних дискусій. А спікер Держдуми вбачає панацею від усіх проблем у вступі України до ЄврАзЕС, в якому знято практично всі види мита.

Одним із завдань візиту було знайомство представників фракцій і комітетів Держдуми з їхніми українськими колегами. Воно відбулося, «мовний бар'єр», на думку більшості депутатів, здолали і попереду у них —конкретна робота, результатів якої очікують і в Росії, і в Україні.

Яна СТАДІЛЬНА.

Здоровий глузд має перемогти

(Початок на 1-й стор.).

Питання про перерозподіл парламентських комітетів, як зазначив на погоджувальній раді Перший заступник Голови ВР, цього тижня ставити в порядок денний недоцільно, адже головне завдання парламенту — прийняти до кінця року держбюджет на 2003 рік.

До розкладу пленарних засідань парламенту на цей тиждень включено майже 100 законопроектів, до того ж комітети ВР просять додатково включити до порядку денного сесії ще 54 законопроекти, з яких 41 уже готовий до розгляду. На голосування у четвер винесено майже 80 питань. На розгляд парламенту у вівторок винесено проекти законів про визначення суб'єктів права власності на розташоване на території України майно загальносоюзних громадських об'єднань колишнього СРСР, про правовий статус закордонних українців, про боротьбу з економічною злочинністю. Найважливішими питаннями серед и будуть обговорення проекту закону про недержавне пенсійне забезпечення та змін до закону про держбюджет-2002. У п'ятницю депутати розглянуть пакет законопроектів з економічної проблематики.

Відбулася зустріч робочої групи з підготовки держбюджету-2003 з Першим віце-прем'єром, Міністром фінансів Миколою Азаровим, на якій, за словами голови Комітету з питань бюджету Петра Порошенка, «зроблено вагомий крок уперед» щодо узгодження розміру доходної частини бюджету. У середу має відбутися ще одна зустріч Голови ВР, керівників парламентських комітетів, лідерів депутатських фракцій і груп з Прем'єр-міністром В. Януковичем. Якщо на ній вдасться дійти згоди, проект закону про держбюджет-2003 може бути розглянуто парламентом у третьому читанні вже цього четверга.

Однак опозиція знову налаштована до рішучих дій протесту.

Лідер соціалістів Олександр Мороз в інтерв'ю журналістам не виключив того, що голосування може бути знову заблоковано. За пропозицією опозиційних фракцій вирішено провести ще одну зустріч фракційних лідерів з Головою парламенту. У свою чергу «більшовики» готові розв'язати питання про Голову НБУ за будь-яких умов. «Більшість готова до роботи, навіть якщо буде заблоковано мікрофони і систему голосування», —заявив постійний представник Президента в парламенті Олександр Задорожній. І наголосив, що Конституція України і Регламент не передбачають, яким чином і де мають голосувати депутати. Там лише сказано, що кожен депутат голосує особисто.

Перший заступник Голови ВР Геннадій Васильєв після погоджувальної ради також наголосив, що питання про Голову НБУ має бути обов'язково розглянуто і вирішено цього вівторка. Він зазначив, якщо В. Стельмах на пропозицію депутатів згоден звітувати за свою діяльність, йому може бути надано таку можливість. «Це питання буде вирішено згідно із законом та Конституцією, іншого не буде», — запевнив Г. Васильєв.

Юліана ШЕВЧУК.

ПАРТІЙНІ РЯДКИ

Дві плюс ліві «плюси»

Саме такою за схемою бачить політичну коаліцію відомих опозиційних партій один із лідерів УРП «Собор» і парламентської фракції БЮТ Анатолій Матвієнко. Політична пара з «однорідних» «Нашої України» і Блоку Юлії Тимошенко плюс соціалісти, плюс комуністи (2 («Наша Україна» і БЮТ) + 1 (СПУ) + 1 (КПУ).

Таке бачення А. Матвієнко висловив журналістам у перерві XIII з'їзду Української республіканської партії «Собор», що минулої суботи відбувся у Києві.

Лідер «соборних» не зважив за необережне назвати речі своїми іменами в «сусідньому політичному обійсті», не обійшов критичним словом можливої «перебіжки» з фракції «НУ» майже 20 народних депутатів-«зрадників», порадивши лідеру блоку «Наша Україна» позбутися їх і «не тримати мертве тіло, бо те, що має впасти, — все одно впаде».

А щодо безпосередньо Віктора Андрійовича, то, «якщо Віктора Ющенка оберуть Президентом України і при цьому він не буде спиратися на потужну партію, то він буде новим Леонідом Кучмою», адже оточення такого нового глави держави, на думку лідера УРП «Собор», «буде його висмоктувати та виведе у вороги України».

А сам лідер «нашоукраїнців» Віктор Ющенко, виступаючи на з'їзді, наголосив, що «Наша Україна» підтримує ідею переговорів з Українською республіканською партією «Собор» стосовно політичної консолідації. І сенсаційно (як для нього) заявив: «Ми не маємо справжньої української влади — патріотичної і чесної. Чинна влада довела, що нездатна з юрби зробити націю».

В опозиційних лавах також не без «різновекторності». Скажімо, у кулуарах з'їзду Левко Лук'яненко, нагадавши про певну співпрацю з лівими, зокрема КПУ, зосередив увагу журналістів на намірах «Собору» йти «на тісні контакти лише з тими партіями, які мають схожі програми». Натомість його політична соратниця Юлія Тимошенко вважає, що БЮТ готовий до співпраці з усіма опозиційними силами, в тому числі з комуністами. «Ми не повинні відпускати їх у табір влади», — додала, **як передає УНІАН**, Юлія Володимирівна.

Нинішній з'їзд ухвалив резолюцію із закликом до об'єднання опозиційних сил з метою оновлення влади, яку у цьому документі названо «злочинним режимом». Як знак підтвердження партійного курсу — і переобрання головою партії Анатолія Матвієнка.

Анатолій БЕНЬ

У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ВИБОРЧІЙ КОМІСІЇ

Постанова Центральної виборчої комісії

Про офіційне оприлюднення результатів проміжних виборів народного депутата України 8 грудня 2002 року в одномандатному виборчому окрузі № 82 (Запорізька область)

Відповідно до частини першої статті 78 Закону України «Про вибори народних депутатів України», на підставі постанови окружної виборчої комісії одномандатного виборчого округу № 82 від 9 грудня 2002 року № 156 «Про визнання обраним народного депутата України по одномандатному виборчому округу № 82 на проміжних виборах народного депутата України 8 грудня 2002 року» та керуючись статтями 11, 12 Закону України «Про Центральну виборчу комісію», Центральна виборча комісія **постановляє:**

1. Офіційно оприлюднити результати проміжних виборів народного депутата України 8 грудня 2002 року в одномандатному виборчому окрузі № 82 (Запорізька область). 2.

3. Опублікувати в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр» інформацію про обрання на проміжних виборах народного депутата України 8 грудня 2002 року в одномандатному виборчому окрузі № 82 народним депутатом України Хмельницького Василя Івановича, 1966 року народження, бакалавра права, директора Центру народної економіки, проживає в м. Києві, безпартійного, висунутого шляхом самовисування.

Голова Центральної виборчої комісії М. РЯБЕЦЬ.

м. Київ,
13 грудня 2002 року.
№1031.

Докази істотно не вплинули

Центральна виборча комісія підтвердила перемогу кандидата в народні депутати Василя Хмельницького у Запорізькому 82-му виборчому окрузі. Водночас ЦВК не задовольнила скаргу лідера прогресивних соціалістів Наталії Вітренко, яка балотувалася у цьому окрузі та вимагала визнати вибори недійсними.

У скарзі йшлося про «масовий підкуп виборців» з посиланням на заяви та відеоматеріали. Проте, за словами члена ЦВК Миколи Рибачука, правоохоронці відмовилися порушувати з цього приводу кримінальну справу через відсутність достатніх доказів злочину, які перешкоджали б вільному волевиявленню громадян. У заяві Наталія Вітренко також зазначила, що до списків, котрі було невчасно подано на виборчі дільниці, не включено майже шість тисяч виборців.

На переконання ЦВК, докази, які надала Наталія Вітренко, не могли істотно вплинути на результати виборів (за В. Хмельницького проголосували 36 відсотків виборців, за Н. Вітренко — 17). Крім того, вона не вказала, хто з кандидатів порушував закон.

Лідер прогресивних соціалістів має намір звернутися до Європейського суду.

Урок позитивного піару

Уперше в уряді Криму відбувся науково-практичний семінар «Паблік рілейшнз» у державних організаціях», улаштований Міжрегіональною академією управління персоналом, спеціалістами з Верховної Ради України і Координаційною радою при голові Ради міністрів АРК з інформування населення про діяльність виконавчої влади.

Чи може та чи повинна влада дружити зі ЗМІ? Як досягти з ними взаємного розуміння? Як владі краще бути почутою народом, а йому — дізнатися правду про владу всіх рівнів? Як ефективніше організувати якісний потік інформації про наше буття, системний зворотний зв'язок і розуміння дій влади?

Розібратися в цих питаннях кримським керівникам органів місцевої влади, їх прес-секретарям і журналістам допомогли провідні фахівці з Києва: голова Комітету Верховної Ради України з європейської інтеграції Борис Тарасюк, ректор Міжрегіональної академії управління персоналом Валерій Бебик, віце-президент МАУП, головний редактор журналу «Персонал» Ігор Слісаренко та інші.

У вступному слові до учасників семінару глава кримського уряду Сергій Куніцин уточнив, що цей захід проходить у рамках програми організації інформування громадськості про діяльність органів влади.

Микола Михайлович Амосов

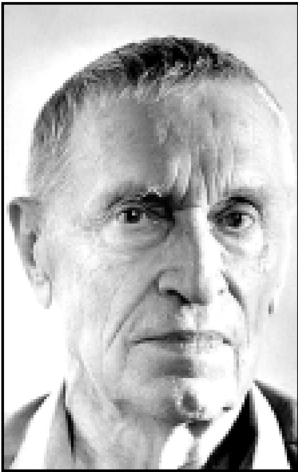

12 грудня 2002 року на 90-му році життя помер видатний хірург і вчений у галузі медицини та біокібернетики, Герой Соціалістичної Праці, лауреат Ленінської і трьох Державних премій України, академік НАН і АМН України, депутат Верховної Ради СРСР п'яти скликань, заслужений діяч науки України, професор, доктор медичних наук Микола Михайлович Амосов.

Микола Амосов народився 6 грудня 1913 року в селі Ольхове Вологодської губернії. В 1932 році він закінчив Череповецький механічний технікум, після чого працював змінним механіком на Архангельській електростанції. У 1939 році з відзнакою закінчив Архангельський медичний інститут, а в 1940-му — з відзнакою Всесоюзний заочний індустріальний інститут.

Під час Великої Вітчизняної війни Микола Амосов був на фронті провідним хірургом польового госпіталю. З 1947-го по 1952 рік працював головним хірургом Брянського обласного відділу охорони здоров'я, у цей час почав широко працювати в галузі грудної хірургії, проводив велику наукову роботу. У 1952 році Миколу Михайловича Амосова як видатного спеціаліста з грудної хірургії було запрошено до Київського інституту туберкульозу для керівництва спеціально створеною клінікою торакальної хірургії. У 1953 році захистив докторську дисертацію.

У 1955—1970 роках — завідувач кафедри грудної хірургії Інституту вдосконалення лікарів, 1960—1988 роках — також завідувач відділу Інституту кібернетики НАН України. З 1978 року — заступник директора Інституту туберкульозу і грудної хірургії МОЗ України, у 1983—1988 роках директор, з 1988-го — почесний директор Інституту серцево-судинної хірургії. Микола Амосов — один з основоположників легеневої та серцевої хірургії в СРСР, засновник української школи біологічної, медичної і психологічної кібернетики.

Микола Амосов був членом президії правління Українського товариства хірургів і кардіологів, Міжнародної асоціації хірургів і Міжнародного товариства серцево-судинних хірургів, Міжнародного товариства медичної кібернетики, членом редколегії багатьох вітчизняних і зарубіжних журналів. Його відзначено багатьма високими державними нагородами.

Миколі Амосову були притаманні високий організаторський талант, компетентність, надзвичайна працездатність, вимогливість, велика душевна щедрість. Усі, хто знав Миколу Михайловича, любили і поважали його за чуйне ставлення до людей, мудрість, оптимізм і високу порядність. Він був взірцем самовідданого й чесного служіння Вітчизні.

Світла пам'ять про Миколу Михайловича Амосова назавжди збережеться в наших серцях.

Володимир ЛИТВИН, Геннадій ВАСИЛЬЄВ, Олександр ЗІНЧЕНКО, Валентин ЗАЙЧУК.

Фото Валерія СОЛОВЙОВА (Укрінформ).

Київ, 14 грудня. Президент України Леонід Кучма, Голова Верховної Ради Володимир Литвин, Прем'єр-міністр Віктор Янукович взяли участь у церемонії прощання з видатним українським ученим, кардіохірургом Миколою Амосовим.

Фракція «Наша Україна» з сумом дізналася про смерть видатного українського кардіохірурга Миколи Михайловича Амосова — світоча національної та світової медицини. Увесь життєвий шлях Миколи Амосова, його невтомна праця є прикладом високої людяності, неперевершеного таланту, професійної майстерності та багатогранного інтелекту.

Всенародна шана і подяка Людині і Хірургу навічно закарбували ім'я Миколи Амосова в народній пам'яті.

Висловлюємо щире співчуття родині та близьким покійного.

Партії об'єднуються

«Навесні «Наша Україна» ініціюватиме загальне об'єднання демократичних сил», — заявив Віктор Ющенко та IX Всеукраїнській конференції Молодого руху.

Виступаючи перед її учасниками, лідер «Нашої України» повідомив, що напередодні в нього відбулася зустріч із представниками НРУ і УНР з приводу об'єднання двох партій. За його словами, це засідання було «довге і, можливо, вперше результативне».

Тим часом Політрада Народного руху України на своєму засіданні ухвалила меморандум про відновлення єдності НРУ, який запропонований для підписання Українському народному рухові.

У меморандумі, зокрема, наголошується на потребі відновлення єдності Народного руху України з метою поширення рухівського впливу на політичну і соціально-економічну ситуацію в Україні та зміцнення партій політичного блоку «Наша Україна».

Лідери НРУ і УНР України погодили, що відновлення єдності НРУ здійснюватиметься шляхом злиття обох партій УНР та НРУ на паритетних засадах, **інформує УНІАН.**

ДЕПУТАТ В ОКРУЗІ

«Залишаємося з «Голосом України»

На рахунку благодійного фонду народного депутата України Віктора Тимошенка (Черкаська область) багато добрих справ. Лише у Чигиринському районі для міжшкільного навчально-виробничого комбінату обладнано комп'ютерний клас, для занять молоді кікбоксингом —спортивний ринг вартістю 30 тисяч гривень, для багатодітних та малозабезпечених сімей — придбано одяг та продукти харчування на більш як 20 тисяч гривень.

На прохання ветеранських організацій, закладів освіти, культури, охорони здоров'я округу фонд Віктора Тимошенка передплатив для цих категорій читачів парламентську газету.

«Щиро дякуємо нашому народному депутатові, — написав до корпункту колишній фронтовик Іван Миколайович Коваленко, — за увагу до ветеранських потреб. — Нам, людям старшого покоління, приємно почитати серйозну газету. А нашому депутатові так і тримати — бути у тісному зв'язку з округом!»

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Опозиція готова до компромісу

Опозиція готова піти на компроміс із парламентською більшістю для того, щоб залишити Володимира Стельмаха на посаді Голови Національного банку України. Про це заявила лідер БЮТ Юлія Тимошенко.

На її переконання, заява про звільнення, яку головний банкір країни написав «під тиском» керівників парламентської більшості, незаконна.

За словами Юлії Тимошенко, керівники опозиції готові погодитися з вимогами більшості в «інших аспектах», скажімо, «стосовно впорядкування діяльності роботи Верховної Ради».

Члени Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я, материнства та дитинства і працівники секретаріату комітету висловлюють глибоке співчуття народному депутату України першого та третього скликань ЧЕРНЕНКУ Віталію Григоровичу з приводу тяжкої втрати — передчасної смерті його брата **Анатолія Григоровича.**

ПІДСУМОК ТИЖНЯ

Останній бастіон

Саме так назвав Віктор Ющенко голосування за звільнення з посади Голови Нацбанку Володимира Стельмаха і зарікся відступати. Однак лідеру «Нашої України», схоже, все-таки доведеться цей «бастіон» здати і записати на свій політичний рахунок ще один тактичний програш.

Тиждень у парламенті розпочався досить спокійно, але напруження наростало зсередини. Після засідання погоджувальної ради у понеділок питання про перерозподіл парламентських комітетів у порядку денному не було. Хоча проект відповідної постанови вже був готовий і офіційно внесений до ВР, а лідери «більшовицьких» фракцій запевняли: це питання таки голосуватимуть у четвер. Рухався у спокійному ритмі й бюджетний процес: у вівторок лідери депутатських фракцій і груп домовилися з прем'єром В. Януковичем відкласти голосування за основний фінансовий документ держави на тиждень, а в четвер прийняти низку законів, які сприятимуть наповненню доходної частини бюджету (про оподаткування прибутку підприємств, митні збори тощо).

Однак у четвер до бюджетної теми так і не дійшло: коли глава парламенту В. Литвин намагався поставити на голосування питання про звільнення з посади Голови НБУ В. Стельмаха, опозиція заблокувала на весь день не лише парламентську трибуну, а й всю роботу ВР, переконуючи, що повторне голосування є порушенням Регламенту. А отож відтягнули і найболючіше для опозиції питання: перерозподіл парламентських комітетів.

Уперше з початку роботи ВР четвертого скликання політична боротьба у стінах на вулиці Грушевського велася не парламентськими, а вуличними методами — з бійками, викрученими мікрофонами і потрощеними комп'ютерами. Всі мимоволі згадали про не такі вже й далекі в часі події — «оксамитову революцію», Український дім, прийняття Земельного кодексу. І все-таки пізно ввечері, після кількагодинної розмови фракційних лідерів, нарешті народився компроміс —голосування стосовно В. Стельмаха було відкладено, і вже у п'ятницю парламент розглядав бюджетонаповнюючі закони, за які опозиція, щоправда, відмовилася голосувати.

Крапку в політичному протистоянні у стінах парламенту не поставлено. Навпаки — воно дозріває до свого апогею. Питання про Голову НБУ просто так «зникнути» не може: Президент вніс до ВР уже третє подання, бо В. Стельмах сам написав заяву про своє звільнення. І за Кодексом законів про працю він може пропрацювати на цій посаді лише два тижні. А якщо блокування роботи парламенту триватиме, Верховна Рада може виконати свій конституційний обов'язок — надати згоду на звільнення та призначення Голови НБУ — не лише за допомогою системи «Рада», а, скажімо, голосуванням іменними бюлетенями. Переходити в Український дім «більшовики» вже не збираються.

Інше питання — що важливіше для «Нашої України» (а саме вона найбільше зацікавлена у «збереженні» В. Стельмаха у кріслі Голови НБУ)? Уникнення перевірок нинішньої й попередньої діяльності Нацбанку, зокрема і за головування В. Ющенка, чи збереження за собою керівних посад у парламентських комітетах та можливості хоч якось впливати на роботу уряду? Чи остаточний перехід в опозицію та «братерство» з іншими опозиційними фракціями? Досягти першого, як ми вже пояснили, «нашоукраїнцям» навряд чи вдасться. Довго залишатися Нацбанку без голови — небезпечно, бо це одразу позначиться і на курсі національної валюти, і на біржових котируваннях. З «братерством» також проблеми, бо не встиг В. Ющенко заявити, що вже готова до підписання політична угода про створення опозиції з соціалістами та бютівцями, як О. Мороз зробив свій хід конем: без комуністів соціалісти не гратимуть. А ось за решту речей ще можна позмагатися, зокрема й за бюджетний комітет, який, як подейкують у парламентських кулуарах, за певних умов таки може залишитися у «НУ» і Петра Порошенка.

Минулого тижня для «Нашої України» пролунав ще один тривожний дзвінок — з її лав вийшло одразу п'ятеро депутатів, серед яких другий номер у виборчому списку блоку Олександр Стоян, один із керівників виборчого штабу Володимир Макеєнко та потужні бізнесмени Василь Бартків, Олександр Римарук та Ігор Насалик. І, зверніть увагу, саме з політичних причин. О. Стоян тому, що як профспілковий лідер хоче брати участь у прийнятті важливих соціальних законів, а фракція «Наша Україна» останнім часом здебільшого всі голосування блокує. А І. Насалик в інтерв'ю Укрінформу заявив: фракцією керують не національно-демократичні сили, а оточення Віктора Ющенка, яке не має до цих сил жодного стосунку. А сам В. Ющенко — «найбільш авторитарна людина в українському суспільстві», і приймає рішення «так, ніби він уже президент». І. Насалик спрогнозував, що до кінця року з фракції «Наша Україна» можуть вийти ще майже 20 депутатів. Кілька колишніх «нашоукраїнців» та їх симпатиків, зокрема той же І. Насалик та попередній глава парламенту І. Плющ, уже заявили про намір створити нову депутатську групу «Вільні демократи». Кажуть, що вона вже налічує 22 парламентарії.

Утім, час нелегких випробувань настав не лише для опозиції, а й для більшості. Як сказав, перебуваючи у Харкові, Президент України Леонід Кучма, парламентська більшість нині «перевіряється на міцність». Адже хоча вона сьогодні й налічує 236 голосів, саме тепер їй доведеться довести свою відповідальність і за діяльність уряду, і за прийняття законів, і за бюджетний процес, зрив якого загрожує небезпечним економічним та соціальним вибухом.

Юліана ШЕВЧУК.

Закон України

Про внесення змін до Закону України «Про охорону праці»

Верховна Рада України **постановляє**:

Внести зміни до Закону України «Про охорону праці» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 49, ст. 668; 1996 р., № 31, ст. 145; 1999 р., № 34, ст. 274), виклавши його в такій редакції:

«ЗАКОН УКРАЇНИ

Про охорону праці

Цей Закон визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення понять і термінів

Охорона праці — це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Роботодавець — власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган, незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, і фізична особа, яка використовує найману працю.

Працівник — особа, яка працює на підприємстві, в організації, установі та виконує обов'язки або функції згідно з трудовим договором (контрактом).

Стаття 2. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на всіх юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та на всіх працюючих.

Стаття 3. Законодавство про охорону праці

Законодавство про охорону праці складається з цього Закону, Кодексу законів про працю України, Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені законодавством України про охорону праці, застосовуються норми міжнародного договору.

Стаття 4. Державна політика в галузі охорони праці

Державна політика в галузі охорони праці визначається відповідно до Конституції України Верховною Радою України і спрямована на створення належних, безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням.

Державна політика в галузі охорони праці базується на принципах:

пріоритету життя і здоров'я працівників, повної відповідальності роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці;

підвищення рівня промислової безпеки шляхом забезпечення суцільного технічного контролю за станом виробництв, технологій та продукції, а також сприяння підприємствам у створенні безпечних та нешкідливих умов праці;

комплексного розв'язання завдань охорони праці на основі загальнодержавної, галузевих, регіональних програм з цього питання та з урахуванням інших напрямів економічної і соціальної політики, досягнень в галузі науки і техніки та охорони довкілля;

соціального захисту працівників, повного відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;

встановлення єдиних вимог з охорони праці для всіх підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності та видів діяльності;

адаптації трудових процесів до можливостей працівника з урахуванням його здоров'я та психологічного стану;

використання економічних методів управління охороною праці, участі держави у фінансуванні заходів щодо охорони праці, залучення добровільних внесків та інших надходжень на ці цілі, отримання яких не суперечить законодавству;

інформування населення, проведення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці;

забезпечення координації діяльності органів державної влади, установ, організацій, об'єднань громадян, що розв'язують проблеми охорони здоров'я, гігієни та безпеки праці, а також співробітництва і проведення консультацій між роботодавцями та працівниками (їх представниками), між усіма соціальними групами під час прийняття рішень з охорони праці на місцевому та державному рівнях;

використання світового досвіду організації роботи щодо поліпшення умов і підвищення безпеки праці на основі міжнародного співробітництва.

Розділ II. ГАРАНТІЇ ПРАВ НА ОХОРОНУ ПРАЦІ

Стаття 5. Права на охорону праці під час укладання трудового договору

Умови трудового договору не можуть містити положень, що суперечать законам та іншим нормативно-правовим актам з охорони праці.

Під час укладання трудового договору роботодавець повинен проінформувати працівника під розписку про умови праці та про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, можливі наслідки їх впливу на здоров'я та про права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до законодавства і колективного договору.

Працівнику не може пропонуватися робота, яка за медичним висновком протипоказана йому за станом здоров'я. До виконання робіт підвищеної небезпеки та тих, що потребують професійного добору, допускаються особи за наявності висновку психофізіологічної експертизи.

Усі працівники згідно із законом підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Стаття 6. Права працівників на охорону праці під час роботи

Умови праці на робочому місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам законодавства.

Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують, або для виробничого середовища чи довкілля. Він зобов'язаний негайно повідомити про це безпосереднього керівника або роботодавця. Факт наявності такої ситуації за необхідності підтверджується спеціалістами з охорони праці підприємства за участю представника профспілки, членом якої він є, або уповноваженої працівниками особи з питань охорони праці (якщо професійна спілка на підприємстві не створювалася), а також страхового експерта з охорони праці.

За період простою з причин, передбачених частиною другою цієї статті, які виникли не з вини працівника, за ним зберігається середній заробіток.

Працівник має право розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо роботодавець не виконує законодавства про охорону праці, не додержується умов колективного договору з цих питань. У цьому разі працівникові виплачується вихідна допомога в розмірі, передбаченому колективним договором, але не менше тримісячного заробітку.

Працівника, який за станом здоров'я відповідно до медичного висновку потребує надання легшої роботи, роботодавець повинен перевести за згодою працівника на таку роботу на термін, зазначений у медичному висновку, і у разі потреби встановити скорочений робочий день та організувати проведення навчання працівника з набуття іншої професії відповідно до законодавства.

На час зупинення експлуатації підприємства, цеху, дільниці, окремого виробництва або устаткування органом державного нагляду за охороною праці чи службою охорони праці за працівником зберігаються місце роботи, а також середній заробіток.

Стаття 7. Право працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці

Працівники, зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, безоплатно забезпечуються лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінними харчовими продуктами, газованою солоною водою, мають право на оплачувані перерви санітарно-оздоровчого призначення, скорочення тривалості робочого часу, додаткову оплачувану відпустку, пільгову пенсію, оплату праці у підвищеному розмірі та інші пільги і компенсації, що надаються в порядку, визначеному законодавством.

У разі роз'їзного характеру роботи працівникові виплачується грошова компенсація на придбання лікувально-профілактичного харчування, молока або рівноцінних йому харчових продуктів на умовах, передбачених колективним договором.

Роботодавець може за свої кошти додатково встановлювати за колективним договором (угодою, трудовим договором) працівникові пільги і компенсації, не передбачені законодавством.

Протягом дії укладеного з працівником трудового договору роботодавець повинен, не пізніш як за 2 місяці, письмово інформувати працівника про зміни виробничих умов та розмірів пільг і компенсацій, з урахуванням тих, що надаються йому додатково.

Стаття 8. Забезпечення працівників спецодягом, іншими засобами індивідуального захисту, мийними та знешкоджувальними засобами

На роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або несприятливими метеорологічними умовами, працівникам видаються безоплатно за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту, а також мийні та знешкоджувальні засоби. Працівники, які залучаються до разових робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварій, стихійного лиха тощо, що не передбачені трудовим договором, повинні бути забезпечені зазначеними засобами.

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок придбання, комплектування, видачу та утримання засобів індивідуального захисту відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці та колективного договору.

У разі передчасного зношення цих засобів не з вини працівника роботодавець зобов'язаний замінити їх за свій рахунок. У разі придбання працівником спецодягу, інших засобів індивідуального захисту, мийних та знешкоджувальних засобів за свої кошти роботодавець зобов'язаний компенсувати всі витрати на умовах, передбачених колективним договором.

Згідно з колективним договором роботодавець може додатково, понад встановлені норми, видавати працівникам певні засоби індивідуального захисту, якщо фактичні умови праці цього працівника вимагають їх застосування.

Стаття 9. Відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або у разі їх смерті

Відшкодування шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або у разі смерті працівника, здійснюється Фондом соціального страхування від нещасних випадків відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

Роботодавець може за рахунок власних коштів здійснювати потерпілим та членам їх сімей додаткові виплати відповідно до колективного чи трудового договору.

За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням, зберігаються місце роботи (посада) та середня заробітна плата на весь період до відновлення працездатності або до встановлення стійкої втрати професійної працездатності. У разі неможливості виконання потерпілим попередньої роботи проводяться його навчання і перекваліфікація, а також працевлаштування відповідно до медичних рекомендацій.

Час перебування на інвалідності у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням зараховується до стажу роботи для призначення пенсії за віком, а також до стажу роботи із шкідливими умовами, який дає право на призначення пенсії на пільгових умовах і в пільгових розмірах.

Стаття 10. Охорона праці жінок

Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних робіт або робіт, пов'язаних з санітарним та побутовим обслуговуванням), а також залучення жінок до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми, відповідно до переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, граничних норм підіймання і переміщення важких речей, що затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Праця вагітних жінок і жінок, які мають неповнолітню дитину, регулюється законодавством.

Стаття 11. Охорона праці неповнолітніх

Не допускається залучення неповнолітніх до праці на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, на підземних роботах, до нічних, надурочних робіт та робіт у вихідні дні, а також до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми, відповідно до переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, граничних норм підіймання і переміщення важких речей, що затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Неповнолітні приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду.

Порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професій, пов'язаних з важкими роботами і роботами із шкідливими або небезпечними умовами праці, визначається положенням, яке затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Вік, з якого допускається прийняття на роботу, тривалість робочого часу, відпусток та деякі інші умови праці неповнолітніх визначаються законом.

Стаття 12. Охорона праці інвалідів

Підприємства, які використовують працю інвалідів, зобов'язані створювати для них умови праці з урахуванням рекомендацій медико-соціальної експертної комісії та індивідуальних програм реабілітації, вживати додаткових заходів безпеки праці, які відповідають специфічним особливостям цієї категорії працівників.

У випадках, передбачених законодавством, роботодавець зобов'язаний організувати навчання, перекваліфікацію і працевлаштування інвалідів відповідно до медичних рекомендацій.

Залучення інвалідів до надурочних робіт і робіт у нічний час не допускається.

Розділ III. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Стаття 13. Управління охороною праці та обов'язки роботодавця

Роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

З цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці, а саме:

створює відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їх обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання;

розробляє за участю сторін колективного договору і реалізує комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці;

забезпечує виконання необхідних профілактичних заходів відповідно до обставин, що змінюються;

впроваджує прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід з охорони праці тощо;

забезпечує належне утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом;

забезпечує усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань, та здійснення профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками розслідування цих причин;

організовує проведення аудиту охорони праці, лабораторних досліджень умов праці, оцінку технічного стану виробничого обладнання та устаткування, атестацій робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці в порядку і строки, що визначаються законодавством, та за їх підсумками вживає заходів до усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів;

розробляє і затверджує положення, інструкції, інші акти з охорони праці, що діють у межах підприємства (далі — акти підприємства), та встановлює правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, у виробничих приміщеннях, на будівельних майданчиках, робочих місцях відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці, забезпечує безоплатно працівників нормативно-правовими актами та актами підприємства з охорони праці;

здійснює контроль за додержанням працівником технологічних процесів, правил поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та індивідуального захисту, виконанням робіт відповідно до вимог з охорони праці;

організовує пропаганду безпечних методів праці та співробітництво з працівниками у галузі охорони праці;

вживає термінових заходів для допомоги потерпілим, залучає за необхідності професійні аварійно-рятувальні формування у разі виникнення на підприємстві аварій та нещасних випадків.

Роботодавець несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Стаття 14. Обов'язки працівника щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці

Працівник зобов'язаний:

дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території підприємства;

знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, правила поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

проходити у встановленому законодавством порядку попередні та періодичні медичні огляди.

Працівник несе безпосередню відповідальність за порушення зазначених вимог.

Стаття 15. Служба охорони праці на підприємстві

На підприємстві з кількістю працюючих 50 і більше осіб роботодавець створює службу охорони праці відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань нагляду за охороною праці.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 50 осіб

ДЕРЖАВА І ПРАВО

функції служби охорони праці можуть виконувати в порядку сумісництва особи, які мають відповідну підготовку.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 20 осіб для виконання функцій служби охорони праці можуть залучатися сторонні спеціалісти на договірних засадах, які мають відповідну підготовку.

Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо роботодавцю.

Керівники та спеціалісти служби охорони праці за своєю посадою і заробітною платою прирівнюються до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб.

Спеціалісти служби охорони праці у разі виявлення порушень охорони праці мають право:

видавати керівникам структурних підрозділів підприємства обов'язкові для виконання приписи щодо усунення наявних недоліків, одержувати від них необхідні відомості, документацію і пояснення з питань охорони праці;

вимагати відсторонення від роботи осіб, які не пройшли передбачених законодавством медичного огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують вимог нормативно-правових актів з охорони праці;

зупиняти роботу виробництва, дільниці, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва у разі порушень, які створюють загрозу життю або здоров'ю працюючих;

надсилати роботодавцю подання про притягнення до відповідальності працівників, які порушують вимоги щодо охорони праці.

Припис спеціаліста з охорони праці може скасувати лише роботодавець.

Ліквідація служби охорони праці допускається тільки у разі ліквідації підприємства чи припинення використання найманої праці фізичною особою.

Стаття 16. Комісія з питань охорони праці підприємства

На підприємстві з метою забезпечення пропорційної участі працівників у вирішенні будь-яких питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища за рішенням трудового колективу може створюватися комісія з питань охорони праці.

Комісія складається з представників роботодавця та професійної спілки, а також уповноваженої найманими працівниками особи, спеціалістів з безпеки, гігієни праці та інших служб підприємства відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Рішення комісії мають рекомендаційний характер.

Стаття 17. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій

Роботодавець зобов'язаний за свої кошти забезпечити фінансування та організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року. За результатами періодичних медичних оглядів у разі потреби роботодавець повинен забезпечити проведення відповідних оздоровчих заходів. Медичні огляди проводяться відповідними закладами охорони здоров'я, працівники яких несуть відповідальність згідно із законодавством за відповідність медичного висновку фактичному стану здоров'я працівника. Порядок проведення медичних оглядів визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я.

Роботодавець має право в установленому законом порядку притягнути працівника, який ухиляється від проходження обов'язкового медичного огляду, до дисциплінарної відповідальності, а також зобов'язаний відсторонити його від роботи без збереження заробітної плати

Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок позачерговий медичний огляд працівників:

за заявою працівника, якщо він вважає, що погіршення стану його здоров'я пов'язане з умовами праці;

за своєю ініціативою, якщо стан здоров'я працівника не дозволяє йому виконувати свої трудові обов'язки.

За час проходження медичного огляду за працівниками зберігаються місце роботи (посада) і середній заробіток.

Стаття 18. Навчання з питань охорони праці

Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж, навчання з питань охорони праці, з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії.

Працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі, повинні щороку проходити за рахунок роботодавця спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Посадові особи, діяльність яких пов'язана з організацією безпечного ведення робіт, під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки, проходять навчання, а також перевірку знань з питань охорони праці за участю профспілок.

Порядок проведення навчання та перевірки знань посадових осіб з питань охорони праці визначається типовим положенням, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Не допускаються до роботи працівники, у тому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з охорони праці.

У разі виявлення у працівників, у тому числі посадових осіб, незадовільних знань з питань охорони праці, вони повинні у місячний строк пройти повторне навчання і перевірку знань.

Вивчення основ охорони праці, а також підготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів з охорони праці з урахуванням особливостей виробництва відповідних об'єктів економіки забезпечуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти та науки в усіх навчальних закладах за програмами, погодженими із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Стаття 19. Фінансування охорони праці

Фінансування охорони праці здійснюється роботодавцем.

Фінансування профілактичних заходів з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих та регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, інших державних програм, спрямованих на запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням, передбачається, поряд з іншими джерелами фінансування, визначеними законодавством, у державному і місцевих бюджетах, що виділяються окремим рядком.

Для підприємств, незалежно від форм власності, або фізичних осіб, які використовують найману працю, витрати на охорону праці становлять не менше 0,5 відсотка від суми реалізованої продукції.

На підприємствах, що утримуються за рахунок бюджету, витрати на охорону праці передбачаються в державному або місцевих бюджетах і становлять не менше 0,2 відсотка від фонду оплати праці.

Суми витрат з охорони праці, що належать до валових витрат юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю, визначаються згідно з переліком заходів та засобів з охорони праці, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 20. Регулювання охорони праці у колективному договорі, угоді

У колективному договорі, угоді сторони передбачають забезпечення працівникам соціальних гарантій у галузі охорони праці на рівні, не нижчому за передбачений законодавством, їх обов'язки, а також комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання, аваріям і пожежам. визначають обсяги та джерела фінансування зазначених заходів.

Стаття 21. Додержання вимог щодо охорони праці під час проектування, будівництва (виготовлення) та реконструкції підприємств, об'єктів і засобів виробництва

Виробничі будівлі, споруди, машини, механізми, устаткування, транспортні засоби, що вводяться в дію після будівництва (виготовлення) або реконструкції, капітального ремонту тощо, та технологічні процеси повинні відповідати вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.

Проектування виробничих об'єктів, розроблення нових технологій, засобів виробництва, засобів колективного та індивідуального захисту працюючих повинні провадитися з урахуванням вимог щодо охорони праці. Не допускається будівництво, реконструкція, технічне переоснащення тощо виробничих об'єктів, інженерних інфраструктур об'єктів соціально-культурного призначення, виготовлення і впровадження нових для даного підприємства технологій і зазначених засобів без попередньої експертизи робочого проекту або робочої документації на їх відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці. Фінансування цих робіт може провадитися лише після одержання позитивних результатів експертизи.

Роботодавець повинен одержати дозвіл на початок роботи та види робіт підприємства, діяльність якого пов'язана з виконанням робіт та експлуатацією об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки. Перелік видів робіт, об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки визначається Кабінетом Міністрів України.

Експертиза проектів, реєстрація, огляди, випробування тощо виробничих об'єктів, інженерних інфраструктур об'єктів соціально-культурного призначення, прийняття їх в експлуатацію провадяться у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

У разі коли роботодавець не одержав зазначеного дозволу, місцевий орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці, вживає заходів до скасування державної реєстрації цього підприємства у встановленому законом порядку за умови, якщо протягом місяця від часу виявлення вказаних недоліків роботодавець не провів належних заходів з їх усунення.

Технологічні процеси, машини, механізми, устаткування, транспортні засоби, хімічні речовини і їх сполуки та інша небезпечна продукція, придбані за кордоном, допускаються в експлуатацію (до застосування) лише за умови проведення експертизи на відповідність їх нормативно-правовим актам з охорони праці, що чинні на території України.

Прийняття в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих об'єктів проводиться за участю представників професійних спілок.

Не допускається застосування у виробництві шкідливих речовин у разі відсутності їх гігієнічної регламентації та державної реєстрації.

Стаття 22. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій

Роботодавець повинен організовувати розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій відповідно до положення, що затверджується Кабінетом Міністрів України за погодженням з всеукраїнськими об'єднаннями профспілок.

За підсумками розслідування нещасного випадку, професійного захворювання або аварії роботодавець складає акт за встановленою формою, один примірник якого він зобов'язаний видати потерпілому або іншій заінтересованій особі не пізніше трьох днів з моменту закінчення розслідування.

У разі відмови роботодавця скласти акт про нещасний випадок чи незгоди потерпілого з його змістом питання вирішуються посадовою особою органу державного нагляду за охороною праці, рішення якої є обов'язковим для роботодавця.

Рішення посадової особи органу державного нагляду за охороною праці може бути оскаржене у судовому порядку.

Стаття 23. Інформація та звітність про стан охорони праці

Роботодавець зобов'язаний інформувати працівників або осіб, уповноважених на здійснення громадського контролю за дотриманням вимог нормативно-правових актів з охорони праці, та Фонд соціального страхування від нещасних випадків про стан охорони праці, причину аварій, нещасних випадків і професійних захворювань і про заходи, яких вжито для їх усунення та для забезпечення на підприємстві умов і безпеки праці на рівні нормативних вимог.

Працівникам та/або їхнім представникам забезпечується доступ до інформації та документів, що містять результати атестації робочих місць, заплановані роботодавцем профілактичні заходи, результати розслідування, обліку та аналізу нещасних випадків і професійних захворювань і звіти з цих питань, а також до повідомлень, подань та приписів органів державного управління і державного нагляду за охороною праці.

Органи державного управління охороною праці у встановленому порядку інформують населення України, працівників про реалізацію державної політики з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих чи регіональних програм з цих питань, про рівень і причини аварійності, виробничого травматизму і професійних захворювань, про виконання своїх рішень щодо охорони життя та здоров'я працівників.

На державному рівні ведеться єдина державна статистична звітність з питань охорони праці, форма якої погоджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці, професійними спілками та Фондом соціального страхування від нещасних випадків.

Стаття 24. Добровільні об'єднання громадян, працівників і спеціалістів з охорони праці

З метою об'єднання зусиль найманих працівників, учених, спеціалістів з охорони праці та окремих громадян для поліпшення охорони праці, захисту працівників від виробничого травматизму і професійних захворювань можуть створюватись асоціації, товариства, фонди та інші добровільні об'єднання громадян, що діють відповідно до закону.

Розділ IV. СТИМУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Стаття 25. Економічне стимулювання охорони праці

До працівників можуть застосовуватися будь-які заохочення за активну участь та ініціативу у здійсненні заходів щодо підвищення рівня безпеки та поліпшення умов праці. Види заохочень визначаються колективним договором, угодою.

При розрахунку розміру страхового внеску для кожного підприємства Фондом соціального страхування від нещасних випадків, за умови досягнення належного стану охорони праці і зниження рівня або відсутності травматизму і професійної захворюваності внаслідок здійснення роботодавцем відповідних профілактичних заходів, може бути встановлено знижку до нього або надбавку до розміру страхового внеску за високий рівень травматизму і професійної захворюваності та неналежний стан охорони праці.

Розрахунок розміру страхового внеску із застосуванням знижок та надбавок для кожного підприємства, передбачених частиною другою цієї статті, провадиться відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Стаття 26. Відшкодування юридичним, фізичним особам і державі збитків, завданих порушенням вимог з охорони праці

Роботодавець зобов'язаний відшкодувати збитки, завдані порушенням вимог з охорони праці іншим юридичним, фізичним особам і державі, на загальних підставах, передбачених законом.

Роботодавець відшкодовує витрати на проведення робіт з рятування потерпілих під час аварії та ліквідації її наслідків, на розслідування і проведення експертизи причин аварії, нещасного випадку або професійного захворювання, на складання санітарно-гігієнічної характеристики умов праці осіб, які проходять обстеження щодо наявності професійного захворювання, а також інші витрати, передбачені законодавством.

Розділ V. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Стаття 27. Документи, що належать до нормативно-правових актів з охорони праці

Нормативно-правові акти з охорони праці — це правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції та інші документи, обов'язкові для виконання.

Стаття 28. Опрацювання, прийняття та скасування нормативно-правових актів з охорони праці

Опрацювання та прийняття нових, перегляд і скасування чинних нормативно-правових актів з охорони праці провадяться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці за участю професійних спілок і Фонду соціального страхування від нещасних випадків та за погодженням з органами державного нагляду за охороною праці.

Санітарні правила та норми затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я.

Нормативно-правові акти з охорони праці переглядаються в міру впровадження досягнень науки і техніки, що сприяють поліпшенню безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, але не рідше одного разу на десять років.

Стандарти, технічні умови та інші документи на засоби праці і технологічні процеси повинні включати вимоги щодо охорони праці і погоджуватися з органами державного нагляду за охороною праці.

Стаття 29. Тимчасове припинення чинності нормативно-правових актів з охорони праці

У разі неможливості повного усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я умов праці роботодавець зобов'язаний повідомити про це відповідний орган державного нагляду за охороною праці. Він може звернутися до зазначеного органу з клопотанням про встановлення необхідного строку для виконання заходів щодо приведення умов праці на конкретному виробництві чи робочому місці до нормативних вимог.

Відповідний орган державного нагляду за охороною праці розглядає клопотання роботодавця, проводить у разі потреби експертизу запланованих заходів, визначає їх достатність і за наявності підстав може, як виняток, прийняти рішення про встановлення іншого строку застосування вимог нормативних актів з охорони праці.

Роботодавець зобов'язаний невідкладно повідомити заінтересованих працівників про рішення зазначеного органу державного нагляду за охороною праці.

Стаття 30. Поширення дії нормативно-правових актів з охорони праці на сферу трудового і професійного навчання

Нормативно-правові акти з охорони праці є обов'язковими для виконання у виробничих майстернях, лабораторіях, цехах, на дільницях та в інших місцях трудового і професійного навчання, облаштованих у будь-яких навчальних закладах.

Організація охорони праці на зазначених об'єктах, а також порядок розслідування та обліку нещасних випадків з учнями і студентами під час трудового та професійного навчання у навчальних закладах визначаються центральним органом виконавчої влади в галузі освіти та науки за погодженням з відповідним профспілковим органом.

До учнів і студентів, які проходять трудове і професійне навчання (виробничу практику) на підприємствах під керівництвом їх персоналу, застосовується законодавство про охорону праці у такому ж порядку, що й до працівників підприємства.

Розділ VI. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Стаття 31. Органи державного управління охороною праці

Державне управління охороною праці здійснюють: Кабінет Міністрів України;

спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;

міністерства та інші центральні органи виконавчої влади;

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

Стаття 32. Компетенція Кабінету Міністрів України в галузі охорони праці

Кабінет Міністрів України:

забезпечує реалізацію державної політики в галузі охорони праці;

подає на затвердження Верховною Радою України загальнодержавну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;

спрямовує і координує діяльність міністерств, інших центральних органів виконавчої влади щодо створення безпечних і здорових умов праці та нагляду за охороною праці;

встановлює єдину державну статистичну звітність з питань охорони праці.

З метою координації діяльності органів державного управ-

(Закінчення на 6-й стор.).

(Початок на 4—5-й стор.).

ління охороною праці створюється Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення, яку очолює віце-прем'єр-міністр України.

Стаття 33. Повноваження міністерств та інших центральних органів виконавчої влади в галузі охорони праці

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади:

проводять єдину науково-технічну політику в галузі охорони праці;

розробляють і реалізують галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища за участю профспілок;

здійснюють методичне керівництво діяльністю підприємств галузі з охорони праці;

укладають з відповідними галузевими профспілками угоди з питань поліпшення умов і безпеки праці;

беруть участь в опрацюванні та перегляді нормативно-правових актів з охорони праці;

організовують навчання і перевірку знань з питань охорони праці;

створюють у разі потреби аварійно-рятувальні служби, здійснюють керівництво їх діяльністю, забезпечують виконання інших вимог законодавства, що регулює відносини у сфері рятувальної справи;

здійснюють відомчий контроль за станом охорони праці на підприємствах галузі.

Для координації, вдосконалення роботи з охорони праці і контролю за цією роботою в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади створюються структурні підрозділи з охорони праці.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань праці та соціальної політики забезпечує проведення державної експертизи умов праці із залученням служб санітарного епідеміологічного нагляду спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я, визначає порядок та здійснює контроль за якістю проведення атестації робочих місць щодо їх відповідності нормативно-правовим актам з охорони праці.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці:

здійснює комплексне управління охороною праці на державному рівні, реалізує державну політику в цій галузі та здійснює контроль за виконанням функцій державного управління охороною праці міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування;

розробляє за участю міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Фонду соціального страхування від нещасних випадків, всеукраїнських об'єднань роботодавців та профспілок загальнодержавну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і контролює її виконання;

здійснює нормотворчу діяльність, розробляє та затверджує правила, норми, положення, інструкції та інші нормативно-правові акти з охорони праці або зміни до них;

координує роботу міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, інших суб'єктів підприємницької діяльності в галузі безпеки, гігієни праці та виробничого середовища;

одержує безоплатно від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів статистики, підприємств, інших суб'єктів підприємницької діяльності відомості та інформацію, необхідні для виконання покладених на нього завдань;

бере участь у міжнародному співробітництві та в організації виконання міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, вивчає, узагальнює і поширює світовий досвід з цих питань, опрацьовує та подає у встановленому порядку пропозиції щодо удосконалення і поступового наближення чинного законодавства про охорону праці до відповідних міжнародних та європейських норм.

Рішення, прийняті спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці в межах його компетенції, є обов'язковими для виконання всіма міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю.

Стаття 34. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим та місцевих державних адміністрацій в галузі охорони праці

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації у межах відповідних територій:

забезпечують виконання законів та реалізацію державної політики в галузі охорони праці;

формують за участю представників профспілок, Фонду соціального страхування від нещасних випадків і забезпечують виконання цільових регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, а також заходів з охорони праці у складі програм соціально-економічного і культурного розвитку регіонів;

забезпечують соціальний захист найманих працівників, зокрема зайнятих на роботах з шкідливими та небезпечними умовами праці, вживають заходів до проведення атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці;

вносять пропозиції щодо створення регіональних (комунальних) аварійно-рятувальних служб для обслуговування відповідних територій та об'єктів комунальної власності;

здійснюють контроль за додержанням суб'єктами підприємницької діяльності нормативно-правових актів про охорону праці.

Для виконання зазначених функцій у складі Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій створюються структурні підрозділи з охорони праці, що діють згідно з типовим положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України, а також на громадських засадах — ради з питань безпечної життєдіяльності населення.

Стаття 35. Повноваження органів місцевого самоврядування в галузі охорони праці

Органи місцевого самоврядування у межах своєї компетенції:

затверджують цільові регіональні програми поліпшення стану безпеки, умов праці та виробничого середовища, а також заходи з охорони праці у складі програм соціально-економічного і культурного розвитку регіонів;

приймають рішення щодо створення комунальних аварійно-рятувальних служб для обслуговування відповідних територій та об'єктів комунальної власності.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад забезпечують належне утримання, ефективну і безпечну експлуатацію об'єктів житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, додержання вимог щодо охорони праці працівників, зайнятих на цих об'єктах.

Для виконання функцій, зазначених у частині другій цієї статті, сільська, селищна, міська рада створює у складі свого виконавчого органу відповідний підрозділ або призначає спеціаліста з охорони праці.

Стаття 36. Повноваження об'єднань підприємств у галузі охорони праці

Повноваження в галузі охорони праці асоціацій, корпорацій, концернів та інших об'єднань визначаються їх статутами або договорами між підприємствами, які утворили об'єднання. Для виконання делегованих об'єднанням функцій в їх апаратах створюються служби охорони праці.

Стаття 37. Організація наукових досліджень з проблем охорони праці

Фундаментальні та прикладні наукові дослідження з проблем охорони праці, ідентифікації професійної небезпечності організуються в межах загальнодержавної та інших програм з цих питань і проводяться науково-дослідними інститутами, проектно-конструкторськими установами та організаціями, вищими навчальними закладами та фахівцями.

Розділ VII. ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД І ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Стаття 38. Органи державного нагляду за охороною праці

Державний нагляд за додержанням законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці здійснюють:

спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;

спеціально уповноважений державний орган з питань радіаційної безпеки;

спеціально уповноважений державний орган з питань пожежної безпеки;

спеціально уповноважений державний орган з питань гігієни праці.

Органи державного нагляду за охороною праці не залежать від будь-яких господарських органів, суб'єктів підприємництва, об'єднань громадян, політичних формувань, місцевих державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування, їм не підзвітні і не підконтрольні.

Діяльність органів державного нагляду за охороною праці регулюється цим Законом, законами України «Про використання ядерної енергії і радіаційну безпеку», «Про пожежну безпеку», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», іншими нормативно-правовими актами та положеннями про ці органи, що затверджуються Президентом України або Кабінетом Міністрів України.

Стаття 39. Права і відповідальність посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці

Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці мають право:

безперешкодно відвідувати підконтрольні підприємства (об'єкти), виробництва фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та здійснювати в присутності роботодавця або його представника перевірку додержання законодавства з питань, віднесених до їх компетенції;

одержувати від роботодавця і посадових осіб письмові чи усні пояснення, висновки експертних обстежень, аудитів, матеріали та інформацію з відповідних питань, звіти про рівень і стан профілактичної роботи, причини порушень законодавства та вжиті заходи щодо їх усунення;

видавати в установленому порядку роботодавцям, керівникам та іншим посадовим особам юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування обов'язкові для виконання приписи (розпорядження) про усунення порушень і недоліків в галузі охорони праці, охорони надр, безпечної експлуатації об'єктів підвищеної небезпеки;

забороняти, зупиняти, припиняти, обмежувати експлуатацію підприємств, окремих виробництв, цехів, дільниць, робочих місць, будівель, споруд, приміщень, випуск та експлуатацію машин, механізмів, устаткування, транспортних та інших засобів праці, виконання певних робіт, застосування нових небезпечних речовин, реалізацію продукції, а також скасовувати або припиняти дію виданих ними дозволів і ліцензій до усунення порушень, які створюють загрозу життю працюючих;

притягати до адміністративної відповідальності працівників, винних у порушенні законодавства про охорону праці;

надсилати роботодавцям подання про невідповідність окремих посадових осіб займаній посаді, передавати матеріали органам прокуратури для притягнення цих осіб до відповідальності згідно із законом.

Рішення посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці за необхідності обґрунтовуються результатами роботи та висновками експертно-технічних центрів, дослідних, випробувальних лабораторій та інших підрозділів (груп) технічної підтримки, що функціонують у складі органів державного нагляду за охороною праці відповідно до завдань інспекційної служби або створюються і діють згідно із законодавством як незалежні експертні організації. Наукова підтримка наглядової діяльності здійснюється відповідними науково-дослідними установами.

Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці є державними службовцями, і на них поширюється дія Закону України «Про державну службу». Вони несуть відповідальність згідно із законом за виконання покладених на них обов'язків. Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці мають право носити форменний одяг, зразки якого затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 40. Соціальний захист посадових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці

Посадовим особам спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці держава гарантує соціальний захист.

Працівники правоохоронних органів надають допомогу посадовим особам органів державного нагляду у виконанні ними службових обов'язків у вживають заходів щодо припинення незаконних дій осіб, які перешкоджають виконувати ці обов'язки, вдаються до погроз, шантажу, нанесення тілесних ушкоджень посадовим особам органів державного нагляду або членам їх сімей, завдають шкоди їх майну.

За особами, які звільнені з посад в органах державного нагляду за віком або через хворобу чи каліцтво, а також за членами сім'ї або утриманцями загиблої під час виконання службових обов'язків посадової особи зберігається право на пільги згідно з законодавством.

Пенсійне забезпечення посадових осіб органів державного нагляду здійснюється згідно з законодавством за рахунок держави.

Стаття 41. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці

Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснюють професійні спілки, їх об'єднання в особі своїх виборних органів і представників.

Професійні спілки здійснюють громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці, створенням безпечних і нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових умов, забезпеченням працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими засобами індивідуального та колективного захисту. У разі загрози життю або здоров'ю працівників професійні спілки мають право вимагати від роботодавця негайного припинення робіт на робочих місцях, виробничих дільницях, у цехах та інших структурних підрозділах або на підприємствах чи виробництвах фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, в цілому на період, необхідний для усунення загрози життю або здоров'ю працівників.

Професійні спілки також мають право на проведення незалежної експертизи умов праці, а також об'єктів виробничого призначення, що проектуються, будуються чи експлуатуються, на відповідність їх нормативно-правовим актам про охорону праці, брати участь у розслідуванні причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві та надавати свої висновки про них, вносити роботодавцям, державним органам управління і нагляду подання з питань охорони праці та одержувати від них аргументовану відповідь.

У разі відсутності професійної спілки на підприємстві громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснює уповноважена найманими працівниками особа.

Стаття 42. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці

Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці мають право безперешкодно перевіряти на підприємствах виконання вимог щодо охорони праці і вносити обов'язкові для розгляду роботодавцем пропозиції про усунення виявлених порушень нормативно-правових актів з безпеки і гігієни праці.

Для виконання цих обов'язків роботодавець за свій рахунок організовує навчання, забезпечує необхідними засобами і звільняє уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці від роботи на передбачений колективним договором строк із збереженням за ними середнього заробітку.

Не можуть бути ущемлені будь-які законні інтереси працівників у зв'язку з виконанням ними обов'язків уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці. Їх звільнення або притягнення до дисциплінарної чи матеріальної відповідальності здійснюється лише за згодою найманих працівників у порядку, визначеному колективним договором.

Якщо уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці вважають, що профілактичні заходи, вжиті роботодавцем, є недостатніми, вони можуть звернутися за допомогою до органу державного нагляду за охороною праці. Вони також мають право брати участь і вносити відповідні пропозиції під час інспекційних перевірок підприємств чи виробництв фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, цими органами.

Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці діють відповідно до типового положення, що затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань праці та соціальної політики.

Розділ VIII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

Стаття 43. Штрафні санкції до юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, посадових осіб та працівників

За порушення законодавства про охорону праці, невиконання розпоряджень посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці юридичні та фізичні особи, які відповідно до законодавства використовують найману працю, притягаються органами державного нагляду за охороною праці до сплати штрафу у порядку, встановленому законом.

Максимальний розмір штрафу не може перевищувати п'яти відсотків місячного фонду заробітної плати юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю.

Несплата юридичними чи фізичними особами, які відповідно до законодавства використовують найману працю, штрафу тягне за собою нарахування на суму штрафу пені у розмірі двох відсотків за кожний день прострочення.

Застосування штрафних санкцій до посадових осіб і працівників за порушення законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Особи, на яких накладено штраф, вносять його в касу підприємства за місцем роботи.

Рішення про стягнення штрафу може бути оскаржено в місячний строк у судовому порядку.

Кошти від застосування штрафних санкцій до юридичних чи фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, посадових осіб і працівників, визначених цією статтею, зараховуються до Державного бюджету України.

Стаття 44. Відповідальність за порушення вимог щодо охорони праці

За порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці, створення перешкод у діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці, а також представників профспілок, їх організацій та об'єднань винні особи притягаються до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної, кримінальної відповідальності згідно із законом.

Розділ IX. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім частини четвертої статті 19, яка набирає чинності з 1 січня 2003 року.

2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з часу набрання чинності цим Законом:

внести до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом».

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ, 21 листопада 2002 року.
№ 229-IV.

Приватизація без контролю перетворюється на «Прихватизацію»

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ

Сьогодні доводиться всерйоз говорити про явище вельми унікальне: приватизацію по-українському. Незважаючи на вочевидь запозичену ідею роздержавлення як рушійного чинника запровадження ринкових відносин, приватизація в Україні від самого початку набула ознак напівкримінального дійства. З часом таких і подібних викрутів більшає, а шкода від них державі — дедалі відчутніша. Навіть у структурах влади дедалі чіткіше окреслюється усвідомлення того, що приватизаційний процес потребує змін.

Виразним проявом таких устремлінь стала розробка проекту Державної програми приватизації на 2003—2008 р р. Чи спроможне її впровадження вирішити ті численні проблеми, що нагромадилися у практиці роздержавлення по-українському за десятиріччя наших ринкових потуг? Відповідь на це мало дати, зокрема, проведення «круглого столу» — розширеного засідання Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації, яке відбулося 30 жовтня 2002 року. Принципову позицію комісії щодо змісту проекту програми (який вона мала ще до офіційного внесення Кабміном до Верховної Ради) та можливих наслідків її впровадження висловила у доповіді голова комісії — ***Валентина СЕМЕНЮК.***

— Уже загальновизнано, що проведена приватизація не сприяла вирішенню своїх головних завдань — створення ефективного і відповідального власника, залучення інвестицій, технічного і технологічного оновлення виробництва. Навпаки — призвела до цілої низки негативних наслідків. Серед них — втрата державою впливу на стратегічно важливі підприємства та підприємства-монополісти, руйнування системи державного управління та контролю, утвердження господарської практики «дикого ринкового базару», вивезення прибутків за кордон та інші негативи.

Широкого розповсюдження набули схеми тіньової приватизації державного майна. Внаслідок чого, незважаючи на законодавчу заборону, зокрема Закон України від 22 листопада 2001 р. «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна», і сьогодні триває відчуження державного майна за тіньовими схемами, а саме —через процедуру фіктивного банкрутства, податкової застави тощо.

Залучення радників не повинно бути обов'язковою умовою проведення приватизації всіх об'єктів групи «Г». Вже з огляду на те, що їх робота під час продажу об'єктів енергетики оцінена негативно: до Спеціальної комісії ВР уже звертаються представники органів виконавчої влади з проханням реприватизувати обленерго.

Мала, але не другорядна

Порівняно з попередніми програмами у проекті нової значно розширений перелік видів майна, яке належить до об'єктів малої приватизації. Зокрема сюди додатково віднесено майно мобілізаційного запасу та мобілізаційного резерву після прийняття рішення про передання його на приватизацію. При цьому в проекті програми не вказується, які способи відчуження пропонуються для такого специфічного майна.

Ще одна ситуація невизначеності закладена у п. 59 проекту, де оговорюється право фонду встановлювати порядок приватизації рухомого індивідуально визначеного майна (крім транспортних засобів) без конкретизації, що саме належить до такого майна.

У проекті програми є багато посилань до підзаконних нормативних актів, які доручається розробити Фонду держмайна. Що нерідко призводить до порушення закону та створює сприятливий грунт для корупції.

Наука — галузь стратегічна

Які результати щодо приватизації науково-дослідних та проектно-конструкторських інститутів? Колективи науковців викидають на вулицю, науково-технічну та проектно-кошторисну документацію знищують, високотехнологічне експериментальне устаткування багатомільйонної вартості демонтують. У проекті програми зазначається, що приватизація вказаних наукових установ і організацій здійснюється з урахуванням їх ролі в обслуговуванні сектору та відповідних підприємств, а межі цілісних майнових комплексів коригуватимуться за результатами аналізу ринку. Тобто йдеться про те, що у науково-дослідних установ вилучатимуть виробничі потужності, які не ведуть винятково наукові й конструкторські роботи. Якщо надлишкові активи (які включають будинки або їх частини) виключатимуться зі складу цілісних майнових комплексів і підлягатимуть продажу, це призведе до знищення цих установ. Адже вони зазвичай мають дослідні виробництва, а також займаються різними видами підприємницької діяльності.

Це не просто думки експертів, а програмові положення, які цілеспрямовано і послідовно запроваджуються у життя Фондом державного майна України. **Якщо Державну програму приватизації буде прийнято у запропонованому вигляді, то до кінця її дії Україна залишиться без провідних наукових установ і перетвориться на найвідсталішу державу, неспроможну володіти передовими технологіями.**

Сфера духовності — не товар

Складну ситуацію маємо також щодо приватизації об'єктів соціально-культурної сфери. Навіч факти, коли поспішно, без належного врахування інтересів держави, регіонів, трудових колективів підприємств, установ, організацій, без відповідного прогнозування можливих наслідків приймалися рішення про приватизацію таких об'єктів. До сумних наслідків призвела суцільна комерціалізація аптек, їдалень, книгарень. **В результаті непродуманих і неузгоджених дій держава практично залишилася без суспільно важливої інфраструктури формування духовної сфери людей, творчого, наукового, освітнього потенціалу суспільства.**

Якщо втілити в життя норми, що стосуються приватизації об'єктів групи «Ж», тобто об'єктів охорони здоров'я, освіти, культури, фізичної культури і спорту, відпочинку та туризму, видавничої справи та преси, телебачення і радіомовлення, які перебувають на самостійних балансах і не увійшли до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації та корпоратизації, це призведе до перепрофілювання та знищення об'єктів соціально-культурного призначення.

Олігархи, посуньтеся!

Парадокс, але фонд і досі не має повного переліку державного майна, віднесеного до його відання. Запроваджена програма — перша за десять років, у якій порушується питання про створення реєстру об'єктів права державної власності.

Варто нагадати, що, починаючи з 1998 року, **в усіх програмах постійно ставиться, але не розв'язується проблема доцільності функціонування державних холдингових та акціонерних компаній.** У чинній програмі Фонду держмайна навіть пропонувалося надати пропозиції Кабміну **стосовно ліквідації відповідних компаній, діяльність яких є неефективною, з наступним продажем пакетів акцій, що були передані до статутних фондів таких компаній**. У цьому самому проекті програми (пункті 43) знову пропонується **проводити аналіз діяльності** раніше створених державних холдингових та акціонерних компаній.

Мало того, що половина з цих діючих компаній працює збитково, так ще й усім нам відомі непоодинокі випадки відчуження з державної власності керівниками вказаних компаній пакетів акцій **(навіть закріплених у державній власності контрольних пакетів акцій стратегічних підприємств), унаслідок чого державі завдано надзвичайно великих збитків.** Однак ні фонд, ні уряд, ні навіть Рада національної безпеки і оборони України **не можуть наважитися зачепити олігархів, для задоволення фінансових потреб яких, очевидно, й було створено ці компанії-велети.**

Пунктом 41 проекту пропонується встановити норму, за якою в разі погіршення показників діяльності підприємства «пакет акцій, закріплений у державній власності, підлягає обов'язковому продажу». **Але в такому разі насамперед потрібно забезпечити покращення управління корпоративними правами держави, змінити уповноважену особу або навіть орган, уповноважений управляти цими правами, а не продавати об'єкти, особливо якщо вони мають стратегічне значення.**

До комплексів і підхід комплексний

Істотною новацією проекту програми є те, що вона передбачає **приватизацію цілих народногосподарських комплексів.** Відповідно до XII розділу цього проекту приватизація оборонного, авіабудівного, вугледобувного, залізничного, суднобудівного комплексів та ДАК «Нафтогаз України» і НАК «Хліб України» здійснюватиметься в рамках програми на основі її підпрограм. У проекті зазначено, що «за окремою підпрограмою здійснюється і підготовка та приватизація житлово-комунального комплексу», а яка це буде підпрограма — нічого не сказано. Лише у п. 169 обумовлено, що Кабінет Міністрів за поданням Фонду держмайна може прийняти рішення про підготовку підпрограми приватизації на 2003—2008 роки і для інших секторів економіки (в яких частка державної власності в їх основних фондах становить або перевищує 50 відсотків).

Оскільки не можна погодитися, щоб приватизація таких стратегічно важливих комплексів розпочалася і проходила лише на підставі підпрограм без прийняття таких галузевих законів, як «Про особливості приватизації оборонного комплексу України», «Про особливості приватизації вугледобувного комплексу України» (так і по інших комплексах), цей розділ слід аналізувати лише після офіційного подання проекту програми Кабміном.

Без контролю — базар...

Не може задовольнити і зміст двох останніх (XVI та XVII) розділів проекту програми — «Завдання щодо обсягів приватизації на 2003 рік» та «Фінансові результати виконання Програми».

Що стосується першого, то в ньому наведено тільки кількісні показники об'єктів приватизації на 2003 рік та окреслено джерела надходження коштів, **без їх вартісних показників.** Так, у п. 199 проекту програми зазначено лише найменування 15 відкритих акціонерних товариств. А від їх приватизації передбачається надходження коштів у розмірі 2 мільярдів 65 мільйонів гривень, що становить понад 98 відсотків від загальної, запланованої на 2003 рік, суми надходжень до Державного бюджету від приватизації державного майна (2101,2 млн. грн.) А в п. 200 проекту програми наведено інформацію **лише про чисельність об'єктів приватизації** по групах «В», «Г», «Д» у розрізі областей, Криму та міст Києва і Севастополя. Тоді як по об'єктах групи «Ж» **навіть приблизна їх чисельність** у проекті не обумовлена. Відсутність переліку об'єктів приватизації на кожний рік, з їх адресою, зазначенням органу управління, балансової та початкової ринкової вартості продажу, очікуваних поквартальних обсягів надходження коштів до Державного бюджету **знову зробить неможливим контроль за станом виконання завдань цієї програми щодо своєчасності та повноти надходження коштів від їх приватизації.**

Матеріал підготував Іван ДМИТРЕНКО.

АКТУАЛЬНО

Ця реформа не менш актуальна

Вісімдесят років тому у столичному на той час Харкові було створено перші арбітражні комісії — певний прообраз сучасних господарських судів. Утім, судова влада, як відомо, в Україні існувала і до жовтневого перевороту. Наприклад, усі спори, як би ми тепер сказали, між господарюючими суб'єктами ділові люди вирішували в комерційних судах. Що стосується радянського арбітражу, то його важко було назвати судом. Швидше це був якийсь симбіоз суду, адміністративного апарату і наглядового органу, який, проте, «чинив правосуддя» протягом десятиріч.

Однак і сьогодні, більш як через десять років від часу появи на політичній карті світу нової демократичної держави, на її порядку денному залишається найголовніше питання — як побудувати судову владу країни?

Своє бачення цієї проблеми наш кореспондент попросив висловити голову Харківського апеляційного господарського суду **Миколу ТИТОВА**.

У «них» ніхто нічого не просить і ніхто нікому нічого «не урізує»

Років десять тому, коли ми тільки виношували плани побудови нової демократичної і правової держави, я, як член Конституційної комісії, у складі делегації суддів побував в Америці з метою вивчення їхнього досвіду стосовно судової системи. Розмовляючи якось із головою одного із судів, поцікавився порядком фінансування їхніх судів. І з подивом довідався, що порядок цей напрочуд простий і раціональний. Суд подає фінансову заявку і обгрунтовує її: на ремонт, на оргтехніку, на зарплату. Відповідний орган самоврядування затверджує зазначену суму, і потім фінансовий орган видає її судовій установі протягом року. Я за наївністю запитав: «Шановний голово, під час складання кошторису наскільки ви його завищуєте, щоб потім, коли відповідний орган фінансування його «уріже», одержати стільки грошей, скільки хотіли?». Перекладач двічі намагався пояснити моє запитання. Після чого все-таки зізнався, що колега мене не розуміє. Він лиш відповів, що не може попросити більше, ніж йому потрібно, і, розуміючи це, орган самоврядування не може йому нічого «урізати».

Перші позитивні кроки в реформі вже зроблено

Якщо ми проголосили реформу, якщо визначили методи, шляхи й способи досягнення мети, що відбито в Конституції, у законі про судоустрій, у низці інших законодавчих актів, якщо вже вирішили, що потрібно щось будувати й реформувати, то це треба робити. Робити, а не сидіти склавши руки, а ще гірше — нічого не робити. Адже перші позитивні кроки в реформуванні уже зроблено. Створено триланкову систему, класичну, чітку, за кращими світовими традиціями. І кількість звернень до апеляційних інстанцій набагато перевищує число скарг, що надходили раніше у вищі інстанції. Отже, нам повірили. З'явилося більше шансів у сторін обстояти свої права, домогтися справедливості. Мало того, за цю віру позивачі платять чималі гроші у вигляді державного мита і мають право сподіватися на швидкий і законний розгляд своїх справ. І збір цей не випадково називають державним митом. Адже правосуддя здійснюється від імені держави.

Послабивши суд, зробивши його безвільним і підконтрольним, суспільство робить перший крок у нікуди

Вікова світова практика правосуддя виробила такі механізми судового розгляду, оскарження й перевірки судових рішень, які практично виключають право на судову помилку. Тому звернення до суду — це ознака цивілізованості країни, довіри до судів, усієї судової системи. Навряд чи варто розраховувати, що в майбутньому в нашу країну прийде великий капітал, якщо не буде впевненості в судовому захисті. Як мені здається, думати треба про перспективу, про реноме держави, честь держави, розуміючи, що послабивши суд, зробивши його безвільним, керованим, підконтрольним, суспільство тим самим робить перший крок у нікуди, стає на шлях регресу, а не поступу.

Хоч би що там було, робота, часом на межі неможливого, проводиться і, треба сказати, дає певні результати. За даними Комітету правової політики Верховної Ради, надходження до бюджету від державного мита, штрафних санкцій та інших платежів, які стягує суд, здійснюючи правосуддя, становлять кілька сотень мільйонів гривень на рік. А якщо порахувати, які суми проходять через систему господарських судів, то виходить, що суди окупають себе разів десять, не менше. Тому несправедливо було б назвати суд нахлібником у держави. Доти, доки ми не проведемо реформ, забезпечення судової діяльності, ніяка «реформа» на словах чи на папері не буде корисною, не дасть жодних результатів.

Публікацію підготував Микола КОСИЙ.

Харків.

МІЛІЦІЯ

Святковий показ досягнень

Розважально-показові заходи до Дня міліції провели у неділю на центральній столичній вулиці підрозділи Міністерства внутрішніх справ. Глядачі мали змогу побачити спеціальну техніку, показові виступи спецпідрозділів МВС, кінну міліцію.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

За свою свободу убивця пропонував працівникам ДАІ 20 тисяч доларів

Лауреатами конкурсу «Кращий за професією» імені Людмили Чередник, що його от уже п'ять років проводять спільно Департамент ДАІ МВС України і редакція газети «Голос України», визнано інспекторів ДПС ВДАІ Армянська (АР Крим) Івана Лисака, Максима Кравцова та Ігоря Воронова, які затримали особливо небезпечного злочинця.

Цей зухвалий збройний напад на сім'ю ялтинських підприємців, сповнив жахом населення півострова. Серед білого дня подружжя, котре перевозило власним автомобілем велику суму грошей у валюті, впритул розстріляв невідомий. Сталося це тоді, коли водій ще не встиг далеко від'їхати від обмінного пункту, де за кілька хвилин до того йому видали готівкою 20 тисяч американських доларів, які треба було здати до банку. Постріли практично ніхто не чув — стріляли з автоматичної зброї з глушником. Подружжя отримало численні вогнепальні поранення. Скориставшись з їх безпорадного стану і з того, що некерований транспортний засіб врізався в електроопору, грабіжник зупинив свою іномарку біля розстріляної ним «ауді», відчинив її задні дверцята, де на сидінні лежав дипломат, переконався, що в ньому справді лежить валюта, і спокійнісінько її забрав. За мить він почув слабкий стогін, наблизився до закривавленого водія і вистрілив йому в скроню.

Керований убивцею «фольксваген» зник у невідомому напрямку...

Медичні працівники, що прибули на місце події, констатували смерть водія, а його дружину у тяжкому стані відвезли до реанімаційного відділення міської лікарні.

«На пам'ять» про себе лиходій залишив міліції майже 40 стріляних гільз від автоматичної зброї. Про злочинця змогли дізнатися зовсім небагато: приблизно вік та у що він був одягнений. Запам'ятали свідки також марку, колір його автомобіля і дві останні літери «ТС» номерного знака. Вдалося скласти й фоторобот убивці. Усю зібрану інформацію разом із фотороботом розіслали по всіх відділеннях міліції та постах ДАІ. Одразу було прийнято плани операції «Перехоплення». Не виключали можливість того, що злочинець (судячи з літер номера, машину було зареєстровано у Львівській області) спробує залишити межі Криму. Міг він, звичайно, і скористатися манівцями, обминаючи основні шосейні дороги. Та сподівалися на те, що опади, котрі пройшли напередодні, навряд чи дадуть змогу легковому автомобілю проїхати бездоріжжям.

Минала сьома доба пошуку убивці. А він наче у повітрі розтанув. Чи, може, принишк і очікує зручної нагоди залишити півострів?

5 листопада. Армянськ. Стаціонарний пост ДАІ «Турецький вал».

Того дня на посту виконував службу наряд інспекторів ДПС ДАІ у складі капітана міліції Івана Лисака і старших сержантів Максима Кравцова та Ігоря Воронова.

Скільки автотранспорту щодня, щогодини проїздить повз пост ДАІ! А скільки орієнтувань на розшук транспорту доводиться тримати у пам'яті працівникам ДПС! Либонь, на зниження пильності й розраховував злочинець. Перечекавши тиждень, він сподівався безперешкодно виїхати за межі регіону. Йому залишалося проминути лише один пост ДАІ.

Тільки-но у безпосередній близькості від посту «Турецький вал» з'явився «фольксваген», у старшого наряду Івана Лисака одразу спрацювала професійна пам'ять: автомобіль цієї марки розшукують. А коли на номерах помітив літери «ТС», Іван Григорович попередив колег, що належить ретельніше перевірити цей транспортний засіб. Не виключена можливість, що за кермом і є якраз розшукуваний бандит, який може мати при собі вогнепальну зброю. А отже, слід готуватися до будь-якої нештатної ситуації і, якщо виникне потреба, застосовувати для затримання небезпечного злочинця табельну зброю. Дотримуючись правил особистої безпеки, автоінспектори уважно стежили за розмовою командира з водієм. Іванові Лисаку вистачило одного погляду, щоб переконатися: перед ним той, кого розшукують протягом останніх семи діб.

Затримання тривало кілька секунд. У цьому випадку не було карколомної погоні і, на щастя, застосування зброї обома сторонами. Вдаючи, що перевірка документів — звичайна формальність, Лисак дав водієві трохи розслабитися, втратити пильність. І цих секунд вистачило, щоб на руках бандита опинилися наручники. Йому тільки й залишалося дивуватися, що так несподівано змогли його пов'язати.

— Командире, — звернувся затриманий до офіцера, — у дипломаті валюта, двадцять «кусків». І тобі, і твоїм підлеглим надовго вистачить. А мені нічого не треба, крім свободи. Я відповідаю за базар.

— Розмови у нас на цю тему не вийде, — мовив, наче відрізав, Лисак.

Про затримання наряд по рації повідомив райуправління міліції. Невдовзі на пост прибули слідчо-оперативна група та експерти. Вони й виявили у салоні іномарки саморобний пристрій для стрільби патронами 5,6 мм, шапочки з прорізами для очей, наручники і пістолет з кримінальною біографією.

Під час подальших оперативно-розшукових заходів було встановлено, що затриманий, а ним виявився Ігор Х. 1974 р. н., мешканець Івано-Франківської області, є членом міжрегіонального злочинного угруповання, що чинить розбійні напади на обмінні пункти.

Марія ВЛАСЕНКО.

ВІДРАДНО

Новосілля

Напередодні свого професійного свята дванадцять працівників міліції Млинівського райвідділу, а також ветеран органів внутрішніх справ Петро Лисюк одержали квартири у новому будинку в Млинові Рівненської області. Він споруджений на державні кошти, виділені згідно з указом Президента України та постановою Кабміну про інвестування житлового будівництва для правоохоронців.

З нагоди свята місцева влада передала райвідділу міліції ключі від двох автомобілів. Отож у млинівських міліціонерів є всі підстави для святкового настрою.

Олександра ЮРКОВА.

Два капітани

Ключі від легкових автомобілів із рук голови Донецької обласної ради Бориса Колесникова отримали переможці обласного конкурсу — дільничний інспектор із Макіївки капітан міліції Ярослав Сищук та співробітник служби кримінальної міліції у справах неповнолітніх капітан міліції Олег Овчаренко зі Слов'янська. Вручення призів кращим правоохоронцям відбулося напередодні професійного свята міліції. Оглядконкурс на кращого дільничного інспектора та на кращого співробітника служби кримінальної міліції у справах неповнолітніх започатковано торік обласною радою та УМВС України в Донецькій області.

Ліна КУЩ.

Бандитські гастролі перервано

Злочинна група діяла впевнено й нахабно. Більш як дві доби в одному місті ніколи не засиджувалася. Але й цього часу вистачало, щоб скоювати деколи і по п'ять квартирних крадіжок. Сліди їхньої діяльності помічено в Луцьку, Тернополі, на Хмельниччині. Грабували квартири переважно заможних людей. Попередньо зв'язувалися зі своїми знайомими, які й наводили їх на потрібні адреси.

Бандитські гастролі перервали працівники Рівненського управління боротьби з організованою злочинністю та Шепетівського відділу Державтоінспекції. Злочинне угруповання, яке більше року грабувало квартири в містах Західної України, було заарештовано.

За час існування група навіть виробила певний стиль. Зі слів начальника УМВС України в Рівненській області полковника міліції Михайла Цимбалюка, здебільшого бандити спеціалізувалися на пограбуванні помешкань з броньованими дверима. Ламали серцевину замка, залишаючи двері неушкодженими. Забирали гроші, вироби з дорогоцінних металів, побутову та відеоаудіотехніку. Майже безпомилково знаходили заощадження — у пилососі чи загорнутими в целофан й захованими у морозильній камері.

Поки що один із злочинців на ім'я Ромео зізнався у скоєнні десяти пограбувань у Рівному. Вартість вкраденого сягнула величезної суми. Пан Цимбалюк зазначив, що встановлено і доведено крадіжок на більш як 300 тисяч гривень. Згідно з новим Кримінальним кодексом членам цього угруповання загрожує ув'язнення від 7 до 12 років. Безвихідь ситуації, певно, зрозумів і Ромео, який під час розмови зі слідчим намагався викинутися з вікна другого поверху, розбивши головою шибку.

Правоохоронці припускають, що ця група за час своєї злочинної діяльності встигла скоїти майже сто квартирних крадіжок.

Володимир САДКО.

«Автошоу» завершилося в суді

Спритний черкаський торговець автомобілями ввіз з-за кордону в Україну 24 легковики. До того ж не заплатив жодної копійки обов'язкових платежів до бюджету за митний огляд.

Під час спецоперації «Автомобіль» співробітникам обласного управління податкової міліції та міжрайонного головного відділення ДПІ у Черкасах вдалося розкрити хитромудру схему ввезення автомобілів та викрити її виконавців.

Тепер ділкові, котрий «забув» заплатити державі мало не 400 тисяч гривень, завозячи авто у розібраному вигляді, доведеться відповідати перед судом.

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаська область.

ФОТОФАКТ

У центрі Києва відкрито другу чергу торгівельно-розважального центру «Глобус».
На знімку: в приміщені «Глобуса».

Фото Олега ДИКАНЯ (Укрінформ).

Різдво в Карпатах

Івано-Франківська облдержадміністрація з ініціативи обласного управління культури та обласного телебачення «Галичина» започаткувала міжнародний телефестиваль «Різдво в Карпатах». Його проведення заплановано на 13—14 січня. За попередніми підрахунками організаторів заходу, в ньому візьмуть участь майже 250 учасників: телеорганізації, студії, авторські колективи, окремі автори з України та зарубіжжя. Усі вони мають до 1 січня 2003 року подати на розгляд журі свої роботи на тему «Свята зимового календаря».

Окрім роботи, на учасників конкурсу чекає цікава культурна програма: екскурсії до Коломиї, Ворохти, Верховини, Яремчі.

Наталія АНДРУСЕЧКО.

Івано-Франківська область.

Не бійся, інвесторе!

Переконати представників дипломатичного корпусу не боятися вкладати гроші в розвиток українського транспорту та його інфраструктуру намагався Міністр транспорту Георгій Кірпа на зустрічі в Міністерстві закордонних справ.

Україна готова надати для них усі гарантії безпеки. Для інвесторів, за словами глави відомства, особливо зарубіжних, з їхніми сучасними технологіями Україна — саме та держава, де можливо реалізувати і найсміливіші проекти. Адже розвиток транспортної галузі та її оновлення тут тільки розпочинається.

І такі можливості є в усіх сферах: авіаційній, бо Україна належить до семи держав, які мають власну галузь літакобудування; автодорожній, де плановано спорудження транспортних коридорів з півдня на північ та зі сходу на захід; морських та річкових перевезень, де передбачається оновлення інфраструктури; залізничній, яка вже розпочала модернізацію на всіх ділянках.

Особливо приваблива, зокрема, залізнична галузь, яка має досвід співпраці з зарубіжними інвесторами. Лише за півроку, приміром, разом з ними випущено пасажирські вагони для швидкісних потягів, які курсують нині на лінії Київ—Харків—Київ. На Кременчуцькому вагонобудівному заводі спільно з французькими та польськими партнерами споруджено перші вантажні вагони нового типу за європейськими стандартами. А потужність заводу — 50 вагонів щодоби. На Дніпропетровському підприємстві разом з німецькою фірмою «Сіменс», яка забезпечила електронне «начиння», випущено електровоз. А в співпраці з австрійською фірмою у Старокраматорську виготовлено комбайн для ремонту колій вартістю понад два мільйони доларів.

Звичайно, це лише перші ластівки, але й вони вже роблять погоду. Адже зарубіжні інвестори, переконавшися в надійності українських партнерів, розширюють свою участь у розбудові транспортної системи. Одна з французьких фірм є учасницею розробки проекту з будівництва залізничної колії, на якій потяги рухатимуться зі швидкістю 300 кілометрів на годину. Залізнична галузь пропонує інвесторам поки що майже необмежені можливості: розпочинається комерціалізація парку вантажних вагонів, де буде запроваджено змішані форми власності — державної і приватної; розвиватиметься страховий бізнес. Україна готова реалізувати в залізничній галузі і найсміливіші світові рішення.

Та справжній клондайк інвестора все-таки очікує в галузі спорудження автомобільних магістралей. За словами міністра транспорту, за два роки тут планововано побудувати дві тисячі доріг, які перетнуть країну зі сходу на захід і з півдня на північ. Першу — з Одеси до Києва — має бути здано в експлуатацію до кінця наступного року. Розвиткові швидкісних автомобільних доріг міністр надає особливого значення, адже значну частину вантажів, які досі перевозили водним шляхом, доставлятимуть замовникам сушею, що коштуватиме значно дешевше.

Не менш вигідно інвестувати кошти і в авіаційну галузь. Зокрема, в модернізацію аеропортів. Уже найближчим часом розпочнеться й реконструкція 36 повітряних гаваней. Пропозиція є. Хто перший?

Валентина ПИСАНСЬКА.

АКТУАЛЬНО

Житло — молодим

Ключі від комфортабельних квартир у сучасному будинку одержали двадцять молодих сімей обласного центру Волині. Перші привітали щасливих новоселів голова обласної ради Василь Дмитрук та луцький міський голова Антон Кривицький.

Чергове заселення продовжило реалізацію обласної програми надання молодіжного житла у кредит. Загалом у кредит на 30 років вже передано понад 60 новеньких осель.

Роман ЖИЖАРА.

Луцьк.

Виграєш, якщо заплатиш

Луганське міське комунальне підприємство «Міськводоканал» підготувало своїм партнерам своєрідний новорічний подарунок. Городянам запропоновано взяти участь в акції з пільгової оплати послуг: якщо заплатиш будь-яку суму, вказану в опублікованій у місцевій пресі таблиці, то відповідну їй бонусну суму буде списано. Приміром, користувач води заплатив 255 гривень, тож 45 «бонусних» йому простять. Що більше сума оплати, то більший і бонус.

Алла АНТИПОВА.

Луганськ.

ТЕПЛО

І не треба стихії...

Як повідомляв «ГУ», минулого тижня тисячі мешканців передмість Миколаєва — Варварівки, Великої Коренихи, Малої Коренихи, міста Очакова, деяких сіл Миколаївського та Очаківського районів на цілу добу лишилися без газу. В такі морози — ні зварити, ні зігрітися...

З'ясувалося, подачу газу на чотирьох розподільчих станціях припинили через пошкодження газопроводу Шебелинка — Дніпропетровськ — Одеса. Риючи траншею для прокладання кабелю мобільного зв'язку Одеського філіалу UMC, екскаваторник пошкодив трубу.

У ліквідації наслідків аварії взяли участь працівники пожежної охорони, Державтоінспекції, інших служб. Газопостачання відновлено в більшості населених пунктів.

А працівники слідчо-оперативної групи з'ясовують причини інциденту в ширшому розумінні, ніж «необережність».

Анатолій РОМАНЮК.

Миколаївська область.

Затягнули паски далі немає куди

Цього року Міністерство фінансів України виділило на соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, що мешкають на Запоріжжі, лише 40 відсотків від розрахункової потреби. Виділені кошти було витрачено протягом п'яти місяців. Заборгованість малозабезпеченим сім'ям з виплати соціальної допомоги вже сягнула шести мільйонів гривень, а на запитання про їх повернення міністерські чиновники відповідають мовчанкою.

Олександр АБЛІЦОВ.

Запорізька область.

ФОТОФАКТ

Мітинг-реквієм біля пам'ятника жертвам Чорнобильської трагедії відбувся в столиці у зв'язку з другою річницею з дня закриття ЧАЕС.

Фото Максима ГУНДАРЄВА (Укрінформ).

БАЛАНС ТИЖНЯ

Російський чинник

За 10 місяців цього року імпорт українських товарів у Росію (вона природно є найбільшим нашим торговельним партнером) скоротився більш як на півмільярда доларів.

Візит до Москви перших осіб держави, як і очікувалося, примусив багатьох коментувати більш-менш значущі події минулого тижня крізь призму україно-російських відносин. Говорити про економіку без політичного підтексту нікому не вдавалося. А шкода. Якщо в першому півріччі скорочення російського ринку чиновники пояснювали антидемпінговими заходами і запровадженням Росією ПДВ на українські товари, то в другому їм стало зрозуміло: російські компанії розвиваються швидше за наші, що створює нерівні умови конкуренції. А під час обговорення в парламенті минулого тижня інвестиційних рейтингів регіонів представник російського посольства і агентства «Росукрінвест» Любов Собчишина відверто вказувала на неспроможність українських чиновників сприяти розвитку економічної співпраці через брак елементарних знань.

Нинішньому злету зовнішньої торгівлі України (за 10 місяців експортовано на 100 мільйонів доларів більше товарів, ніж завезено) посприяв не російський чинник. Головними споживачами української пшениці стали Ізраїль та Іспанія, а металопродукції — азіатські та африканські ринки. І це добре (якщо заплющити очі на напівсировинну, з низьким ступенем переробки продукцію), бо, власне, успіхи українських експортерів утримують економіку від падіння і гарантують гривні стабільність. І, зрештою, не торговельні, а платіжні баланси мають вирішальне значення в ефективності ділового співробітництва.

Усі заяви про лібералізацію торгівлі з Російською Федерацією — політична риторика, якщо згадати, як дискредитується Угода про вільну торгівлю між нашими країнами від 24 червня 1993 року, що виключала стягнення імпортного мита на більшість товарів. Або про те, що вже наступного після переговорів у Москві дня Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі України встановила імпортну квоту в 15777 нових автомобілів російського виробництва (з об'ємом двигунів 1—1,5 літра) до грудня 2006 року. Інакше кажучи, майже вдвічі скоротила їхній імпорт.

Поки що з цього приводу плювався лише мій родич. Йому немає діла до того, праведними чи неправедними дорогами потрапляють в Україну російські авто, але він уже назбирав 2,5 тисячі доларів на нього, а тепер, каже, засумнівався, чи вистачить. Слушно, бо в планах уряду — підвищити ввізне мито на нові легковики до 32 відсотків їхньої митної вартості, що вражає Євросоюз і пригнічує мого родича.

Наївно вважати, що скорочення сусіднього ринку для наших експортерів зменшує вплив російського чинника на нашу економіку. Жодним чином, бо вона залежить від імпорту енергоносіїв. Якщо придивитися, неабияка частка в структурі нашого експорту — за нафтопродуктами, експорт яких за 10 місяців зріс на 9 відсотків. Але і за це дякувати російським нафтовим компаніям, що доводять мінеральну сировину до потрібних кондицій і продають далі. Отже, вони мають доходи, ми — забруднене довкілля і втішне сальдо зовнішньої торгівлі. Наші експортери підшипників минулого тижня сподівалися, що глава уряду РФ Михайло Касьянов обіцяв скоротити кількість антидемпінгових процедур не для красного слівця, а енергетики прислухалися до того, як ворушиться плід україно-російського газового консорціуму... Тож російський чинник — не останній козир нашої економіки.

Минулого тижня Надзвичайний і Повноважний Посол Росії Віктор Черномирдін відзначав 10-річчя своєї політичної кар'єри в новітній історії наших держав. Щиро приєднуємося до найкращих побажань на його адресу. Сподіваємося, що протести проти звільнення з посади Голови Нацбанку Володимира Стельмаха не зіпсували йому настрій. Адже за внутрішнім політичним протистоянням приховано гострі зовнішні економічні інтереси.

Згідно з постановою Кабміну торговий дім «Газ України» (дочірнє підприємство НАК «Нафтогаз України», 100 відсотків акцій якого належить уряду) зареєстрував у Держкомісії з цінних паперів емісію десятирічних облігацій на 3,5 мільярда гривень! Ця сума перевищує і власні активи емітента, і можливості банківської системи її проковтнути. Віктор Степанович, мабуть, розуміє, що в Росії такого не трапилося б. Тим паче що дохідність облігацій у 3 відсотки вказує: або серед банкірів шукали дурнів, або ці облігації призначалися Центробанку. «Газ України» вказаною постановою зобов'язували спрямувати виручені кошти, зокрема, на обслуговування зовнішнього боргу за Ямбурзькими угодами, відшкодування курсових різниць за невчасні розрахунки підприємств упродовж кількох років тощо, тоді як Нацбанк не відповідає за бюджет. Рішення про емісію приймав попередній уряд, але наслідки від її розміщення пожинатиме коаліційний уряд Віктора Януковича.

Можна уявити, які саме. Замордовані особливостями нинішнього опалювального сезону люди можуть удатися до непередбачуваних протестів. Кому-кому, а емітентові, який постачає природний газ до житлово-комунальної сфери країни, про такі протести відомо. Люди в безлімітних містах і селах у пошуках тепла вже давно гріються в пікетах. З другого боку, емісія може спонукати людей познімати з депозитів свої вклади (а це не менш як 25 мільярдів гривень) і вкласти їх у споживчий ринок або у ВКВ. У цьому разі інфляція може становити вже наступного року десятки процентів. Охочих погріти на ній руки і в Україні, і в Росії достатньо. Зростуть споживчі ціни, гривня втратить свою вартість. Одне слово, вистачило б родичеві хоча б на велосипед, а не на авто!

Сергій ВЛАД.

СЕЛО

«Липове» насіння

У багатьох сільгосппідприємствах знову «обпеклися» на фальсифікованому посівному матеріалі цукрових буряків

ОБЕРЕЖНО, ФАЛЬШИВКА!

У Національній асоціації «Укрцукор» б'ють на сполох. Хоча якщо вірити зведенням з полів, нинішні довгограючі «бурякові жнива» нарешті завершено, а сезон переробки, за прогнозами, ось-ось фінішує, в солодкому королівстві аж ніяк не все гаразд. Підбиваючи попередні підсумки роботи галузі, журналісти на сторінках друкованих видань уже встигли назвати їх «рекордними». Слово це вживають, на жаль, з негативним відтінком і в лапках. Справді, 13,5 мільйона тонн накопаних коренів інакше як сумним "досягненням" не назвеш. Навіть порівняно з не надто успішним минулим роком це на два мільйони тонн менше.

Дивись у корінь!

Нестача сировини, звісно, позначилася на роботі переробних підприємств. Чимало із 126 заводів, яким удалося взяти участь у сезонній переробці, через брак буряків на кагатних полях пробороли ледь місяць. На 37 підприємствах труби ще димлять. Але приблизно до кінця грудня вітчизняні потужності остаточно впораються з незначними запасами солодких корінців. За підкоригованими прогнозами, в поточному багатостраждальному сезоні цукру в підсумку буде зварено на 15 відсотків менше, ніж торік: майже 1,4 мільйона тонн за ємності внутрішнього ринку 1,8 мільйона.

Серед причин такої безрадісної перспективи фахівці називають несприятливі погодні умови. Восени через постійні дощі збиральна техніка більше простоювала, ніж працювала. В багатьох господарствах основним знаряддям добування буряків із просякнутого вологою грунту стала малопродуктивна ВШТ — велика штикова лопата. Хоча, якщо заглибитися в корінь проблеми, крім опадів є й інші причини, що стали на заваді виробництва заводчанами достатньої для задоволення внутрішніх потреб кількості білого цукру. За словами першого заступника голови правління Національної асоціації «Укрцукор» Петра Борисюка, нинішнього року на переробні підприємства надходили буряки з украй низьким вмістом цукру. За планових 16 процентів з полів окремих сільгосппідприємств на заводи звозили коренеплоди з 9- і навіть 7-відсотковим вмістом цукру. Така низька цукристість — наслідок не лише повсюдного порушення агротехнології під час вирощування культури, а насамперед використання неякісного посівного матеріалу, нарікають керівники переробних підприємств. Адже хоча недовкладання органічних, мінеральних добрив можна списати на катастрофічну нестачу коштів у господарствах, то як пояснити те, що більшу частину бурякових «плантацій» було засіяно фальсифікованим або насінням сумнівного походження?

Коли заощаджена копійка копійку не кличе

Махінатори, які викидають таке «добро» на внутрішній ринок, «ловлять» аграрників на ціні: фальсифікат дещо дешевший за справжній посівний матеріал. В Інституті цукрових буряків УААН розповіли чимало випадків, коли «спритники» жваво торгували звичайним фабричним насінням, подаючи його як новітні гібриди. За словами його директора, віце-президента УААН Миколи Роїка, «бажає господарство сорт КВ-Ялштуковський, його реалізують з одного мішка, інше сільгоспгосподарство потребує ЧС-84 — жодних проблем: його відсипають з того самого мішка».

— Найприкріше, — каже Петро Борисюк, — що споживач донедавна на державному рівні жодним чином не був захищений від підробки. Не було ані відповідного закону, ані урядової постанови, ані жодного іншого нормативного документа. А переконатися в якісності придбаного насіння можна лише за чотири—п'ять місяців після висівання. Тільки тоді керівники господарств, які спокусилися дешевизною посівного матеріалу сумнівного походження, починають розуміти, що насправді програли: вміст цукру в коренеплодах вочевидь не такий, як розраховували. Але в цьому разі лишається тільки скрушно розводити руками...

Фахівці «Укрцукру» не один раз подавали свої пропозиції і до Кабінету Міністрів, і до Верховної Ради. Народні депутати нещодавно проголосували за Закон «Про внесення змін до «Закону про насіння та садивний матеріал», який перебуває на підпису в Президента. Ухвалено і Закон «Про охорону прав на сорти рослин». Ці документи теоретично регулюють питання ринку посівного матеріалу цукрових буряків. Але в «Укрцукрі» побоюються: поки нормативні документи запрацюють, в сільгосппідприємствах знову наступлять на ті самі граблі. Адже саме тепер у господарствах закуповують посівний матеріал під урожай наступного року. Петро Борисюк закликає керівників господарств, які купують насіння цукрових буряків, звертатися, приміром, безпосередньо до «Укрцукру» (тел. (044) 228-56-35) або до Інституту цукрових буряків (тел. (044) 277-56-11) — там нададуть консультацію, де можна придбати якісний посівний матеріал.

Некондиція — зуби дракона для сільгосппідприємств, заводів, бюджету та споживача

Втрати від використання фальсифікованого або насіннєвого матеріалу сумнівної якості вражають. Примітно, що грошей недолічилися не тільки аграрники, а й цукрозаводи, держбюджет. За даними Мінагрополітики, через низьку цукристість коренеплодів нинішнього року переробні підприємства недоодержали більш як 300 тисяч тонн солодкого піску — майже на 700 мільйонів гривень. Через це держбюджет недоотримав понад 120 мільйонів. Водночас збільшуються і витрати з боку заводів. Наприклад, якщо цукристість корінців 16%, то для одержання тонни білого піску треба перерізати 8—8,5 тонни коренеплодів. У цьому разі вартість переробки сировини для одержання тонни цукру — 60—70 гривень. А коли цукристість коренеплодів не перевищує 12—13 відсотків, як це було нинішнього року, то для вироблення тієї самої тонни готового продукту заводчанам доводиться викладати вже 100—120 гривень. У підсумку собівартість цукру на деяких підприємствах набагато більша за встановлену урядом мінімальну ціну реалізації солодкого піску.

Усю контрабанду роблять в Одесі

Є, звичайно, схема, коли ділки ввозять насіння сумнівного походження із Німеччини, Польщі або Молдови, видаючи його за продукцію відомих фірм. Але більша частина контрафактного посівного матеріалу цукрових буряків народжується на вітчизняних полях. Для тих, хто робить бізнес (і треба сказати непоганий) на продажу некондиційного насіння, плацдармом став південь країни. Насамперед Одеська область і степові райони Криму. Сприяють цьому кліматичні особливості регіону — чинник позитивний не тільки для тих, хто на цих землях плекає еліту, а й для тих, хто «штампує» підробки. Приміром, щоб виростити фабричне насіння десь у Вінницькій області, мине не менш як два роки. Інша справа — Причорномор'я. М'яка зима термін виробництва посівного матеріалу дає змогу скоротити вдвічі. Вже не треба копати восени буряки, вирощені під посівний матеріал, зберігати коренеплоди протягом усієї зими, а навесні знову висаджувати на насіння. Заощаджений час — чинник, звісно, також важливий. Але головне, що приваблює «насіннєвий кримінал», — безвисадковий спосіб не потребує значних фінансових ресурсів, а отже, —

ВТРАТИ

Пожежа не обирає

У селі Велика Андрусівка Світловодського району згоріла Свято-Георгіївська церква. Вогнем знищено 90 квадратних метрів покрівлі, пошкоджено металевий сейф, в якому зберігалися церковні кошти. Назавжди втрачено старовинні ікони XVIII—XIX століть, подаровані храму місцевими жителями.

До нещастя призвело порушення правил пожежної безпеки під час монтажу та експлуатації пічного опалення. Допустили недбалість і служителі культу, які не перевірили справність печі.

— За словами хлопчика-дзвонаря, — розповідає інженер центру громадських зв'язків відділу пожежної безпеки УМВСУ в Кіровоградській області Любов Єрмолаєва, —напередодні ввечері в натоплену піч підкинули дров.

У димоході виявилася тріщина. Саме через неї іскра й потрапила на дерев'яні конструкції.

Настоятель храму отець Миколай (в миру Шульга) впевнений: якби в селі на належному рівні працювала пожежна команда, безцінні реліквії врятували б...

Парафіяни Великої Андрусівки звернулися до місцевої влади з проханням відшукати приміщення, де можна було б проводити молебні, доки триватимуть відновні роботи у храмі.

Олег БОНДАР.

Кіровоградська область.

Причини трагедії — мороз і вогонь

Через сильні морози на Житомирщині почастішали пожежі: тільки за три дні жертвами вогняної стихії стали дев'ять осіб. Серед них подружжя-пенсіонери із села Катеринівки Володарсько-Волинського району. Господарі будинку грілися, сильно розтопивши піч. Підвело неправильне влаштування пічного опалення та тріщини в димарі — зайнялося сіно, яке зберігалося на горищі. Господарі загинули у вогні.

А в селі Острові Овруцького району причиною пожежі став саморобний обігрівач, що стояв біля ліжка. Хазяїн будинку після розлучення з дружиною частенько заглядав у чарку. Фатальної ночі в нього гостював 46-річний «колега». Надмірна доза спиртного не дала обом вибратися з палаючої оселі: господареві до порога бракувало лише кроку...

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

Сирець: свій серед чужий серед

ПІСЛЯМОВА

Що ретельніше знайомишся зі станом справ у буряківничій галузі Сумщини, то більше доходиш безрадісного висновку: «Якщо і нинішній уряд такими темпами і з такою упертою послідовністю, як і всі дев'five його попередників, «реформуватиме» українське село, то від буряківництва невдовзі залишаться хіба що «ріжки та ніжки», а ще — гіркі спомини про біле «золото». Хоч як прикро, але на такий чорний песимізм наштовхує ще чорніша реальність.

Переді мною — звіт Національної асоціації «Укрцукор» за передостанню декаду минулого місяця. «Досягнення» буряківників і цукропереробників, наведені в ньому, і справді «вражають»: станом на 20 листопада в Україні накопано неповні 12,7 мільйона тонн буряків, з яких вироблено лише 1,2 мільйона тонн цукру. Про рідну Сумщину годі й казати. Навіть у цьому «заупокійному» звіті вона «попереду» країни всієї: з обох показників — п'ятиразовий спад. У результаті — за неповне десятиріччя в області фактично під ніж пішли одинадцять з колишніх 17 цукроварень. Тож на початок нинішнього переробного сезону на виробничій вахті залишилось усього-на-всього шість заводів. Утім, більшість із них скоро зупинилася. Через нестачу сировини чотири підприємства загасили котли на початку листопада, а п'яте — Віринське — склало свої повноваження на декаду пізніше. Найдовше всіх протримався Сумсько-Степанівський цукрозавод, але завдяки привізним корінцям. А доставляли буряки сюди — хочете вірте, хочете ні — фактично «з-за трьох морів»: з Херсонської, Луганської та Полтавської областей, де «реформаторська» пошесть також «угрела» більшість цукроварень. А щоб врятувати те, що не встигли знищити «реформи», половину діючих Сумських цукроварень наступного року спішно буде залучено до переробки цукрової тростини.

Гадаю, тут і без коментарів усе зрозуміло. Завтра через безвихідь її перероблятимуть ті, хто з усіх сил намагається врятувати занапащене буряківництво, але такий сценарій написано високопосадовцями, які наварюють шалені бариші на заморській сировині і яким виробництво вітчизняних солодких коренів лише очі муляє. Коли ти при владі, то вибити квоту на дві—три сотні тисяч тонн — простіше простого. Водночас у кожному господарстві знають, що для України біле «золото»

обіцяє непоганий зиск. Для транспортування посівного матеріалу не потрібні великовантажні авто. Невелику партію, за бажання, можна розмістити і в легковику. Звичайно, підробка насіння «під еліту» для реалізації — справа підсудна. От тільки вітчизняні служителі Феміди не пригадають випадку, щоб за це когось посадили.

Яблуко від яблуні далеко не падає

Слід сказати, причина появи на внутрішньому ринку неякісного насіння — не лише навмисна його фальсифікація. Часом це і безвідповідальне ставлення до такої важливої справи з боку деяких аграрників. «Якщо батьківські форми насіння не росли в нормальних умовах, це обов'язково позначиться і на дітях», — стверджує завідувач відділу селекції Інституту цукрових буряків Олександр Кулик. Проведені нинішнього року на Одещині перевірки Українською державною насіннєвою інспекцією 35 сільгосппідприємств і фермерських господарств, які спеціалізуються на вирощуванні посівного матеріалу цукрових буряків, засвідчили: лише дев'ять з них мали повний пакет нормативно-правових документів, які дозволяють займатися такою діяльністю. Деякі, наприклад, не було внесено до спеціального реєстру підприємств, уповноважених виробляти і реалізовувати посівний матеріал буряків. У кількох господарствах Ізмаїльського та Ренійського районів посіви гібрида «Аватор» на площі 175 гектарів «загинули не лише через відсутність вологи, а через незадовільну підготовку площ під посів безвисадкових насінників». Досить часто в агроформуваннях немає атестатів на одержану для висівання еліту. А один із фермерів Ізмаїльського району такий документ, що засвідчує придбання ним начебто елітного посівного матеріалу гібридів цукрових буряків в одному із приватних селекційних інститутів, заповнив собі сам. До того ж із грубими помилками.

А надто вразив інспекторів «містичний» випадок, що стався в одному з господарств тієї-таки Одеської області. Під час перевірки керівника господарства на місці не було, а головний бухгалтер і головний агроном так і не згадали, яким сортом засіяно 60 гектарів буряків на насіння. Не змогли дати переконливу відповідь на запитання: чому посіви не зареєстровано в районній насіннєвій інспекції. Все за три тижні «прояснив» сам керівник сільгосппідприємства. Він пред'явив договір про продаж насіння-сировини та акт апробації, датовані 2001 роком. Щоправда, підписала документ людина, яка обійняла відповідну посаду лише 2002-го.

«Дива» трапляються і на деяких насіннєвих заводах, що переробляють вирощену аграрниками сировину на готовий посівний матеріал. Одержує таке підприємство, начебто, з одного господарства 200 тонн, а з другого — 150 тонн насіння. Незабаром з'ясувалося: перше сільгосппідприємство цьому заводові взагалі не постачало насіння, а друге зазначеного сорту виростило лише близько 86 тонн.

Як міцно укоренився на наших полях «липовий» посівний матеріал, свідчать інспекції, проведені в Криму: на півострові майже 2,5 тисячі гектарів цукрових буряків, що проростають на посівний матеріал, зайнято сумнівними посівами. За деякими твердженнями, на цих полях буцімто вирощують вітчизняні гібриди. Але структура, що їх патронує, еліти в Інституті цукрових буряків — а саме еліта має використовуватися для вирощування фабричного насіння — не купувала.

Перший заступник голови правління Національної асоціації «Укрцукор» Петро Борисюк упевнений, що вже давно час, на противагу фальсифікаторам, створити при уряді єдиний орган, який і опікуватиметься питаннями цукрової галузі на державному рівні взагалі, і насінництва цукрових буряків зокрема. «Ми пропонували Кабмінові створити окремий підрозділ — двоє-троє працівників. У владних структурах поки що мовчать».

Директор Інституту цукрових буряків Микола Роїк вважає, що необхідно змусити працювати відповідні нормативні документи, мають активізуватися насіннєва інспекція та правоохоронні органи. Інакше про прорив у «солодкій галузі» можна буде лише мріяти.

Валерій ДРУЖЕНКО.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

чужих, своїх

цінне не лише у смаковому, а й у економічному плані. За середньої врожайності 250 центнерів з гектара рентабельність бурякового лану сягає 60—70 відсотків, а за чотирьохсот центнерів матеріальні затрати окуповуються вдвічі.

Одна біда: буряки — високозатратна культура, яку самими трибунними обіцянками про державну підтримку вітчизняного сільгоспвиробника в люди не виведеш і дивідендів не отримаєш. Так і не дочекався довірливий селянин від псевдореформаторів-обіцяльників ні іпотечних селянських банків, ні довгострокових кредитів під низький відсоток. Ті обіцяли, — годували, доки не переклали весь фінансовий тягар на плечі регіонів, мовляв, ви ближче до землі, — то вам і карти в руки. А в тій колоді — тільки шістки, а всі козирі знову лишилися в широких київських рукавах. Певно, про запас: а що як і завтра трапиться халява у вигляді заокеанської тростини? Тож, отримавши від держави замість пряника у вигляді інвестицій величезну дірку від бублика, на Сумщині нинішнього року під цукристі було відведено лише 34(!) тисячі гектарів — майже вчетверо менше, ніж десять років тому.

Владислав ЖМУРКОВ.

Сумська область.

ТЕНДЕНЦІЇ

Селянам дурили голови

Співробітники обласного управління СБУ викрили аферу, внаслідок якої спритні керівники господарств привласнили майже 80 тисяч акцій «Ковельагроспецпостачу».

Гучна справа розпочалася з акціонування згаданого підприємства. Частину акцій безплатно передали колективам господарств Турійського, Ковельського та Рожищенського районів. Однак акції до селян не дійшли. Тодішні керівники сільгосппідприємства «Облапське» Ковельського району шляхом махінацій та підробок прибрали до своїх рук понад 45 тисяч акцій. Таку аферу прокрутило і колишнє керівництво КСП «Волинь» того ж району. За схожим сценарієм вони привласнили понад 35 тисяч акцій «Ковельагроспецпостачу». Тепер спритникам доведеться відповідати перед законом.

Роман ЖИЖАРА.

Луцьк.

Анекдот до теми

Голова досить поважного англійського клубу повідомляє одному з його постійних відвідувачів:

— Учора ми спіймали за руку шахрая.

— І ви одразу виключили його з клубу?

— Ще ні. Ми зажадали, щоб він спочатку навчив нас своїх трюків.

РЕАЛІЇ

Батько й син із Приютівки

Два роки тому мешканець селища Приютівки Женя Щерба був звичайним першокласником, жвавим і життєрадісним. Але якось поскаржився: «Тату, болять руки і у спині!» Батько Павло — водій бензовоза у новоствореному селянському господарстві «Ранкове» — узяв вихідний і повіз малого до лікарні. Спочатку він навіть не зрозумів, чому лікар відвертає очі, називаючи діагноз: гострий лімфообластний лейкоз, перший гострий період. Неймовірної ваги тягар ліг на батьківські плечі. У них із Євгенком немає матусі, яка давно покинула їх з якихось поважних власних міркувань. Відтоді хлопці будують своє життя удвох, по-чоловічому просто і невибагливо.

Гроші для Євгенка першого разу збирали всім селом, допомогли агрофірма, рідні і знайомі, навіть школярі. Наступний курс лікування через півроку коштував уже півтори тисячі гривень — сума для мешканців реформованого села нереальна. Власні ресурси Щерби витратили відразу — все, що було, пішло за медикаменти, і живуть вони у чужій найманій хаті. Але лікувати дитину треба, і тоді батько взяв сина за руку і поїхав до райцентру. В Олександрії він заходив до сяючих єврофісів, до державних установ, і, залишивши малого у приймальні, просив господарів кабінетів знайти хвилину для розмови — просив допомоги. Наш дедалі жорстокіший світ усе-таки не без добрих людей. За участю районної влади, облдержадміністрації, місцевих бізнесменів та звичайних селян і городян необхідну суму було зібрано. Хто не міг допомогти грошима, здав кров для переливання.

Лікування за київськими методиками в Кіровоградській обласній дитячій лікарні дало непоганий результат, хлопчику покращало. Восени він пішов у третій клас, але хвороба далася взнаки знову: «Тату, болить!» Знову лікарня... Медики взяли пункцію, дослідження показало, що у кістковому мозку почали розмножуватися вироджені клітини. Призначили десять курсів хіміотерапії протягом року. Батько звично отримав список необхідних препаратів, почитав — і руки опустилися. Однієї тільки ласпарогінази потрібно шість ампул, а кожна коштує 160 грн. Перший етап лікування «потягнув» на 3000 грн. Їх вдалося такиназбирати, за що Павло Васильович не втомлюється дякувати своїм землякам із села, міста та обласного центру.

Поки дев'ятирічний Євгенко цілодобово лежав під крапельницями в Кіровограді, у Щерби-старшого була гаряча пора. На розмоклих від дощів полях «Ранкове» рятувало врожай буряків та кукурудзи. Павло Васильович, у міру потреби пересідаючи з бензовоза на КамАЗ, днював і ночував на роботі. Машини провалювалися в багнюку по колісні диски, «сідали» на мости, і Павло бився зі стихією, бо в «Ранковому» він на доброму рахунку, на нього покладаються, і йому, у свою чергу, допомагають лікувати дитину. Вправившися нарешті з урожаєм, він попрямував до редакції місцевої газети, щоб з її сторінок подякувати бізнесменам-спонсорам, Червоному Хресту і донорам-селянам за те, що синові стало краще...

Одного разу зустрів Євгена з батьком на міській вулиці. Малий тримав татуся за руку і, дивлячись на нього знизу вгору, щось говорив. Батько серйозно вислуховував, відповідав. На розі вулиць вони зупинилися і трохи постояли — певно, малий швидко втомився. Потім, так само тримаючись за руки, дружно рушили далі. «Боже, вони ж лише удвох на світі», — подумалося тоді. Сьогодні, коли їхній історії майже два роки, зрозуміло, що це не так. З ними рідні Павла, керівники його та сусідньої агрофірми, колеги, сусіди і мешканці навколишніх сел, представники влади, учора зовсім незнайомі підприємці... Навколо них велика країна, яка не має права покинути напризволяще свого маленького громадянина з селища під теплою назвою Приютівка. І батько вірить, що його сина вилікують, каже, що у сусідній Протопопівці один хлопчик так само хворів, і, як кажуть, переріс, видужав...

Завтра на наступний курс терапії знову будуть потрібні гроші. Павло вкотре піде по тому самому колу — по друзях, знайомих і незнайомих, заможних земляках. Ховаючи червоні від свого болю очі, він розповідатиме про своє лихо. У нього тяжкохвора дитина, і своїми силами він уже не може їй допомогти. Не всі, до кого Павло звертається, розуміють його, і він не ображається, просто йде. У нього смертельно хвора дитина, але поки що він не один, хто хоче їй допомогти.

Ігор ШИРОКУН.

Переказати пожертвування на лікування Жені Щерби можна на рахунок № 109389 в Олександрійській філії Ощадбанку № 3070 (МФО 323806, код 02761559, р/р 29091906) на ім'я Щерби Павла Васильовича.

На знімку: Женя в обласній дитячій лікарні Кіровограда.

Фото автора.

Токмацький край

Цю землю колись називали Диким полем, хоч археологічні розкопки свідчать, що люди жили тут ще шість тисячоліть тому. Не всі їхні таємниці зберегли своєрідні архіви — прадавні кургани, що, неначе мозолі на долоні, височіють посеред степу.

Знала ця земля кіммерійців, знала скіфів. Хто знає, може, саме тут проходили війська персидського царя Дарія, котрий вирішив помститися скіфам за вторгнення у Мідію.

Пам'ятає край токмацький і таврів, і сарматів, і половців... Це звідси войовничі племена половецькі робили набіги на землі Київської Русі, спустошували міста і села, чинили наругу та кривду над людьми руськими. А влітку 1103-го тут, у долинах річок Кайкулак та Чунгул, руські дружини завдали нищівної поразки половцям, про що розповідає «Повість минулих літ».

Довгий час у краю токмацьких господарювали турки і кримські татари, проти орд яких нерідко в похід вирушали запорозькі козаки. І гуляла тоді тут слава козацька...

Легенди стверджують, що в ті часи в цих степах і злетілося з чиїхось уст слово «токмак». Мовляв, татарські верхівці, завернувши сюди, побачили у водах тутешньої повноводної річки багато риби, а узбережжя аж кишіло дичиною. Тому й кинув хтось: «Токмак...» (із татарської — сити, нагодовані). Звідси й назва річки — Токмак. Правда, є й інші версії. Токмачити — значить бити, товкти, штовхати. Можливо, малася на увазі конкретна людина, котра була неабияким кулачним бійцем. Адже відомо, наприклад, що село Малу Токмачку в Оріхівському районі заснував козак Токмач.

Токмаччина почала заселятися вже після російсько-турецької війни. Відтоді плуги й розорювали тут незаймані перелоги. На березі річки Токмак у 1784 році виникло перше невелике поселення з однойменною назвою. Сюди прибули селяни з Полтавщини та запорозькі козаки. Потім, після зруйнування Січі, в цих степах поселилися німецькі колоністи — Катерина Друга запросила в Приазов'я менонітів, чиє віросповідання переслідувалося у Прусії.

З того часу спливло більше двох століть. Змінювалися покоління, та незмінним у кожного з них залишалося сподівання на кращу долю. Хтось очікував її, а хтось творив власноруч, прокладаючи шлях іншим. Звісно, я просто не в змозі назвати імена всіх, ким гордиться токмацький край. То — вже історія, новий етап якої почався у 1991-му. Сьогодні твориться її завтрашній день. І він теж потребує зусиль — одвічної роботи рук, розуму і душі.

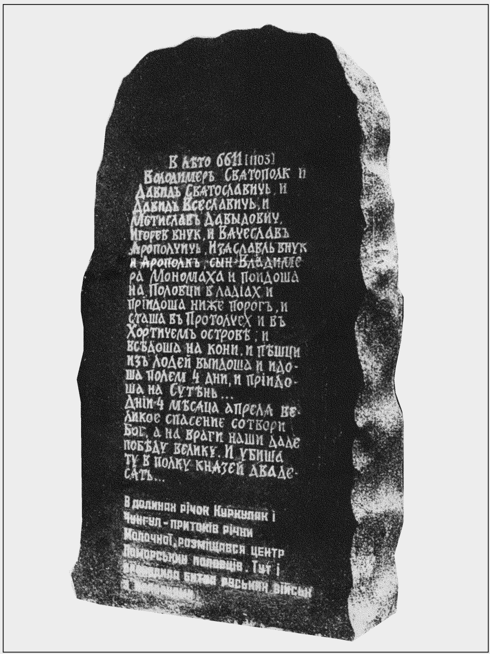

Фото з архіву «ГУ».

Якби ціни були гнучкі

На Токмаччину я привіз із Запоріжжя перший сніг. Він усе-таки наздогнав наш рейсовий автобус, хоча за Василівкою, повернувши ліворуч із траси Харків—Сімферополь, наш водій на вельми пристойній асфальтівці добряче натиснув на газ. За півгодини промайнули села Чорноземне, Зелений Гай, Переможне. Довкола нас — найродючіші землі в районі. Пригадалося, як у 1990-му, коли токмацькі хлібороби зібрали в середньому з кожного гектара по 35 центнерів зерна, у тутешньому тоді ще колгоспі «Таврія» намолотили на круг майже по 47.

Цьогорічні успіхи токмацьких хліборобів набагато скромніші. В районі зібрано близько 90 тисяч тонн хліба. Врожайність зернових становила всього 24,5 центнера. Звісно, можна нарікати на сприятливі умови, проте голова райдержадміністрації Олександр Цибульщак передусім зауважив, що ефективність господарювання на селі була б значно вищою, якби ціни на сільгосппродукцію забезпечували прийнятну рентабельність її виробництва.

— Цьогорічні ціни на пшеницю зменшили прибутки сільгосппідприємств до рівня, за яким уже нульова рентабельність вирощування цієї культури, — з болем зазначив Олександр Леонідович. — Наприклад, акціонерне товариство «Запорізький племптахорадгосп-репродуктор» за цінами минулого року мав би прибуток з рослинництва десь 1,8 мільйона гривень. За цінами цього року — трохи більше мільйона. А тваринництво (через низькі закупівельні ціни на молоко) завдало сільгосппідприємству збитків на 300 тисяч гривень. І це в господарстві, яке після реформування АПК зберегло свій потенціал!..

— Сьогодні ціни на пшеницю значно зросли. Вони забезпечують досить високу рентабельність...

— Але в районі і хліба на продаж уже немає. Потрібно ж було подбати про сівбу озимих, розрахуватися за кредити... Село вже розраховується зі своїми кредиторами насінням соняшнику. Гадаю, що саме соняшник поліпшить фінансове становище господарств, хоч його середня урожайність у районі не перевищує цього року 12 центнерів.

— Олександре Леонідовичу, я вам снігу привіз... А дорогою бачив незібраний соняшник у полі...

— Загалом соняшник у районі зібрали вчасно. Можливо, в окремих господарствах ще залишилося по 15—20 гектарів. То — пізній посів. Бракувало вологи в грунті і доводилося досівати соняшник ще й на початку червня. Ніхто ж не очікував такого раннього снігопаду... Та й техніки у господарств не вистачає. Бо за що її вони куплять? І при цьому, зверніть увагу, зменшуються ціни не на хлібобулочні вироби, а на пшеницю. Молоко у сільгоспвиробників закупляли по 38 копійок, а продають його в магазинах по 1 гривні 65 копійок...

— То, певно, варто сільгосппідприємствам самим узятися за переробку та реалізацію хоча б частини своєї продукції?

— Ми вже звикли до розмов про те, що, мовляв, доцільно було б налагодити на селі переробку сільгосппродукції для місцевого населення, — приєднався до розмови перший заступник голови райдержадміністрації Олексій Стусь. — Доцільно — це тоді, коли вигідно. А чи завжди вигідно господарствам, наприклад, самостійно випікати хліб? У нашому районі майже кожне із них має свою хлібопекарню. Але випікають сьогодні хліб для своїх односельчан не всі. Його доцільніше завозити. Рентабельність залежить і від обсягів виробництва. Досягти її кустарною переробкою сільгосппродукції вельми проблематично. А для промислової — потрібні, знову-таки, значні кошти...

— Вирішення проблеми реалізації виробленої сільгосппродукції за прийнятними цінами дасть можливість господарствам більше уваги приділяти і культурі землеробства, і тваринницькій галузі, — продовжив Олексій Іванович. — Так, у нас сьогодні в агрофірмі «Світоч» виростили велике поголів'я свиней вагових кондицій, проте на м'ясокомбінаті кажуть: «Нам ваше м'ясо не потрібне...». Звісно, за цінами, які не будуть збитковими для агрофірми. Хоча останніми роками м'ясокомбінат значно знизив обсяги виробництва ковбас та інших м'ясних виробів...

— Платоспроможність споживача змусила... Правда, ми чомусь звикли нарікати саме на ціни, не враховуючи закони ціноутворення. Хоча все-таки, переконаний, формування нашої платоспроможності має бути двобічним: з одного боку — зниження собівартості продукції, а значить і цін на неї; з другого — зростання зарплат, пенсій тощо. Не можна безкінечно стримувати рентабельність підприємств, закладаючи в собівартість їхньої продукції мізерну оплату праці. Для кого ж тоді вони збираються працювати? На експорт?! Тож, можливо, дбаючи про ємність нашого ринку, потрібно подбати і про платоспроможність споживача?

— Можливо, і про платоспроможність споживача... Звісно. Однак потрібна і спеціалізація сільгосппідприємств, і регулювання кількості їхньої продукції, яка має обов'язково потрапити на ринок.

— І яким чином відбуватиметься таке регулювання?

— Я вважаю, що в нас повинен бути якийсь обсяг держзамовлень для сільгосппідприємств. Щоб вони мали гарантію на закупівлю (за певними цінами) хоча б частини зернових чи продукції тваринництва. Держзамовлення нормально вписується в ринкову економіку. Та водночас розвиток АПК гальмує відсутність прийнятого кредитування сільгосппідприємств. Я вже не говорю про довгострокове кредитування. Нехай — на рік, але не під 25, а під 12—15 відсотків. Тоді господарства матимуть змогу придбати сільгосптехніку, відремонтувати її, одне слово, забезпечити нормальний процес сільськогосподарського виробництва.

— Справді, держава повинна давати якесь замовлення господарствам, — підтримав свого заступника Олександр Цибульщак, — гарантувати їм реалізацію частини продукції. Щоб вони знали, за якою ціною продадуть її завтра. Зібрали врожай і частину його (держзамовлення) продали для розрахунку за кредити. Іншу частину врожаю реалізували протягом року або притримали її до весни чи навіть до початку літа. Ось тоді можна буде нівелювати коливання цін на зерно. Сьогодні наші господарства вимушені розраховуватися за кредити, щоб не збільшувалася пеня, саме тоді, коли ціни на зерно найнижчі. І тепер ціни на пшеницю зросли, а її в господарствах уже немає...

Того дня ми, звісно, говорили не лише про становлення аграрного ринку. Олександр Леонідович розповідав про наболіле — газифікацію, водопостачання, розпаювання майна сільгосппідприємств... Та знову і знову поверталися до необхідності докорінного поліпшення економічних та кредитно-фінансових відносин на селі. Проблемою з проблем залишається паритет цін на промислову та сільськогосподарську продукцію. Через невідпрацьованість цінових механізмів на зерновому ринку та особливо на ринку тваринницької продукції сільгоспвиробники зазнають значних втрат.

Чи потрібне сьогодні держзамовлення на сільгосппродукцію, в чому мене переконували у Токмацькій райдержадміністрації? Можливо, доцільніше формувати ціни за рахунок заставної закупівлі? Створення ф'ючерсної біржі дасть можливість передбачати ціну. Завдяки цьому сільгосптоваровиробники чітко знатимуь, що їм краще робити: тримати продукцію чи продати її. Якщо тримати і продати за найвищою ціною, то, підписавши контракт на біржі і передбачивши поставку, скажімо, в лютому, можна було б за цим контрактом завчасно взяти кредит. Принаймні, такий механізм діє в розвинених країнах.

Так чи так, але сьогодні необхідна чітка політика держави стосовно формування цін на сільгосппродукцію. І бажано, щоб ця очікувана політика не виявилася отим «пізнім посівом» для вже збанкрутілих господарств.

СІЛЬСЬКИЙ БЮДЖЕТ

Узаконений дефолт

Острикіївська сільрада — найбільша в Токмацькому районі. Сьогодні тут, окрім агрофірм «Світоч» та «Скелястий», зареєстровано ще три сільгосппідприємства приватної форми власності і тридцять фермерських господарств. На території сільради працюють також промислові підприємства, зокрема, завод керамічної цегли та гранітний кар'єр. Здавалося б, є звідки поповнювати сільський бюджет...

Це лише на перший погляд так здається, — каже голова Острикіївської сільради Юрій Школик. — Майже всі податки минають наш бюджет. Наповненість його загалом залежить від податку на землю. Але з ним не все так просто. Наприклад, великі сільгосппідприємства донедавна несправедливо обкладалися подвійним податком: окремо земельним і фіксованим, до якого належав, знову-таки, земельний. І ось цю несправедливість усунули. Віднині наші агрофірми платять лише фіксований податок, до якого, як я вже казав, входить і земельний. Проте вся ця сума тепер обходить місцевий бюджет.

Щодо наших промислових підприємств... майже 60 тисяч гривень заборгував сільському бюджету кар'єр.

— Боргів більше, ніж надходжень?

— Лише п'яту частину податку поки що сплачено і орендарем резервних земель. Ми саме ці кошти планували витратити на підвезення дітей до шкіл — обом агрофірмам сільрада заборгувала за цю послугу 10 тисяч гривень...

— А місцеві податки і збори?

— Вони сьогодні погоди не роблять. Так, донедавна залізниця платила сільраді щорічно 20 тисяч гривень (нашою територією прокладено майже 40 кілометрів залізничої колії), а за новим законодавством — лише 246 гривень. Є у нас і автотраси, де підприємці могли б відкрити кафе чи автозаправні станції. Але в такому разі сільрада отримує лише разовий внесок за дозвіл на підприємницьку діяльність. Депутати планують зробити цей збір щорічним.

За останні два роки в сільраду надійшло 5 тисяч гривень від транспортного збору, у місцевий бюджет іде 15 відсотків. Куди потрапляють інші 85 відсотків і чиї шляхи на ті гроші ремонтуються, залишається тільки здогадуватися.

— Юрію Михайловичу, сьогодні багато говорять про зміцнення місцевого самоврядування...

— Воно неможливе без належного фінансування. А левова частка податків, як ви переконалися, минає сільський бюджет. Тож і доводиться тій чи тій сільраді просити гроші традиційно — згори...

Із боржників — у лідери

Такий шлях колективу Молочанського молочноконсервного комбінату (ММКК) за останні п'ять років.

Коли це підприємство очолила Людмила Руденко, воно було «в боргах, як у шовках», а на його воротах висів замок. Сьогодні продукція ММКК добре знана не лише на Запоріжжі. Звісно, ніхто не створював для комбінату якихось особливих умов. Висока якість продукції, продумана цінова та маркетингова політика забезпечили підприємству стабільність і подальше збільшення обсягів виробництва. Нині на комбінаті уже дбають про розширення ринків збуту. Людмила Вікторівна сподівається на значне зниження собівартості продукції підприємства після газифікації Молочанська. Тоді можна буде позмагатися і за молочний ринок обласного центру, де нині господарюють товаровиробники із сусідніх регіонів.

Депутат обласної ради Л. Руденко впевнена, що присутність запорізьких підприємств на своєму молочному ринку здешевить його, а у вигляді зарплат та надходжень до місцевих бюджетів поверне області ті кошти, які сьогодні вивозяться за її межі. Про це переконливо свідчать фінансові та виробничі показники ММКК. Лише за два останні роки на підприємстві з'явилося півсотні нових робочих місць, зарплата зросла в середньому у півтора разу. Комбінат став одним із найбільших платників податків у Токмацькій податковій інспекції.

Переможець Будьонного

Із Токмацьким краєм пов'язана доля багатьох талановитих людей. Серед них — Марко Безручко.

Ще донедавна це ім'я на Токмаччині мало хто знав. Комуністична ідеологія підіймала на щит слави інші міста... А дарма. Бо історію треба знати не з одного боку. Хто які ідеї не сповідував би, талант замовчувати не можна. Часи змінюються, а талант залишається незмінним.

Марко Данилович Безручко народився 31 жовтня 1883 року у Великому Токмаку (нині місто Токмак). Закінчив учительську семінарію, але доля підказала йому інший шлях — стати військовим. Він закінчує Одеське піхотне юнкерське училище, потім — Чугуївське військове училище. Молодого офіцера із блискучими здібностями зараховують до Академії Генерального штабу, яку він закінчує з відзнакою у 1914 році.

Під час першої світової війни Марко Безручко командував ротою, потім був старшим ад'ютантом штабів армійських корпусів Південно-Західного фронту, начальником штабу дивізії. А коли після відомих подій сімнадцятого року російська армія розпалася, Марко Данилович повернувся в Україну. Всім серцем сприйнявши державницьку ідею, він, як добре підготовлений військовий, за плечима котрого були академія і німецький фронт, узяв активну участь у створенні Українського війська. Обіймав низку керівних посад у Генеральному штабі, дещо пізніше, перейшовши на бік Директорії, був бойовим помічником Тютюнника, а за деякий час став начальником оперативного відділу штабу Армії Української Народної Республіки. Згодом Марко Безручко очолював штаб запорізької бригади імені Петлюри, керував штабом знаменитого Окремого корпусу Січових стрільців, командиром якого був Євген Коновалець, майбутній голова ОУН.

Саме тоді повною мірою виявився яскравий талант військового стратега і тактика Марка Безручка. Йому присвоїли звання полковника. Корпус воював проти білих і червоних, проти поляків — січові стрільці вмирали за Вільну Україну.

Наприкінці дев'ятнадцятого року їх спіткала трагедія... Багато з них тоді було інтерновано польським урядом. Але і в цих умовах Марко Безручко сформував стрілецьку дивізію, що складалася з українських бійців. У квітні двадцятого року уряд Української Народної Республіки підписав із Польщею мирну угоду. Полковник Безручко призначається командиром 6-ї Січової стрілецької дивізії, створеної ним самим. Але поляки все-таки домоглися свого: вилучили її зі складу Української Армії і залучили до складу Польської, оскільки дивізія була дуже боєздатною.

Ось як описує ті події Я. Тинченко у книзі «Українське офіцерство: шляхи скорботи та забуття»:

«У складі польської армії завдяки Марку Безручку 6-та Стрілецька дивізія була фактично однією з найкращих. Так, уже 7 травня її підрозділи розбили більшовиків та першими ввійшли до столиці України — міста Києва. Але вже через місяць становище ускладнилося: Перша кінна армія С. Будьонного прорвала польський фронт і вийшла в тил 3-й Польській армії. Почався відступ. У авангарді армії йшла 6-та українська дивізія, яка найбільше зберегла свою боєздатність. Саме з цього часу, з червня 1920 року, кіннота Будьонного була головним супротивником Марка Безручка. Впродовж червня—серпня стрілецькі підрозділи та будьоннівці звели між собою бій, але не переміг жоден із боків, бо супротивники були варті один одного.

У цей час на півночі Польщі тривала Варшавська операція, в результаті якої радянські війська відкинули польські сили аж до Варшави. Для поляків ситуація була катастрофічною. Вони ще могли триматися та мали де знайти сили для контрнаступу. Однак загроза була в іншому. З-під Львова, де польські частини були потрощені, на північ, у тил полякам, прямувала 1-ша Кінна армія Будьонного. Стримати її не могла жодна з польських дивізій. Єдиною боєздатною дивізією на всьому Південному польському фронті залишалась 6-та Січова дивізія М. Безручка.

І саме січовикам довелося прийняти на себе 21 серпня під Замостям удари червоної кінноти. У такій ситуації Марко Данилович не розгубився, і вміло керував боєм: Будьоннівці вимушені були відійти, оскільки так і не зламали оборону січовиків. Фактично Безручко врятував від страшної поразки всю Польщу, бо не пропустив на Варшаву 1-шу Кінну армію, і переміг Будьонного.

Перейшовши до активних дій, поляки примусили С. Будьонного відступити. Перша Кінна армія зазнала важких втрат і була відведена до резерву. Вже у вересні розпочався українсько-польський наступ, який закінчився успіхом. Але, через підписання більшовицько-польської мирної угоди, наступ було припинено. Українська Армія залишилась наодинці з усією Червоною Армією».

У вересні—жовтні 1920 року Марко Данилович командував Центральною групою Української Армії, до складу якої входили, зокрема, 6-та Січова стрілецька, 5-та Херсонська дивізії, які вели бої під Жмеринкою і Вапняркою. Йому присвоїли високе звання генерал-хорунжого (нинішнє генерал-лейтенант). Провоювавши до кінця листопада, М. Безручко вивів із бою свою групу, оскільки сили були нерівні. Потім він сам і його січові стрільці знову були інтерновані польським урядом.

Історична література повідомляє, що генерал-хорунжий Безручко призначався урядом УНР і військовим міністром, і командувачем Армії УНР (1921 р.), і членом Вищої Військової Ради (1921—1924рр.). Марко Безручко жив у Польщі, зокрема, у Варшаві. Написав книгу «Українські січові стрільці на службі Батьківщини». Коли почалася друга світова війна, він заявив, що фашизм — це головна загроза для України. Що міг, робив для перемоги над ним. 10 лютого 1944 року генерал-хорунжий Безручко пішов у вічність.

Похований він на одному з українських цвинтарів під Варшавою.

Вдячні поляки, цінуючи його подвиги в двадцятому році і пам'ятаючи, хто врятував їх від Будьонного, встановили йому пам'ятник. Поляки добре знають, що генерал Безручко — родом із Токмака, а ось ми...

Нам треба було б пам'ятати і слова нашого нашого земляка: «Сильна армія — це право на існування нації». Вони дуже доречні, особливо тепер.

Микола ГОМОН.

Сторінки підготував власний кореспондент газети «Голос України» у Запорізькій області Олександр АБЛІЦОВ.

Тел. корпункту (0612) 39-04-90; 63-98-07.

Фото з архіву «ГУ».

ЦИФРИ І ФАКТИ

Зайнятість безробітних селян

* У 56 населених пунктах Токмацького району проживає 20,5 тисячі осіб. Серед них працездатних — 13,8 тисячі. У процесі реформування АПК середньооблікова чисельність працівників сільського господарства зменшилася з 5 до 3 тисяч осіб.

* 12,5 тисячі жителів Токмацького району отримали сертифікати на земельну частку (пай), середній розмір якої становить 7 гектарів. Майже 10 тисяч власників землі передали свої паї в оренду. Дві третини орендодавців — пенсіонери, 3,3 тисячі — ті, що працюють, та безробітні.

* За останній рік кількість орендодавців у районі зменшилася на 824 власники землі. Ці люди вирішили обробляти свої паї одноосібно. Проте нові робочі місця у визначеній кількості на створювалися, і майже всі новонароджені одноосібники стали клієнтами служби зайнятості.

* Нині на обліку в Токмацькому міськрайцентрі зайнятості перебуває більш як 1,5 тисячі колишніх працівників сільського господарства району. З них майже 800 осіб у віці 40—50 років мають сертифікати на земельні паї.

* Через відсутність матеріально-технічної бази для організації обробітку землі лише незначна кількість сільських жителів реєструється в якості підприємців. Селяни не вважають себе зайнятим населенням, адже сільгоспвиробництво має сезонний характер, а «землю взяли, бо давали». При цьому, зареєструвавшись у центрі зайнятості, такі громадяни мають можливість отримувати допомогу: на дітей, з безробіття, малозабезпеченості, субсидії. Щонайменше два роки питання перспективи подальшої зайнятості не цікавлять безробітних селян. Вони втрачають мотивацію до сумлінної праці, пристосувавшись до ведення домашнього господарства, відмовляються від будь-якої можливості одержати додатковий офіційний заробіток. Адже зароблені на громадських роботах кошти бувають значно менші за сумарну допомогу держави за час перебування на обліку у центрі зайнятості, а це може потягти за собою відміну виплат управлінням праці та відділом субсидій.

Сьогодні аутсайдер, а завтра — лідер

Україну не визнано державою з ринковою економікою, статусу якої вона поки що безуспішно намагається набути. Однак кроки до неї вже здійснено: чимало господарських структур працюють за її законами або принаймні намагаються це робити. Серед тих, хто однією з перших почала будувати свою діяльність на ринкових засадах — галузь авіаційних перевезень. І хоч тут ще багато проблем, проте нині це вже не та структура, яка була в часи, коли українські авіаперевізники почали працювати незалежно від «Аерофлоту».

Про те, як галузь працює сьогодні, кореспондент «Голосу України» мала розмову з директором департаменту авіаційного транспорту ***Володимиром МАКСИМОВИМ.***

— Володимире Олексійовичу, український ринок авіаційних перевезень — це...

— Це — 90 компаній-експлуатантів. Серед них — ті, що здійснюють регулярні міжнародні перевезення, а також чартерні та вантажні. Ще деякі працюють винятково на внутрішніх лініях, інші спеціалізуються на так званій спортивній тематиці, що означає не лише перевезення пасажирів, а й організацію роботи аероклубів тощо. Є, звичайно, авіапідприємства, зайняті в народному господарстві.

— Чи є серед них безпечні лідери?

— Серед перевізників, які здійснюють регулярні міжнародні перевезення, на першому місці за обсягами — авіакомпанія «АероСвіт», за нею — Міжнародні авіалінії України. Останнім часом надзвичайно швидко почали розвиватися Східні авіалінії — авіакомпанія «Донбас», а також Українські середземноморські авіалінії, які здійснюють рейси з аеропорту Бориспіль.

— Нині точаться дискусії стосовно занепаду цивільної авіації як галузі, що пов'язують з проблемою оновлення парку. Ваше бачення її розв'язання?

— Ми щорічно збільшуємо обсяги робіт на 7—9 відсотків, в авіапідприємствах з'являються нові сучасні літаки вітчизняного і західного виробництва, ми споруджуємо нові злітно-посадкові смуги, яким немає аналогів в Європі... Хіба це можна назвати занепадом?

— Чи є цивільна авіація України ринковою структурою? Якщо так, то які її ознаки?

— Найперша і найголовніша ознака — це те, що зараз кожен пасажир має можливість не тільки дістатися літаком будь-якого пункту, а й обирати перевізника за цінами, які йому по кишені, з набору послуг, що їх пропонують і українські, і зарубіжні компанії. Навіть у «найгарячіший» сезон, скажімо, під час літніх відпусток, він має вибір — з ким і на якому літаку йому мандрувати. Тепер у пасажира єдина проблема: наявність грошей у гаманці. Є вони — вирушай хоч на край світу...

Але маємо також офіційне визнання, що наша галузь —ринкова структура. Після багатьох різноманітних аудиторських перевірок й тестувань ми одержали підтвердження про це від генерального секретаря Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО).

— Проблема, яка хвилює кожного пасажира, який відправляється в дорогу повітряним шляхом: безпека на борту. Як вона розв'язується в Україні?

— У нас розроблена і впроваджена національна антитерористична програма, яка пройшла кілька аудиторських перевірок ІКАО. І хоч вона створювалася ще задовго до 11 вересня, однак рівень авіаційної безпеки вона гарантує надзвичайно високий. Чому в США стала можливою трагедія 11 вересня? У них, зокрема, в сфері авіаційної безпеки польотів була велика різниця між внутрішніми та міжнародними рейсами. У нас вимоги безпеки однакові стосовно і внутрішніх, і міжнародних рейсів. Сюди вкладено величезні кошти. Скажімо, вартість лише однієї так званої «рамки» для контролю пасажирів становить від 50 до 150 тисяч доларів...

— Як на ринку перевезень розподіляються функції —державного управління і господарської діяльності?

— У нашій галузі ці функції розподілено вже давно. Згідно з постановою Кабінету Міністрів та Повітряним кодексом, органами державного управління цивільною авіацією є Міністерство транспорту та державний департамент авіаційного транспорту. Ми виконуємо функції винятково державного регулювання: здійснюємо сертифікацію, ліцензування, нагляд за безпекою польотів та розслідування авіаційних катастроф, реєстрацію, але не втручаємося в господарську діяльність.

— І ні в кого не буває бажання, так би мовити, покерувати і в цій сфері?

— «Покерувати» не вдасться, бо це заборонено законодавством, яке «розписує» кожну функцію. Господарську діяльність здійснюють авіакомпанії, аеропорти, галузеві навчальні заклади.

— На кожному ринку є певні правила гри. Хто «пише» їх для ринку авіаперевезень?

— Міністерство транспорту. Своїми наказами, які мають бути обов'язково зареєстрованими в Міністерстві юстиції, воно створює нормативну базу діяльності цивільної авіації. Згідно з правилами експлуатаційної сертифікації, наявність нормативних документів в експлуатантів є обов'язковою умовою.

— А не буває такого, що пропоновані правила невиконувані?

— Я не скажу, що тут немає проблем, але їх можна розв'язати. Однак нині назріла потреба внести зміни до Повітряного кодексу, бо його ухвалили 1993 року і деякі його положення вже не сповна відповідають законам, які було ухвалено пізніше. Пропозиції вже розроблено і ми сподіваємося, що Верховна Рада розгляне їх найближчим часом.

— Діяльність зарубіжних авіакомпаній, які працюють в умовах ринку, базується на трьох незалежних і самостійних структурах: управлінні повітряним рухом, службі перевезень та аеропортах. Як в Україні реалізована ця умова?

— Ми створили цивільно-військову систему управління повітряним рухом, яка, за оцінками фахівців ІКАО та європейських авіаційних структур, цілком відповідає сучасним міжнародним вимогам. Зазвичай авіакомпанія відокремлена від аеропорту. За винятком трьох підприємств — Львівського, Донецького та Дніпропетровського.

— Це не нагадує вам, за висловом популярного російського економіста часів перебудови, «ледь вагітну жінку»? Адже ринок або є, або його немає. Хіба «напівринок» можливий?

— Маєте рацію. Але, на мій погляд, перехід цих підприємств на ринкові засади — справа часу. Звичайно, можна їх розділити негайно. Але вони надіслали нам свої аргументи та економічні розрахунки, з яких випливає, що для них такий крок робити зарано. Втім, як тільки постане питання інвестицій, а вони їх потребують, то іншого виходу, як розділитись, у них не буде. Бо перший же інвестор запитає: «Хто ви є? Аеропорт? Гаразд. А чиї літаки там стоять? Ваші? То ви авіакомпанія?» «Ні, ми й те, і друге». А от так не буває, тому з такими підприємствами жоден інвестор не захоче мати справи.

Інвестори — люди обачливі, і вкладати гроші невідомо куди не будуть. Якщо ми прагнемо інтегруватися в європейське співтовариство, то маємо грати за спільними правилами. А там вже ніхто не працює так, як Львів, Донецьк чи Дніпропетровськ. Тому рано чи пізно, але ці підприємства теж здійснять розподіл. Прикладом може бути Бориспільське авіапідприємство. Аеропорт Бориспіль став окремою структурою 1993 року. До нього одразу виявили інтерес інвестори. Тепер це сучасний аеропорт, який не відрізняється від найкращих європейських. Якби цього не сталося, то на пасажира там і досі чекали б «накопичувачі» і «скотовози» — молодь вже й не знає, що це таке. Щоправда, після розподілу деякі аеропорти, наприклад, Луцьк, Чернігів вже два роки, як не працюють. Утім, це ринок: сьогодні ви — аутсайдер, а завтра — лідер...

— Державні й недержавні авіакомпанії в Україні? Чим вони відрізняються одна від одної?

— Серед 90 компаній-експлуатантів — 80 відсотків недержавних підприємств. Різниці між ними немає жодної, вони мають однакові й рівні можливості на ринку перевезень. Ми, тобто Міністерство й державний департамент авіаційного транспорту, забезпечуємо їм умови для роботи: нормативну базу, ліцензування, сертифікацію. Водночас Укравіатранс здійснює державний нагляд за безпекою цивільної авіації.

— У цьому зв'язку розкажіть, будь ласка, про ситуацію з компанією «Авіалінії України», керівники якої твердять, що вона — єдина національна авіакомпанія, символ незалежної України. Навколо цього підприємства впродовж тривалого часу точаться дискусії, нею займається навіть міжвідомча група, яка розробила заходи з виведення її з кризового стану. З усього видно, що це підприємство вимагає державної підтримки. А ви сказали, що умови для всіх учасників ринку авіаперевезень в Україні однакові. Якщо це так, то чому держава допомагає «Авіалініям України», а не, скажімо, Львівському підприємству, яке нині теж у скруті? І що насправді там відбувається?

— Повна назва цього підприємства така: відкрите акціонерне товариство «Авіалінії України». Тобто воно — недержавне підприємство. З другого боку, його органом управління є Міністерство транспорту. Це тому, що акції підприємства ще не передані Фонду державного майна, який мав би від імені держави ним управляти. Оце і є, як ви сказали, елемент «ледь вагітності». Тому керівники підприємства, коли їм вигідно, кажуть: «Ми — акціонерне товариство і держава не має права втручатися в нашу господарську діяльність». Але коли вони намагаються одержати державну допомогу, то про це «забувають», заявляючи, що «Авіалінії України» — єдине державне підприємство і невідомо чому — символ незалежної України... Цей «символ» здійснює рейси на трьох старих літаках — двох Ту-134 і одному Ту-154.

Міністр транспорту на початку року створив робочу групу, яка вивчала роботу цієї авіакомпанії. Для підтримки «Авіаліній України» було спрямовано майже 7 мільйонів гривень. Це — й безвідсотковий кредит, і конкретна фінансова допомога для погашення заборгованості в заробітній платі. Таких коштів досі не одержувала жодна структура в галузі. На жаль, під час перевірки авіакомпанії було виявлено, що кошти не завжди використовувалися за призначенням. Тепер відповідні державні органи ще раз вивчають цю ситуацію. Починаючи з 1998 року, в компанії спостерігається щорічне зменшення обсягів перевезень на 25—30 відсотків. А заробітна плата зростала в такій же пропорції. Але в економіці чудес не буває. Цього чомусь не можуть збагнути керівники авіакомпанії. Про які дива можна говорити, коли це підприємство навіть бізнес-плану не має...

— Що буде з «Авіалініями України»?

— Авіакомпанія — це не тільки старі літаки, які вона має. Там зайнято 657 фахівців. Вони мають право на соціальний захист. Тому нині найважливіше не лише працевлаштувати їх і працевлаштувати за фахом, забезпечивши не меншою, а вищою зарплатою, ніж вони досі мали.

— Недавно авіакомпанія «АероСвіт» взяла в лізинг Боїнг-767, відкривши рейс на Бангкок. У пресі з'явилися повідомлення про те, що Україна здійснила перший трансконтинентальний рейс. Але це не так: авіакомпанія «Авіалінії України» впродовж п'яти років успішно здійснювала трансконтинентальні рейси через океан до Нью-Йорка...

— Так, на Іл-62. Але нині запроваджено обмеження ІКАО стосовно польотів цих літаків в аеропорти західних країн. Але справді: досвід в українських перевізників є. Немає відповідних машин, бо це дуже дороге задоволення. Для того лише, щоб здійснити підготовку до майбутніх трансатлантичних польотів, потрібно витратити 6 мільйонів доларів. Тобто літака ще немає, а гроші вже слід вкладати. Ефект від застосування таких машин буде лише за три—чотири роки. За умови, що вони здійснюватимуть рейси з високою частотою польотів. Сьогодні до США з Борисполя літають узбецькі авіаперевізники: вони мають машини потрібного класу.

— А лідери на ринку авіаперевезень — Міжнародні авіалінії України, «АероСвіт» — не літатимуть до Америки? До речі, ці дві компанії — конкуренти?

— Сьогодні вони не конкуренти, бо працюють на різних ринках, яких поки що не бракує. Але, звичайно, вони не випускають одне одного з поля зору. Втім, МАУ поки що не має наміру здійснювати трансконтинентальні рейси. Їхній ринок — Західна Європа. Принаймні бізнес-план цієї авіакомпанії не передбачає таких в найближчому майбутньому. Компанія «АероСвіт», яка, до речі, бере в лізинг ще один Боїнг-767, крім польотів до Таїланду та Індії, з квітня наступного року здійснюватиме рейси до Америки та Канади.

— Володимире Олексійовичу, чи визнана на українському ринку авіаперевезень внутрішня конкуренція?

— Ми оголосили на внутрішньому ринку політику відкритого неба: будь-яка авіакомпанія України може виконувати регулярні рейси на будь-якому напрямку. Хочуть літати авіакомпанії? Будь ласка, літайте, приваблюйте пасажира нижчою ціною на квитки, кращим обслуговуванням на борту і він буде ваш. А не зможете, то його привабить інша компанія. Цього літа почали працювати навіть ті аеропорти, в яких вже впродовж кількох років не здійснював посадки жоден літак. До речі, генеральний секретар ІКАО Коста Перейра під час його візиту в Україну високо оцінив розвиток саме внутрішніх перевезень в Україні.

— Ви задоволені тим, як працює галузь авіаперевезень?

— Я вважаю, що коли в керівника з'являється це почуття — задоволення своєю роботою, то йому, очевидно, слід змінити посаду. Звичайно, що ні. Проблем ще багато, але ми намагаємося їх розв'язувати...

Інтерв'ю взяла **Валентина ПИСАНСЬКА.**

Фото Олега КОВАЛЯ.

На знімку: директор державного департаменту авіаційного транспорту Володимир Максимов.

Чи зігріті ви, люди?

Хроніка замерзаючого півострова

АКЦІЯ

Прикрою закономірністю буття жителів найтеплішого регіону України стали випробування температурними контрастами — виснажливі літні перегріви вже традиційно змінюють дрижаки від недогріву взимку, беззахисними перед яким кримчан робить нерозпорядливість власних тепловиків і борги тих і тих. Причому тенденція до поглиблення «рукотворної різкоконтинентальності» Криму стає дедалі стійкіша.

Енергія зависла на волосині

Надзвичайна ситуація в енергосистемі Криму триває ще з літа, а фактично — уже 20 років, відколи Сиваський аніліновий завод вирив водосховище для технічних потреб, яке підтопило високовольтні опори і поставило під загрозу енергопостачання всього півострова. Адже з материка через вузький перешийок Крим отримує 95 відсотків всієї електроенергії: 70 відсотків необхідної потужності надходить трьома високовольтними лініями з Нової Каховки, ще 25 — четвертою, що тягнеться через Чонгар із Мелітополя.

Проблему кілька років виносять на найвищі рівні, але «мокре» питання не вирішено досі. Найголосніше вдарила у дзвони остання державна комісія, яка обстежила майже 20 опор і заявила... наскільки пошкодила їх вода за два десятки років — не знає ніхто. Лише після того, як комісія Кабміну України визнала становище надзвичайним і доручила кримському уряду затвердити комплекс заходів з його ліквідації та скерувати кошти з резервного фонду Ради міністрів автономії, вона своєю постановою виділила Армянському міськвиконкому 180 тис. грн. на відведення води і осушення території. Інститут «Кримдіпроводгосп» після топографічних і геодезичних зйомок затоплених опор запропонував вирити між ними відвідний канал, яким вода має відійти в Сиваш. Та оскільки місцевість перенасичена комунікаціями, доведеться робити ще й прокопи під залізничним полотном і автошляхами, а виділених коштів, освоєння яких «ведеться неоперативно», вочевидь не вистачить.

Нині ДАТ «Титан», (яке зробило винуватців підтоплення енергодайних опор — анілінофарбників, своїм дочірнім підприємством), заходилося відкачувати воду. Та останні зливи знову підняли її рівень — опори високовольтних ліній, якими видає Кримська енергетична система Національної енергетичної компанії «Укренерго», нині затоплені майже на чотири метри! А замість того, щоб нарешті покінчити з «бородатою» проблемою, енергетики заявили — «навіть коли відкачати воду повністю, цього року ремонтувати чи міняти опори вже не можна, бо потік електроенергії нині збільшено до 900 МВт».

Тож висіти на волосині, підчепленій на мокрі до колін опори, високовольтній материковій енергії доведеться і цієї зими. Навіть максимально форсуючи події, до кінця року рятувальники у кращому разі зможуть лише відкачати воду і збудувати відвідний канал. До болю знайома ситуація: «доки грім не гряне...», турбує кримчан і на самому півострові.

Холодна війна

Хоча автономія намагається трохи знизити навантаження на високовольтні лінії, що йдуть з материка, допомогти регулюванню режимів, стійкості роботи кримської енергосистеми, зокрема у разі виникнення надзвичайних ситуацій: відновлює виробіток власної електрики —підключила Сімферопольську ТЕЦ, незабаром запустить Комиш-Бурунську, Сакську і Севастопольську теплоелектроцентралі, після чого загальний об`єм електропотужності власної генерації становитиме від 75 до 80 мегават, — та й тоді він не перевищить 7—8 відсотків від необхідного півострову.

А кримчани звикли «перетворювати світло на тепло». Значно перевищувати споживання електроенергії змушує недостатнє забезпечення населення пічним паливом і природним газом, зменшення тиску в газопроводах під час зниження температури.

Попри традиційні переконання урядовців, що «господарство півострова загалом до зими готове, щоправда є труднощі в деяких регіонах, де й раніше з опаленням були проблеми, але й там вони вирішуються», вже стомлені нинішнім продовженням торішніх масових вимикань електроенергії, хронічним ремонтом недоробок «готових» до опалювального сезону мереж, жителі півострова встигли відчути на собі доречність заяви старшого державного інспектора Кримської регіональної інспекції держенергонагляду України Владислава Зайцева: «В результаті навіть вибіркової перевірки теплових господарств виявлено низку великих порушень, які істотно впливатимуть на якість і надійність теплопостачання в холодну пору. Наземні ділянки тепломереж скрізь мають пошкодження теплоізоляції, часто її взагалі нема. Чимало теплопроводів затоплено водою, що призведе до грандіозних втрат тепла і прискореної корозії металу. Часто акти про готовність до роботи в зимових умовах складаються формально. Заплющують очі на те, що системи опалення в будинках непромиті і неопресовані, тобто не гарантується їх герметичність. Вузли управління цих систем залишилися без ізоляції, неукомплектовані контрольно-вимірювальними приладами. Запорно-регулювальна арматура не має жодних слідів ремонту...».

■ ■ ■

Часто акти про готовність до роботи в зимових умовах складаються формально.

■

Заплатив — зігріють?

За тепло в житлових будинках цього сезону відповідають міські голови, уряд опікується температурою в лікарнях, пологових будинках, дитячих та інших закладах республіканського значення.

Як зазначив міністр палива та енергетики автономії Сергій Іванов, влада впевнена, що кошти у населення є, але віддати свої збереження на проплату тепла люди зважаться лише після того, як намерзнуться у холодних квартирах.

Голова профільної комісії ВР АРК Анатолій Коцеруба зауважив, що банкрутом оголошені «Кримські генеруючі системи», тож треба докласти чимало зусиль, аби не допустити розпродажу їх устаткування. Справу ускладнює й зростання заборгованості за спожиту електрику.

Житлові будинки—боржники за теплопостачання не опалюватимуть, попередив і генеральний директор «Кримтеплокомуненерго» Ігор Вайль. Бо заборгованість населення вже не дає можливості розрахуватися за раніше спожитий газ, а отже і придбати його для виробітку тепла. Кожен будинок, який погасить свої заборгованості перед «Кримтеплокомуненерго», отримає тепло буквально за годину. Але вона, очевидно, надійде не скоро, адже потрібно віддати лише за минулий сезон майже 37 млн. грн. За всі останні роки населення Криму заборгувало за теплопостачання і гарячу воду майже 95 мільйонів гривень. Для часткового вирішення проблеми тепловикам надається допомога з республіканського бюджету. Але потрібно, щоб розрахувалися з «Кримтеплокомуненерго» всі, хто заборгував. Та кожен рік борг збільшується на 10—12 млн. грн.

ДАТ «Чорноморнафтогаз», якому регіони завинили понад 18 млн. грн., заявило, що не постачатиме блакитне паливо боржникам до повного розрахунку. Мало того, газовики запропонували застосувати до них найжорсткіші заходи: не видавати їм зарплату, техталони на автотранспорт, разом з міліцією зняти батареї і таке інше... Мовляв, Кабмін України ухвалив рішення: для тих, хто не заплатив, опалювальний сезон взагалі не починати.

За інформацією Управління юстиції «Кримтеплокомуненерго» повинен виплатити енергопостачальним компаніям понад 101 млн. грн. Не розрахувавшися з цим боргом, підприємство не зможе постачати теплову енергію споживачам, при цьому порушуючи умови договору з ними.

Правовим тупиком назвав ситуацію з поданням тепла в житлові будинки півострова заступник начальника Головного управління юстиції автономії Андрій Вєтров. На його думку, в цьому випадку праві обидві сторони —споживачі, котрі платять за послуги і не отримують їх, і постачальники, які мають право відключати подачу тепла неплатникам. Однак наша влаштована за соціалістичним методом опалювальна система не дає змоги відключати окремі квартири, тому страждають і ті, хто сумлінно платить. Якби її можна було відключати, як телефон, оплата була б стовідсоткова, вважають фахівці.

Водночас із регіонів почала надходити дедалі жорсткіша інформація. Приміром, не готове до холодів житлово-комунальне господарство Євпаторії почало публікації прізвищ найзатятіших боржників на першій сторінці місцевої газети і суворі попередження начальника ЖЕО-3 В. Савчука: «Якщо до диспетчера аварійної служби зателефонує хтось із «чорного списку» боржників і попросить врятувати від аварії, приїзду аварійної бригади не чекай! Як ви ставитеся до проблем ЖЕО, так і ЖЕО ставитиметься до ваших». Тепер усі дисципліновані споживачі вивчають газетні списки боржників, аби знати неплатників, які живуть над ними, щоб бути готовими рятуватися від затоплень. От тільки борги в Євпаторії щось не зменшуються.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

ОГОЛОШЕННЯ

Господарський суд Луганської області (91000, м. Луганськ, пл. Героїв ВВВ, 3-А) порушив справу № 10/137 (Б) про банкрутство закритого акціонерного товариства «Політекс-Інвест» (93406, Луганська область, м. Сєвєродонецьк, вул. Гагаріна 60-А, код за ЄДРПОУ 21806285, поточний рахунок у Лисичанську філіалі АК «РЕАЛ Банк» № 26005304322, МФО 304524).

Розпорядником майна призначено: Стамбулу Ларису Миколаївну, ліцензія АА № 599 від 26.04.2001 року, адреса: м. Луганськ, вул. Радянська, буд. 66, кв. 20.

Господарський суд Сумської області (40030, м. Суми, вул. Рибалко, 2) порушив справу № 6380-6/246 про банкрутство відкритого акціонерного товариства «Охтирська швейна фабрика» (поштова адреса: 42700, Сумська обл., м. Охтирка, вул. Жовтнева, 4), р/р 2600100014/980 в Сумській філії АБ «Синтез», МФО 337784, код ЄДРПОУ 00309795.

Розпорядником майна призначено Сисоєва Олексія Валерійовича ліцензія серії АА № 315441 від 23.07.02 р. (м. Суми, вул. Петропавловська, 86, кімн. 7).

Господарський суд Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) порушив справу № 3/239 Б про банкрутство ВАТ «Донецький м'ясокомбінат» (83059, м. Донецьк, пр. Ілліча,105), ЄДРПОУ 05507040, п/р 26007301532414 в філії «Київське відділення Промінвестбанку» в м. Донецьк, МФО 334271.

Розпорядником майна призначено Несвіт Олександра Вікторовича ліцензія № 249939 від 19.10.2001 р.

Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації.

Господарським судом Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1а) по справі № Б24/199/02 стосовно товариства з обмеженою відповідальністю «ФерроТехПром» (49033, м. Дніпропетровськ, вул. Героїв Сталінграду, 122, р/р 26000109851001 в КБ «Приватбанк», МФО 305299) за заявою Колективного підприємства Комбіната громадського харчування Красногвардійського району порушено провадження у справі про банкрутство. Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Котенко Олександра Сергійовича ліц. АА № 249697.

Местным хозяйственным судом Запорожской области, постановлением от 04.11.02 по делу № 5/5/147(02), признано банкротом и открыта ликвидационная процедура ЗАО «Металлургремонт-3», 69008, г. Запорожье, ул. Орджоникидзе, 16, ОКПО 05476718.

Ликвидатором назначен арбитражный управляющий Туркин С. М., лицензия АА № 258150.

У зв'язку з закінченням ліквідаційної процедури підприємство ЗАТ «Харківська кондитерська фабрика», код 00377236 (вул. Коцарська, 24/26, м. Харків) ліквідовано. Печатку та штамп вважати недійсними.

Благодійна організація «Центр розвитку людини «Мерла» (код ЄДРПОУ 21704337, зареєстрована Управлінням юстиції в м. Києві за № 0030-98 від 20.07.1998 р.) самоліквідується.

Претензії приймаються протягом одного місяця з дня опублікування оголошення.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Дж. Медика» код 30724600, свідоцтво про реєстрацію № 15768 від 29.02.2000 року повідомляє про свою ліквідацію. Претензії приймаються протягом 2 місяців з дня опублікування оголошення за тел. 264-66-39.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Охоронно-детективне Агентство «Сатурн», зареєстроване Харківською РДА м. Києва 21.05.1998 р., ідентифікаційний код в ЄДРПОУ 25635188, повідомляє про свою ліквідацію на підставі рішення Зборів Засновників.

Претензії кредиторів приймаються протягом 3 місяці з дня публікації цього оголошення за тел. 5441642.

Компанія «КЛЕЙМЗ ЕНД РІКАВЕРИ СЕРВІСИЗ ЛІМІТЕД», повідомляє про закриття свого представництва в Україні. Ідентифікаційний код представництва № 21696218. Претензії кредиторів приймаються за адресою: 01020, м. Київ, вул. Госпітальна, 12.

Господарський суд Кіровоградської області (25006, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) порушив провадження у справі № 10/121 про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю малого підприємства «Агробуд», юридична адреса: 28500, Кіровоградська область, м. Долинська, провулок Котовського, 1А., розрахункові рахунки в установах банків не відкрито.

Розпорядником майна призначено Салатова Сергія Володимировича (ліцензія серії АА № 047823 від 19.10.2001 р., адреса 25012, м. Кіровоград, вул. Карла Маркса, 4, корп. 1-А, тел. 32-05-01).

Заяви кредиторів приймаються на протязі тридцяти днів від дня опублікування оголошення.

«Бійка» на Дунаї

цього разу мала б відбутися на Хрещатику

АКТУАЛЬНО

*Цього разу поєдинок суперників міг би відбутися на Хрещатику. Привід для нього вагомий. Ним, власне, розпочали своє письмове запрошення кілька радикальних екологічних організацій України: коаліція «За дику природу», Київський еколого-культурний центр, Одеська соціально-екологічна спілка, харківська екологічна група «Печеніги». Назвавши своє запрошення «Бійка (без лапок. — **Я. Г.**) на Дунаї: бути чи не бути?», вони оголосили:*

«Міністерство транспорту України через середину національної і міжнародної природної і культурної святині — Дунайський біосферний заповідник — планує побудувати судноплавний канал. Це призведе до загибелі не тільки величезної кількості рідкісних тварин і рослин, а й спричинить санітарну катастрофу в Одеському регіоні і, можливо, у всьому Чорному морі. Будівництво каналу через заповідник не тільки порушить права природи, а й завдасть політичної шкоди престижу України в очах міжнародної громадськості тому, що заповідник перебуває під егідою ЮНЕСКО».

Присутній на прес-конференції у Національній спілці журналістів директор Олександр Волошкевич додав:

— Дунайський біосферний заповідник — унікальне природне середовище, не зіпсоване людською діяльністю. Тут росте 953 види рослин, 40 — дерев, водиться 92 види рідкісних промислових риб, 32 з яких занесено до Червоної книги. Тамтешні водно-болотисті угіддя — унікальне місце для гніздування птахів рідкісних видів. Тут багато представників фауни і флори, що перебувають під загрозою знищення, яких занесено до Європейського Червоного списку. Це остання в Європі природна дельта і місце інтенсивного туризму. Торік тут побувало понад чотири тисячі туристів. Заповідник входить до мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО та водно-болотистих угідь міжнародного значення згідно з Рамсарською конвенцією.

Голова Одеської соціально-екологічної спілки Алла Шевчук повідомила: ще 300 років тому там збиралися будувати канал, а 150 років тому проводили навіть дослідження. Тоді відмовилися. А нині — невже ніщо не зупинить Мінтранс?

Доктор юридичних наук з Інституту держави і права Академії наук Наталія Малишева наголошувала: під час розв'язання питання будівництва каналу недостатньо буде національних процедур. Оскільки Дунайський біосферний заповідник належить до Всесвітньої категорії заповідників «Людина і біосфера». Всі питання потрібно узгоджувати з Румунією, бо ця дельта розташована і на її території.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Надія Малишева і заступник голови Ради з вивчення продуктивних сил України Національної Академії наук, доктор економічних наук Богдан Данилишин повідомили присутнім журналістам, що є доручення Президента України під час розгляду питання будівництва каналу суворо дотримуватися чинного національного законодавства і міжнародних зобов'язань.

Інші учасники доводили: спорудження й експлуатація каналу змінять гідрологічний баланс дельти, призведе до забруднення протоки нафтопродуктами, що позначиться і на якості води, яку споживає місто Вилкове. Саме через це проти будівництва виступає його міська рада. А якесь там Міністерство транспорту збирається розпочинати будівництво каналу без погоджень і затвердженої нормативно-технічної документації.

То що виходить? Усі присутні одностайні — не можна будувати канал. Їх начебто підтримує й глава держави. Тоді проти кого «суне локомотив» Міністерство транспорту України? Яка його позиція?

Проте почути її тут не вдалося. Жодного представника цього міністерства — ні запрошеного, ні «розвідника» не було. Чому? На моє запитання один з організаторів прес-конференції відповів: «Вони нас не запрошують до себе, а ми їх також не хочемо».

Однак у ролі примирителя, а водночас і захисника Мінтрансу виступив академік АН України, директор Інституту гідробіології Віктор Романенко.

— Академія наук України проти будівництва каналу, — заявив він, — але разом з міністерством шукає альтернативні варіанти. Нині є чотири менш небезпечні.

Академік застеріг: ще рано розповідати про них. Але його повідомлення подіяло на учасників конференції як заспокійливий душ. Та чи надовго?

Які ж тоді справді наміри Мінтрансу? Невже це міністерство збирається починати будівництво каналу, нехтуючи всім і вся? І чи відома там ще ось така позиція його супротивників — радикальних екологів: «Ми жодним чином не виступаємо проти відновлення судноплавства на українській частині дельти Дунаю. Воно необхідне, як необхідний і сам канал. Однак його спорудження має завдати мінімальної шкоди унікальним природним комплексам дельти. Канал повинен бути проведений поза заповідною зоною біосферного резервату. Такі варіанти проходження каналу існують, однак влада України вперто не бере їх до уваги».

А ...«У разі будівництва судоплавного каналу через природну святиню нам доведеться блокувати його та знищувати землерийну техніку».

На захист будівництва каналу і самого Мінтрансу стала його прес-служба. Відмовивши у сприянні отримати коментар одного з керівників цього штабу, водночас засвідчила: їй добре відоме це питання і позиція міністерства.

Отож Мінтранс переконаний: Україні конче потрібен там судноплавний канал. І саме глибоководний, такий, як у Румунії. Щоб він був конкурентоспроможний. А такий найкраще побудувати по гирлу Бистре. Жодної екологічної шкоди не буде. А якщо й буде, то така сама, якби канал пройшов у тих місцях, що пропонує Академія наук. І, мовляв, академія відстоює власні інтереси і пропонує набагато дорожчі варіанти. А побудований по гирлу Бистре канал швидше окупиться, його можна буде утримувати за рахунок проходження ним лише українських суден. Іноземні — невдовзі даватимуть прибуток.

Утім, у поясненні Мінтрансу не було жодної згадки про реакцію на будівництво каналу громадських екологічних організацій. Та й сам заповідник ніби ще не має свого законного статусу, бо й досі не виконано указ Президента України про окреслення його меж.

Ось такі суперечливі позиції про будівництво судноплавного каналу на Дунаї. «Голос України» не ставить на цьому крапку і продовжить порушену тему. Аби на Дунаї не відбулася справжня бійка і радикальним екологам не довелося здійснювати свої наміри...

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Київ.

У НОМЕР

Коли пливе земля з-під ніг...

У Дніпропетровську довелося терміново обстежити так звану Рибальську балку. Зима, морози, а в ній день і ніч, як навесні, вирує вода. Грунтові води теж помітно піднялися.

Дніпропетровськ уже зажив сумної слави міста, де від пливунів під землю провалюються багатоповерхові будинки. А жити, не відчуваючи під собою твердої земної кори, звісно, небезпечно. З двох будинків на схилах Рибальської балки мешканців завбачливо відселили ще раніше. Але тепер можливі зсуви загрожують одразу двадцяти тисячам дніпропетровців. Найприкріше, що авторитетна комісія фахівців, включаючи представників Міністерства з надзвичайних ситуацій та природоохоронної прокуратури, ніяк не з`ясує, чому та з чиєї вини у схилах Рибальської балки, яка розташована майже в центрі міста, знову піднялися грунтові води? Єдине, що втішає: ясність внести обіцяють уже найближчим часом, **повідомляє наш власний кореспондент Микола НЕЧИПОРЕНКО.**

Дополювалися і дорибалилися...

Трагічно закінчилося полювання для 55-річного лісоруба Носівського лісництва Миколи К., який без зброї допомагав місцевим мисливцям заганяти дичину. Замість того, щоб стріляти в неї, один з азартних стрільців поцілив прямо в голову погоничу. Як повідомив слідству Анатолій Б., який зробив фатальний постріл, йому здалося, що на нього прямує тварина.

Майже водночас з цим випадком на Придесенні сталася ще одна прикра подія. Двоє чернігівців на моторці поплили ловити рибу на Київське водосховище. Через кілька днів човен, умерзлий у лід, знайшли поблизу села Теремиця, а ось самих рибалок, схоже, треба буде виловлювати весною...

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

А ізмаїльці — за канал через Бистре

Позачергова сесія Ізмаїльської міськради прийняла звернення до депутатів сусідньої Кілійської районної ради, у якому виклала своє бачення шляхів розв'язання вкрай важливої проблеми — створення глибоководного судноплавного каналу в українській частині дельти Дунаю задля надійного проходження транспорту з річки в море й у зворотному напрямку. У створенні каналу, підкреслюють депутати-ізмаїльці, надзвичайно зацікавлене і місцеве населення, й Україна загалом. А впирається все у те, що ніяк не можуть обрати оптимального варіанта спорудження каналу.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Із запропонованих різними організаціями варіантів проходження траси, повідомляють депутати, найдоцільнішим за гідроморфологічними й техніко-економічними показниками (такий висновок зробила Українська державна інвестиційна експертиза) є варіант гирла Бистрого.

Але як не порушити вітчизняне природоохоронне законодавство, відповідні міжнародні угоди і, головне, не нашкодити природі? Депутати вважають, що слід переглянути раніше ухвалене рішення про надання Дунайському біосферному заповіднику права користування територіями під протоками і внутрішніми водами, які раніше не входили до складу держзаповідника «Дунайські плавні» (саме на його базі чотири роки тому й було утворено ДБЗ). Хоча, додамо від себе, — то лише формальний бік справи. Основне, і ми про це не раз уже писали, — убезпечити тамтешнє довкілля від шкоди під час спорудження й експлуатації каналу. Його проекти начебто усе те передбачають, хоча оцінки давати тут, звичайно, фахівцям.

«Пробиваючи» варіант гирла Бистрого, ізмаїльці прагнуть заручитися й підтримкою депутатів сусіднього району, територією якого оте гирло пролягло. Аби спільно вже «штурмувати» Київ. Бо ще на початку нинішнього року Ізмаїльська міськрада попереднього скликання зверталася вже до Президента, Прем'єр-міністра й Верховної Ради України з приводу прискорення будівництва вітчизняного судноходного каналу. Однак, окрім різних нарад та засідань, жодних практичних кроків відтоді не зроблено.

То хто ж таки і коли візьметься, нарешті, за те, щоб звести докупи транспортників і природоохоронців, спільно знайти прийнятний варіант і розпочати його реалізацію? Може, на те спроможеться новий уряд? Адже криза в мореґосподарському комплексі Придунав'я, що негативно впливає і на соціально-економічне становище краю, і на можливості участі України у важливих міжнародних транспортно-транзитних проектах, триває.

Георгій ВОРОТНЮК.

Ізмаїл—Одеса.

Може, канатка і відпочила б, та наказано жити вічно

БЕЗПЕКА

На стику двох великих природно-географічних областей — Східно-Європейської рівнини та Українських Карпат, є оаза — край туризму. З м'яким кліматом, цілющими мінеральними джерелами, архітектурними пам'ятками та зручними шляхами сполучення. Це — Івано-Франківщина.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Вересень 2002. Карпати, канатна дорога.

На 120 базах, серед яких 38 — санаторно-курортні, за десять місяців нинішнього року ліцензовані турфірми прийняли понад 34 тис. туристів, серед яких 3 тис. — іноземці. А обсяг наданих послуг сягнув восьми мільйонів гривень.

Визнаного лідера туристичної галузі Яремчу за останні роки намагаються наздогнати Гута, Мізунь, Косів, популярний серед любителів гірських лиж. Тут є все, щоб відпочити з друзями чи сім'єю, насолодитися цілющим морозним повітрям гір, засмагнути, оглянути засніжені краєвиди зимових Карпат. До послуг любителів цього виду спорту 25 гірськолижних підйомників та комплекс трамплінів у наймальовничіших місцях. Проте попит уже давно перевищує пропозицію. До речі, в нашого північного сусіда, Росії, є 49 пасажирських канатних доріг та 3 фунікулери. Якщо говорити про загал, то сьогодні у світі є близько 26000 одиниць(!) аналогічної техніки. Вражає, та й рівнятись є на кого.

Своє віджили

Для розвитку цієї сфери послуг у нас, окрім самих бажань, потрібні капіталовкладення, бо сучасні технології канатних доріг, які пропонують провідні європейські фірми, тягнуть на кругленьку суму. Що це того варте, тепер можуть переконатися і самі прикарпатці, і туристи, які приїжджають до них звідусіль. Для цього варто лише проїхатися на трамісній канатно-крісельній дорозі австрійського виробництва, що в селі Гуті. Не до порівняння два інші пасажирські підйомники, що у Ворохті. До речі, один із них здано в експлуатацію ще 1971 року. Про те, що ці канатні дороги своє віджили, здогадатися легко. Для цього не треба заглядати у технічний паспорт. Що їм час на відпочинок, свідчить і їхній вигляд. Підтверджують це і фахівці Карпатського експертно-технічного центру, які виконують технічне діагностування канатних доріг і видають експертний висновок та рекомендації про можливість і умови подальшої експлуатації. Недавно після проведення таких експертиз було тимчасово зупинено роботу найдовшої (2 км) канатно-крісельної дороги у Ворохті. Під час перевірки фундаменту і опор було виявлено тріщини основного металу несучої металоконструкції.

До речі, цю канатну дорогу вперше за час її експлуатації було фахово обстежено. Раніше «латали дірки» без допомоги експертів. Власники підйомників неохоче звертаються до спеціалістів Карпатського експертно-технічного центру, вважаючи, що їхні послуги для них — «дороге задоволення». Однозначно з цим погоджуються не всі, бо обсяг робіт, виконаний під час технічного діагностування канатної дороги у П'ятихатках (Ворохта) коштував власникам 2500 тисяч гривень, а спеціалісти з Москви оцінили його в 10 тис. доларів. Та й обстежувати щороку немає потреби. Достатньо це робити раз на п'ять років.

Шукають... реаніматорів

Заступник начальника Карпатського експертно-технічного центру Василь Пірко каже, що технічний стан канатного транспорту, який в експлуатації вже більш як 15 років, непокоїть експертів та органи нагляду. Адже соціальні наслідки аварії на канатній дорозі дуже тяжкі, бо це травмування і смерть одночасно великої кількості людей. Як приклад Василь Миколайович пригадує відомі події у світі: пожежу в Австрії на одному з фунікулерів і падіння кабіни маятникової дороги в Італії.

Як показує технічне діагностування, більшість канатного транспорту, щоб відповідати сучасним вимогам, потребує ремонту або реконструкції.

Однак у «Правилах будови і безпечної експлуатації пасажирських підвісних канатних доріг» не вказано, які конкретно організації мали б ці роботи виконувати. Коли вийшли у світ Правила (1974 р.), у цьому не було потреби, бо все робилося централізовано — з дозволу Москви. Тепер спеціалістів можна знайти і в нас, але для виконання ними зварювальних робіт потрібно одержати відповідний дозвіл органів Держнаглядохоронпраці, та й то тимчасовий, бо цього знову-таки не передбачено у Правилах. Відповідно, організації, які взялися б дати канатним дорогам друге життя, можна полічити на пальцях однієї руки. Наразі такі роботи проводить ПКІ «Проммеханізація» (Харків). На Прикарпатті необхідні технічні можливості для виконання таких робіт є на заводі ВАТ «Автоливмаш», але дозволу на них поки що немає.

Ще однією «білою плямою» згаданих Правил є невизначеність терміну експлуатації канатно-крісельних та канатно-буксирувальних доріг. Може, канатний транспорт і хотів би «відпочити», та Правила наказали жити вічно.

Правила — що технічна революція

Окрім цього, спеціалісти Карпатського експертно-технічного центру кажуть, що норми з канатних доріг потребують негайного перегляду. Не варто забувати, що останніми роками інтенсивно ведеться монтаж і експлуатація канатних доріг іноземного виробництва. А особливості їхньої конструкції не передбачені українськими нормами і не відповідають європейським вимогам безпеки.

Нові Правила розробляють не один рік. І хтозна, можливо, їх введення стане подією 2003 року у царині технічної революції. До початку нового року залишилося небагато, ще менше — до початку так званого сезону лижників. Нині спеціалісти готують канатні дороги до старту. А гостинне Прикарпаття, чекаючи на згаданий документ, тим часом знову зустрічає гостей. Щоб побачити і відчути всю колоритність цього краю, без канатних доріг не обійтися.

Наталя АНДРУСЕЧКО.
Івано-Франківська область.

ВІСТІ З РЕГІОНІВ

■ *Харків*

«ФЕД» розширює асортимент

Колишні майстерні комунарівців, а нині ДП «Харківський машинобудівний завод «ФЕД» завжди був відомий не тільки найсучаснішими системами для вітчизняного авіабудування, а й відмінної якості товарами народного вжитку. Але якщо знамениті фотоапарати марки «ФЕД» витиснули дешеві зусебіч «мильниці», то інша «мирна» продукція тільки-но починає приживатися у заводських цехах.

«ФЕД» ввів у експлуатацію дві імпортні лінії з випуску змішувачів для ванн, що дають змогу випускати продукцію високої якості. Нині завод щомісяця виготовляє 7 тисяч змішувачів, 12 видів — з екологічно чистої латуні. У недалекому майбутньому завод планує освоїти 16 видів нових виробів. Зокрема, підприємство створює для залізниць прилади для гальмової системи вагонів і локомотивів.

Микола КОСИЙ.

■ *Запорізька область*

Переїзд час збереже

Тепер автомобілістам, котрі їхатимуть через Запоріжжя на Донецьк, не доведеться гаяти час на залізничному переїзді біля міста Вільнянська. Нещодавно тут, над коліями залізниці Москва—Сімферополь, збудовано шляхопровід довжиною 169 метрів. Разом з ним введено в експлуатацію і нову ділянку автодороги — 1,3 кілометра. Вартість цих зручностей, що підвищать також і безпеку руху, — 9,9 мільйона гривень.

Олександр АБЛІЦОВ.

■ *Донецьк*

Електропотягам — зелене світло

Луганський електропотяг постійного струму ЕПЛ2Т № 006 готовий до відправлення на Львівську залізницю. Перед цим машина пройшла всі випробування у локомотивному депо Ясинувата й отримала гарні оцінки. Її «брат» — дизель-поїзд ДЕЛ № 001 надійде у розпорядження локомотивників Родакового, після чого його буде відправлено на маршрути Донецької залізниці. Після того, як холдингова компанія «Луганськтепловоз» освоїла виробництво електропотягів, залізниці вже передано 52 вагони приміського сполучення. Це дасть змогу поліпшити роботу на місцевих маршрутах одразу трьох областей — Луганської, Донецької та Львівської.

Алла АНТИПОВА.

■ *Одеса*

Ціна ціну доганяє

Хоча в нинішньому році вартість послуг для населення Одещини й зросла лише на один відсоток, схоже, радіти рано. Цей показник — середній. Деякі ціни підвищилися настільки, що далеко не всім тепер по кишені. Найбільше, на 20—23 відсотки, подорожчали поштовий зв'язок, абонплата за телефон та проживання в готелях. На 14—18 відсотків зросли ціни на вантажні автомобільні перевезення, послуги курортних закладів та на квитки до музеїв. Дедалі дорожчають навчання у вищих та середніх спеціальних навчальних закладах, а також послуги консультаційно-діагностичних центрів, туристично-екскурсійних установ та дитячих атракціонів. На 4—8 відсотків зросли розцінки підприємств хімчистки, фарбування одягу й прання білизни, спортивних закладів, за проживання в гуртожитках. Тим, хто скористався послугами стоматологів, відвідав лазню, взяв напрокат речі особистого користування, довелося викласти на два-чотири відсотки грошей більше, ніж торік.

Звідки тоді «лише один відсоток»? Без змін, як повідомляють в облстатуправлінні, залишилися ціни на послуги адвокатів і нотаріусів, квартирна плата, вартість проїзду залізничним транспортом, технічного обслуговування і ремонту автомобілів, лагодження електропобутових приладів.

Георгій ВОРОТНЮК.

Мал. Віктора ПОПОВА.

Подарували «нирку»

Один зі світових лідерів виробників медичного обладнання для гемодіалізу — шведська фірма «Гембромед» — подарувала Луцькій міській клінічній лікарні апарат штучної нирки вартістю 110 тисяч гривень.

Це надсучасне обладнання спроможне надавати майже 10 тисяч процедур на рік. На лікарняних ліжках обласного центру Волині апарат чекають майже півсотні тяжкохворих, яким необхідно приймати процедури по два-три рази на день.

Роман ЖИЖАРА.

РОБОЧІ МІСЦЯ

Під крилом «Журавлини»

Непоганий подарунок для себе — роботу — одержали у Міжнародний день інвалідів 25 миколаївців, людей з фізичними вадами. Відкрито нове підприємство — МП «Журавлина», яке виготовлятиме різноманітну продукцію: взуття, гамаки, штучні квіти... Його створенню сприяли облдержадміністрація, Миколаївський міськвиконком, організація інвалідів Ленінського району. Безвідсотковий кредит на придбання обладнання надає Фонд інвалідів.

У перспективі на підприємстві працюватимуть п'ятдесят інвалідів (дехто на візках виконуватиме роботу вдома). Передбачається, що середня заробітна плата становитиме приблизно 400 гривень.

Хтось скаже: крапля, на Миколаївщині десятки тисяч інвалідів. Але з крапель — ріка доброти...

Анатолій РОМАНЮК.
Миколаївська область.

ПАМ'ЯТЬ

Можливо, хтось відгукнеться...

На особисті речі кількох бійців, загиблих 1941 року в так званій Зеленій Брамі, де німці оточили й розбили 6-ту і 12-ту радянські армії, пошуковці Красногірського сільського музею натрапили поблизу Перегонівки Голованівського району. Серед знахідок — алюмінієва ложка з написом: «Сєров Костянтин Петрович, 1918». Члени пошукової групи сподіваються, що відгукнеться хтось із родичів чи близьких загиблого, який, найвірогідніше, досі вважається зниклим безвісти.

Олег БОНДАР.
Кіровоградська область.

ОБОРУДКИ

А грошики просто відмивалися...

У Рівному викрито фірму, яка понад рік реалізовувала аміачну селітру з маркою ВАТ «Рівнеазот» без відповідної ліцензії. Про це повідомила прес-група УСБУ в Рівненській області. У такий спосіб було отримано 75 тисяч гривень незаконного прибутку. Керівнику підприємства інкриміновано порушення порядку ведення господарської та банківської діяльності, а також відмивання коштів, здобутих кримінальним шляхом.

Олександра ЮРКОВА.
Рівне.

ГЛОБУС

Чесна політика можлива

ОСОБИСТОСТІ

З 5 листопада Сейм Латвії очолила Інгріда УДРЕ — голова Спілки зелених і селян (СЗС). Ця чарівна жінка — магістр економіки. Підвищувала кваліфікацію у Швеції, Португалії, Бельгії та Франції. У 1998 р. була серед засновників Нової партії. Від неї ж таки обрана до Сейму. Після виходу з партії разом із Раймондом Паулсом та іншими на знак протесту проти тиску з боку «олігархів» улітку цього року створила СЗС. Знає п'ять мов. Розлучена. Виховує двох синів. На прохання кореспондента «ГУ» пані Удре погодилася дати інтерв'ю нашій газеті.

— Якою вам бачиться Україна на «шляху із варягів у греки»?

— Це гарна країна з великими природними багатствами. У вас велике майбутнє. І воно залежить передусім від людей. Гадаю, що українці, як і латиші, сильні своїм духом.

З Україною я познайомилася ще в дитинстві. В 1977 році брала участь у Всесоюзній спартакіаді школярів, що проходила у Львові. Відтоді Львів — одне з моїх найулюбленіших міст.

— Усі ми родом з дитинства. Яку роль у вашому житті відіграли сім'я, школа, вуз?

— Я корінна рижанка. Кілька поколінь нашої родини жили тут. Я й тепер мешкаю в будинку, де народилася. Кілька років тому помер батько. Він був робітником, дуже любив читати, добре співав, грав на акордеоні і губній гармошці. Навчив мене співати, танцювати... Мама живе зі своєю сестрою. Все життя працювала ревізором. Дуже багато дала мені бабуся. Щоб заробити пенсію, вона по сусідству працювала кочегаром, а решту часу присвячувала мені.

У школі я вчилася добре, мало не дотягнула до медалі. Скільки себе пам'ятаю, завжди хотіла все зробити краще за всіх. Інколи люди кажуть: амбіції. Але я думаю, що річ в іншому. В кожного мають бути сформульовані цілі. Якщо ти нічого не хочеш, то нічого й не досягнеш.

— Ваша докторська дисертація завершена?

— Відкладена на певний час, бо займатися серйозним дослідженням і політикою водночас неможливо.

— Яка її тема?

— «Електронне бізнесседовище і фінансова перевірка в цьому середовищі».

— Розкажіть про своїх домашніх.

— З чоловіком давно розлучилася: не кожний може витримати такий ритм життя дружини. В нас досі добрі стосунки. Його батьки допомагають у вихованні наших синів. Ось і кажи після цього, що із свекрухою важко вжитися!..

Старшому синові 22 роки. Він закінчив школу і рік вивчав в Австралії англійську. Тепер навчається в Естонії. Дуже самостійний хлопець. Молодший навчається у сьомому класі.

— Як далеко сягають ваші амбіції? Після Сейму повернетеся до докторської дисертації, плануєте працювати в структурах Євросоюзу чи щось іще?

— Якщо мені часом нелегко з вибором, то життя так повертає, що полегшує рішення. Ось і політика стала неминовби продовженням роботи присяжним ревізором. Тоді я працювала в робочих групах Міністерства фінансів і брала участь у підготовці законів. Усе залежатиме від того, як добре ми із соратниками попрацюємо і чи оберуть нас іще раз. Безвихідних ситуацій нема! Є важкі ситуації. Навіть якщо припускати, що Доля або Бог ведуть нас по життю, то нам дано розум, щоб приймати рішення за таких обставин.

— Як відбувалася духовна трансформація?

— Людина приходить до розуміння через труднощі. Життя мене не балувало. Траплялося, коли ми з чоловіком і дитиною жили в комунальній квартирі з пічним опаленням, гарячої води не було. Бувало, що я просила допомоги у друзів. Півроку мешкала із сином у подруги. Ніколи цього не забуду...

— Чи можете ви сказати, що любите своїх політичних супротивників?

— Можу сказати, що не відчуваю ненависті. І немає почуття заздрощів. Це з роками прийшло. В молодості було багато максималізму.

— У грудні Латвію запросять до Євросоюзу. Які помилки на цьому шляху, від яких ви хотіли б застерегти Україну?

— Помилки були. Дехто боїться публічно висловити свою думку про них через те, що правлячі партії без широкого внутріпартійного обговорення просто декларували, що наш шлях лежить до ЄС. Але не створено конкурентоспроможного внутрішнього ринку. Поділили угіддя на шматки, повернувши довоєнні наділи і роздробивши їх між родичами, зокрема й закордонними, які ніколи не приїдуть і не житимуть тут. Знищили великі ферми, нічого не створивши натомість. Приватизуючи промислові підприємства, багато хто брав їх не для виробництва, а з метою перепродажу.

Ми перетворюємося на країну-споживача. Імпорт помітно перевищує експорт. Але якщо в державі виробництво мінімальне, це призводить до диктату тих країн, які надсилають нам продукцію.

Ліквідовано інститути, які займалися економічним аналізом прийнятих рішень. Вважалося, що ринок поставить усе на свої місця. Але має бути «невидима рука держави», яка допомагає регулювати соціально-економічні процеси.

— Вступ до ЄС, глобалізація непокоять багатьох. Що ви думаєте про це?

— У разі, якщо в наших селян не буде можливості отримати субсидії нарівні з іншими членами ЄС, треба буде задіяти інші механізми, що їх підтримають. Інакше вони збанкрутують.

Від впливу глобалізації не втечеш. Чимало її аспектів позитивні. З другого боку — іде розшарування і держав, і населення окремих країн на менш і більш успішні.

Загрозу для національної ідентичності також треба брати до уваги. На жаль, маленька держава мало може впливати на політику великих. Тому наша зовнішня політика мусить бути вельми гнучкою: потрібно думати про те, як дотримати своїх інтересів, коли великі держави відстоюють свої.

— А що можна сказати про внутрішньополітичне життя?

— Бракує досвіду демократичного життя. Приймати рішення, брати на себе відповідальність багато хто боїться. Це зручно: за тебе вирішує керівництво партії...

Водночас на тих, хто наважується мати іншу думку, навішують ярлики: «Він поганий! Він стоїть на нашому правильному шляху!». Я — за змішану, як у Литві або в Україні, систему виборів. За наявної пропорційної системи поняття «політичної відповідальності» практично знеособлене і за помилки в управлінні ніхто персонально не відповідає. До того ж виборці жодним чином не можуть впливати на дії конкретного депутата.

— Чи розуміє народ ситуацію?

— Відчувається недовіра до політиків. А якщо люди не вірять владі, то можна втратити державність.

— Як ви збираєтеся боротися з цією загрозою?

— Вважаю, що найбільший гріх — це неосвіченість. Якщо не буде освічених, розумних людей, здатних самостійно мислити і брати на себе відповідальність, реформи нездійсненні.

Чесність — дуже важлива якість для керівника. Я хочу довести людям, що чесна політика можлива, що політик має робити все, аби виконати взяті на себе зобов'язання.

Якщо я почала якусь справу, то обов'язково доведу її до кінця. Така в мене вдача.

— До виборів ви критикували правлячу коаліцію, котра вирішила не тільки нехтувати ініціативи опозиції, а й перетворити депутатів від неї на глухонімих статистів. В одній із доповідей Програми розвитку ООН навіть констатувалося, що в Латвії порушують права меншин, зокрема й парламентської. Чи не здається вам, що й у цьому Сеймі розпочалося перетворення депутатів від опозиції на статистів?

— Певним чином таке враження є. Хотілося б, щоб і опозиція брала участь у законодавчому процесі. Ми не можемо заплющувати очі на половину Сейму і половину виборців. Ділячи депутатів на «правильних» і «неправильних», ми принижуємо громадян своєї країни. Думаю, що поступово знайдемо способи співпраці.

— Ваша кандидатура розглядалася свого часу на посаду прем'єра. Чи не відіграло тоді негативну роль упередження проти жінок?

— Гадаю, що так. Роль жінок у політиці поки що не оцінено як слід. В житті має бути баланс чоловічого і жіночого начал. Бути в політиці, особливо жінці, досить важко. Часом ловлю себе на думці, що я передусім жінка. Хочеться побути з дітьми, з родиною, на кухні. Тобто мати те, що входить у поняття «нормальне жіноче щастя». Але потім розумію, що буваю щаслива і в нинішньому своєму житті.

Володимир СТРОЙ.

Рига.

Фото АП.

На знімку: момент інтерв'ю.

У НОМЕР

Людина покусала крокодила

43-річний Мак Боско Чавінга вирішив скупатися в озері Малаві, щоб освіжитися після важкого робочого дня. І тут не знати звідки — крокодил.

Як повідомив Бі-бі-сі представник місцевої поліції, обидві руки Чавінги вмить опинилися між щелепами крокодила й тварина почала затягувати чоловіка на глибоководдя. Проте він вирішив захищатися, пустивши в хід єдину, що залишилася в нього, зброю — зуби, і вкусив рептилію за носа, одне з найчутливіших місць крокодилячого організму. Укус був такий сильний і болючий, що крокодил випустив свою жертву і втік. Чавінга зумів самостійно дістатися берега, де його, лежачого в калюжі крові, невдовзі знайшли і доставили до лікарні місцеві рибалки. За словами лікарів, потерпілий дістав сильні ушкодження рук та ніг, тож для цілковитого його одужання потрібен тривалий час.

ФОТОФАКТ

В Афганістані — грошова реформа. Заощадження цього кабульця (на знімку) незабаром перетворяться на попіл. У такий спосіб було знищено 100—150 мільйонів старих афгані.

Фото АП.

Книжковий міст Париж — Чорнухи

У НОМЕР

У Посольстві Франції в Україні вручено щорічну премію «Сковорода» (іменем філософа зветься і премія, і започаткована посольством програма сприяння нашим перекладачам сучасної французької літератури).

Журі розглянуло п'ятнадцять виданих в Україні книг таких вершинних авторів, як Пруст, Жене, Еме, Бернанос та інші. Премії отримали Михайло Москаленко за «Вірші та прозу» С. Малларме (видавництво «Юніверс», Київ), Наталя Колибіна за переклад книги Ж.-К. Шмітта «Сенс жесту на середньовічному Заході» (видавництво «Око», Харків). Спеціальну премію журі дістав Олег Хома за переклад праці Н. Мальбранша «Про пошук істини».

Посол Франції пан Філіп де Сюремен привітав нагороджених і повідомив, що чималу добірку перекладів французької літератури передано на батьківщину Г. Сковороди, до Чорнухинської бібліотеки, фонди якої цього року постраждали від пожежі.

Оксана ЧИСТА.

Копенгагенський набір

На зустрічі у верхах Європейського союзу в Копенгагені ухвалено рішення про те, що 1 травня 2004 року в члени ЄС буде прийнято відразу 10 нових країн: Угорщину, Кіпр, Мальту, Латвію, Литву, Польщу, Словаччину, Словенію, Чехію та Естонію.

Кількість держав—членів цього об'єднання зросте до 25. Газети Данії називають це рішення «історичним», бо до ЄС увійдуть одразу 8 країн, які раніше були на радянському боці «залізної завіси». Прем'єр-міністр Швеції Йоран Персон, котрий не дочекався формального підтвердження і поспішив першим вийти до журналістів, порівняв цей крок навіть з падінням Берлінської стіни.

На зустрічі не все відбувалося гладко, але врешті-решт розбіжності вдалося подолати. Перші три роки новачки не робитимуть внески до загального бюджету ЄС. Навпаки, в 2004—2006 роках вони отримуватимуть неабиякі дотації на підтримку сільського господарства. Загальна сума становитиме 40,8 мільярда євро. Найбільша допомога перепаде Польщі (приблизно один мільярд євро), економіка якої багато в чому залежить від цього сектору. Щоправда, вона просила вдвічі більшу суму, але отримала відповідь: «ЄС виділяє стільки, скільки здатний». Решта країн отримає по 300 мільйонів євро.

Отже, держави Європи дедалі більше консолідуються. На Старому континенті дедалі менше залишається країн, що не входять до системи Європейського союзу. Рішення про прийняття Туреччини відкладено, бо вона поки що не виконує вимог, які висувають до країн-членів. Вона зав'язана в конфлікті на Кіпрі, і в неї не все гаразд з дотриманням прав людини. Показово, проте, що до НАТО Туреччину прийняли давно, тож у військового Північноатлантичного блоку інші підходи. Стосовно Кіпру, то до ЄС він входить не весь, а лише його грецька частина.

Що далі? В Копенгагені прийнято лише принципове рішення про набір нових членів. А навесні в Афінах пройде черговий саміт ЄС, на якому буде підписано остаточні документи про прийняття до союзу цих 10 країн.

Марат ЗУБКО.

Копенгаген.

Настає рік референдумів

Наступного року в усіх десяти «майже членах ЄС» мають відбутися всенародні референдуми з ухвалення рішення про вступ до Євросоюзу. Найпершими голосуватимуть мальтійці — вже у лютому. В Угорщині референдум пройде в квітні, поляки мають сказати «так» чи «ні» у червні, держави Балтії — на початку наступної осені. Вже тепер можна констатувати, що одностайної підтримки вступу до ЄС у деяких країнах-кандидатах очікувати зайве. Наприклад, у Словенії, якій економічні зиски від членства в союзі не світять, натомість передбачаються значні витрати, пов'язані із входженням країни до Шенгенського візового простору. Зокрема, це стосується охорони кордонів із колишніми югославськими республіками. За різними опитуваннями, ідею вступу Словенії до ЄС підтримує від 43 до 62 відсотків населення: отож ситуація хитка. Щодо, скажімо, Естонії, то там побоюються пов'язаних зі вступом до Євросоюзу обмежень у торгівлі з Росією й Україною (з нашою державою нині є Угода про вільну торгівлю). Мальтійці мають звважити, чи розпрощатися їм з записаним у Конституції нейтралітетом — поки що опитування громадської думки в цій державі також не додають упевненості в позитивних результатах майбутнього референдуму.

Всенародне голосування пройде у вересні 2003-го і у Швеції. Там вирішуватимуть, чи приєднуватися країні до монетарного союзу, запроваджуючи євро і розпрощавшися, відповідно, зі шведською кроною.

А от більшість сусідів шведів — датчан — узагалі проти розширення ЄС. Соціологи дослідили, що так висловилося б близько 68 відсотків громадян цієї країни, коли б зараз відбувся відповідний референдум. Водночас 89 відсотків населення підтримує членство власної країни в ЄС. Такий-от егоїзм...

Ворота Південного Кавказу для нас гостинно відчинені

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

Завтра Президент України Леонід Кучма відправляється з робочим візитом до Грузії. Напередодні його поїздки інтерв'ю нашій газеті дав Надзвичайний і Повноважний Посол Грузії в Україні Григол КАТАМАДЗЕ:

— Леонід Данилович не був у Тбілісі з 2000 року. Відтоді дуже багато чого змінилося. Зокрема, динамічнішими стали наші відносини. Насамперед у центрі уваги буде їх економічна складова. Крім того, глави України й Грузії обговорять проблеми нелегальної міграції, регіональної безпеки і, зрозуміло, питання, пов'язані з боротьбою з міжнародним тероризмом та зусиллями наших країн як активних учасників антитерористичної коаліції. Природньо, президенти обміняються думками щодо діяльності ГУУАМ. Після липневого саміту в Ялті минув час, і є про що поговорити.

— Отже, в центрі уваги — економіка. Як ви оцінюєте наші торговельно-економічні відносини?

— Торік торговий оборот між нашими країнами становив 63 мільйони доларів. Сама по собі цифра невелика, але порівняно з 2000 роком товарооборот зріс на 35 відсотків, а з 1997-го — на 60. Якщо Україна як наш торговий партнер у 1996 році була на чотирнадцятому місці, то в останні два роки вона —п'ята після Туреччини, США, Німеччини і Азербайджану. Договірно-правова база між нашими країнами така фундаментальна, цікава й пільгова, що просто дивно, чому ми не користуємося цим. Працює режим вільної торгівлі. Є угода про виробничу кооперацію, але ми її практично не реалізуємо. Час створювати спільні підприємства.

— Що заважає?

— Зазвичай — не тільки об'єктивні причини, а й мас-медіа деяких країн, які Грузію представляють у дуже негарному світлі.

— Ви маєте на увазі російські ЗМІ?

— Російські — насамперед. Вони лякають представників бізнесу, котрим є де розвернутися в Грузії. Наприклад, нашим урядом прийнято рішення про модернізацію портів Поті й Батумі та будівництво двох нових портів. Реалізація цих планів потребує фахівців, техніки, інвестицій...

Ми ніколи не приховували, що проблема Панківської ущелини існувала. Разом з чеченськими біженцями, яких ми просто не могли не прийняти, на нашу територію проникали й злочинні елементи. Для того, щоб навести там порядок, нам потрібен був час. Сьогодні силами МВС Грузії і держбезпеки проведено унікальну антикримінальну операцію. І, незважаючи на неврегульований до кінця конфлікт в Абхазії, неврегульований до кінця процес виведення російських баз з території Грузії, ми вважаємо себе частиною Європи, заявляємо про бажання стати членом НАТО і європейської співдружності. Треба дуже багато працювати, щоб привести країну до євростандартів, але, скажу, що деякі важливі моменти вже вирішено.

Наше посольство й посольство України в Тбілісі працюють активно, переконуючи й пояснюючи, що справи в Грузії зовсім не такі, як це дехто хоче показати. Гадаю, що в нас у цьому все гаразд: протягом останнього року представники українського бізнесу дуже активно почали виходити на грузинський ринок. Це дає підстави говорити, що ми зможемо збільшити наш товарооборот. Адже за 10 місяців цього року він становив уже 56 мільйонів доларів. Хоча торговельний баланс на користь України, сам факт нарощування співробітництва нас не може не радувати. Тим паче що наступного року в Києві планується проведення засідання комісії з економічного співробітництва, і ми сподіваємося, що з українського боку її очолить прем'єр. Адже Грузія приваблива і в економічному плані, і як ворота Південного Кавказу для скорочення шляху між Заходом і Сходом. Крім того, Грузія — країна, якою проходять енергетичні артерії.

— Як ви оцінюєте потенціал співробітництва в сфері енергоресурсів?

— Ми не раз говорили про те, що дуже зацікавлені у нафтопроводі Одеса—Броди і віримо в його майбутнє. З листопада почала збільшуватися пропускна спроможність Баку—Супса: 155 тисяч барелей на день. У Поті, Супса будуємо ще нові термінали для накопичення нафти, що дасть змогу вивозити нафту танкерами, українськими в тому числі.

Сьогодні для нашої енергетичної незалежності дуже важливий нафтопровід Баку—Тбілісі—Джейхан. І 20 грудня в Поті зайде перший корабель з будівельними матеріалами для нього.

У 1992 році в Лондоні Едуард Шеварднадзе говорив про перспективи нафтопроводу Баку—Супса, і тоді його назвали «кавказьким мрійником»...

Минуло шість років, і президенти Грузії, України й Азербайджану запустили нафтопровід. Мені здається, що за кілька років такою ж реальністю стане і великий газопровід із Азербайджану через Грузію до Туреччини, який сьогодні здається мрією. Якщо ви скажете, що це не стосується України, то я з вами не погоджуся. Адже на порядку денному — питання будівництва, обслуговування... Поки що це лише проект. Не пізно до нього приєднатися.

Яна СТАДІЛЬНА.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

Гроші остарбайтерів

Кількість колишніх примусових робітників, які одержать компенсацію за їхню невільницьку працю на третій рейх, зросла з 1,5 млн. до 1.9 млн. осіб. Про це в Берліні повідомив голова німецького фонду з виплат відшкодувань «Пам'ять, відповідальність та майбутнє» Міхаель Янсен. Це пояснюється тим, що партнерські організації — національні фонди країн, в яких мешкають колишні підневільні робітники, почали враховувати інші категорії жертв нацизму, що не були передбачені німецьким законом. До кінця року 1,1 млн. жертв нацизму має бути виплачено майже 2 млрд. євро — 40 відсотків від усієї суми.

Міхаель Янсен заявив, що додаткові одержувачі відшкодувань — це люди з особливою долею, котрі не підпадають під жодну з категорій осіб, які претендують на компенсацію, визначених німецькою стороною. Деякі з них, очевидно, одержать незначні суми. А головною групою одержувачів виплат залишаються в'язні концентраційних таборів і ті, хто примусово працював на економіку. Досі першу частину відшкодувань сплачено 1,135 млн. жертв нацизму. Після її завершення розпочнеться виплата другої частини грошей. В одних країнах це станеться 2003-го, в інших — 2004 року, як сказав М. Янсен.

Однак досі залишаються актуальними два питання: яка кількість колишніх примусових робітників має право на виплати, а також чи вистачить компенсаційних грошей на всіх? За словами директора німецького фонду, в окремих випадках можливе зменшення суми. Втім, зауважив він, залишається надія, що фондових грошей усе-таки не забракне. Нині в розпорядженні фонду є 3,02 млрд. євро. До них додається також 353 млн. євро з фонду майбутнього, який створено при виплатному фонді. З його коштів фінансуються стипендії, програми обміну та ініціативи, спрямовані на опіку над жертвами нацизму. Кураторій фонду на своєму засіданні започаткував нові конкретні проекти. Серед іншого, вони передбачають програму зустрічі колишніх примусових робітників з німецькими школярами, а також фінансування роботи добровільних помічників жертв нацизму, які мешкають у Східній Європі.

Валентина ПИСАНСЬКА.

■ ***Москва***

Помер чи вбили?

Як заявив міністр юстиції РФ Юрій Калінін, у другому терапевтичному відділенні міської лікарні Солікамська помер чеченський бойовик Салман Радуєв. За офіційною версією, він помер своєю смертю і жодних ознак насильницької на його тілі немає. Проте, за версією газети «Коммерсантъ», яка посилається на заяви співкамерника Радуєва, насправді бойовик помер не в лікарні, а у своїй камері від побоїв охоронців.

■ ***Вашингтон***

Готовність №...

США почали перекидання своєї військової техніки з Туреччини до Іракського Курдистану та підготовку до розміщення там військового контингенту. Надходить також інформація про те, що майже 500 американських військовиків підрозділів спеціального призначення тренують приблизно 2 тисячі курдських ополченців і готують розміщення в Іракському Курдистані тисяч американських військовослужбовців.

ФОТОФАКТ

На вулиці Сеула вийшли десятки тисяч демонстрантів, які протестують проти виправдання американських військовослужбовців, котрі збили своїм джипом двох корейських дівчаток. Крім того, вони вимагають виведення американських військ з території Південної Кореї.

Фото АП.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Місто рушникового дива

АНТОЛОГІЯ МАЛИХ МІСТ

В особливій первозданній природі поліського краю в басейнах річок Десна і Сейм, що на Сумщині, розташований Кролевецький район. У багатих лісах, чистих водах і безмежних луках купається його центр —прадавнє місто Кролевець. Його історія, переказана в легендах і оспівана в піснях, закарбована в архітектурних та археологічних пам'ятках — могилах стоянок, городищ, сягає сивої давнини періоду неоліту, бронзового та залізного віків, Київської Русі. Саме з них дізнаємося, що по Десні, Сейму і Сулі жило слов'янське плем'я сіверян.

У літописі за 1160 р. згадується древньоруське місто Зартий. Його назва свідчить, що воно могло бути за річкою Реть. Це давнє місто, за однією з версій, розташовувалося на території нинішнього Кролевця. Знищене татаро-монгольським нашестям, воно відродилося на початку XVII століття. Населене було вихідцями з Правобережної України, які шукали порятунку від польської шляхти та татарських нападів.

Відомо, що місто було одним із укріплень на з'єднанні двох торговельних шляхів, які різними напрямками йшли від Москви до Києва.

У Чернігівських губернських відомостях (1851 р.) записано, що «начало своє получил 1601 г., а 1616 года король Польський Янъ Казимиръ указал выстроить въ немъ крепость и назвать его Кролевцомъ...» У 1638 р. отаман Яків Остряниця називає його вже «Кролевецким поветом».

Важливою датою для Кролевця є 1644 р., коли король Владислав IV надав місту магдебурзьке право.

Посвистом шабель і мелодіями бандур карбувалася й подальша історія міста. Не минали його події визвольної війни українського народу 1648—1654 рр. під проводом Богдана Хмельницького. В 1657 р. козаки Кролевця на чолі з полтавським полковником Мартином Пушкарем та кошовим Запорозької Січі Яковом Барабашем виступили проти гетьмана Івана Виговського і групи козацької старшини. Наприкінці 1663 р. об'єднане військо польського короля Яна Казимира і гетьмана Правобережжя Павла Тетері та кримських татар захопило Кролевець, але в лютому 1664 р. московський воєвода Ромодановський за підтримки населення відбив місто. В роки війни між гетьманом Правобережжя Дорошенком та гетьманом Лівобережжя Брюховецьким Кролевець був спалений. І тільки у 1686 р. Польща остаточно віддала його Росії. Населення Кролевця брало активну участь у подіях, які відбувалися в подальшій історії українського народу. Водночас розвивався Кролевець як місто. Шевці, кравці, кушніри, слюсарі, ковалі, котляри, гончарі, ткачі виготовляли різні вироби.

Величезне значення в житті міста мав кролевецький Хрестовоздвиженський ярмарок, який став прабатьком Роменського, затим Сорочинського ярмарків. Хрестовоздвиженський ярмарок згадується в першоджерелах ще 2 вересня 1700 р. Був найвизначнішим на Лівобережній Україні у XVIII столітті. Не маючи виходу до моря, Російська держава торгувала з іншими країнами через Північну Україну. Розташований на перетині двох торгових шляхів із Москви на Київ, Кролевець став найзручнішим місцем для розвитку торгівлі. На ярмарку побувала і «разных товаров на несколько тысяч купить изволила» цариця Єлизавета Петрівна влітку 1744 р.

А загалом на кролевецькому Хрестовоздвиженському ярмарку збували товари купці з Москви, Суздалі, Стародуба, Ніжина, Києва, Гданьська, Лейпцига. Українці, росіяни, греки, вірмени, поляки, німці торгували хлібом, шкірами, залізом, промисловими товарами, ремісничими виробами, прянощами, предметами розкоші. З часом ярмарок занепадав і відновлювався. Новий етап його відродження розпочався у 1999 році.

Серед ремесел найбільшого розвитку набувало з року в рік, зі століття в століття ткацтво, яке бере свій початок із часів заснування міста. Кролевець став одним із найбільших осередків народного художнього ткацтва, яке є своєрідним явищем в історії українського мистецтва. Мало хто тоді й сьогодні, і не лише в Україні, не знає червоних кролевецьких рушників — орластих, прикрашених умовно-декоративними рослинами, пташками, зірками, поперечними смугами. Без такого рушника український побут був споконвіку немислимий. На урочистих і святкових обрядах, на весіллях і родинах — це атрибут обов'язковий. Зрештою, і труну в могилу опускають на рушнику. Знаний був кролевецький рушник далеко за межами України —він представлявся на міжнародних виставках та ярмарках у Брюсселі, Монреалі, Торонто, Загребі, Марселі, Нью-Йорку.

Багата і неординарна історія кролевецького рушника. Він — невичерпне джерело творчості, що надихає майстрів пензля і пера:

«Не шовки в наших оселях, не шовки,
Не Рембрант, не Пікассо, не Рафаель,
Кролевецькі ткані рушники,
Образи у божниках до білих стель...»
(Надія Меліхова).

Наш рушник — це наш оберіг, наш шедевр, наше вічне національне мистецтво. Але не тільки ним пишаємося. Кролевець — це колиска знаменитих і славних людей. Кровелецька земля народила цілу плеяду вчених, діячів літератури та мистецтва, громадських діячів минулого і сучасності. Серед них митрополит Сибірський та Тобольський Філофей (Ф. Лещинський, поч. XVIII ст.), український етнограф Г. Калиновський, автор виданого в Петербурзі у 1777 р. «Описания свадебных украинских простонародных обрядов», один із засновників лісової дослідної справи професор В. Огієвський, відомий педагог і діяч, послідовник Ушинського Т. Лубенець, перекладач-поліглот Микола Лукаш, письменник П. Кочура, міністр освіти та науки В. Кремень, поет Михайло Шевченко та багато інших людей, які є гордістю нашого міста.

Відвідали й писали про цей чудовий край Іван Аксаков, Микола Лесков, Марко Вовчок, Пантелеймон Куліш, Марія Заньковецька. Двічі гостював у Кролевці Тарас Шевченко. Тут проліг останній шлях Кобзаря з Петербурга до Канєва. В родині Огієвських ночувала домовина з тілом Т. Шевченка. Саме тут він замовив раніше весільний рушник, але ткач поклав його вже у домовину поета.

Розквітають і нині таланти людей Кролевця. Вони пишуть вірші і пісні, малюють картини і тчуть диво-рушники, виробляють гончарні вироби і різьблення. І найулюбленіша тема — рідне місто.

А найбільше кролевчани славляться своїми працелюбністю і щирим сердцем. Звичайно, перебудова економічних і суспільних відносин не могла не позначитися на житті нашого містечка. Проте воно «перехворіло» етапом зміни інфраструктури, форм власності. Місто відроджується, знаходить своє місце в нинішніх економічних відносинах, пристосовується до умов ринку. Провідний сьогодні у народногосподарському комплексі району і міста комбінат хлібопродуктів, розширюють свою діяльність фабрика «Художнє ткацтво», СП «Якста», стабільно працюють лісомисливське господарство, хлібозаводи. А загалом у районі, вони здебільшого на території міста, працюють 11 великих і 23 малі промислові підприємства. Інтенсивно розвивається генетично закладена у кролевчан торгівля.

Не тільки добре працювати, а й гарно навчатися і відпочивати вміють кролевчани. Сім шкіл, Будинок культури та два клуби, бібліотеки, один із кращих в області спортивний комплекс, позашкільні заклади, вище професійно-технічне училище № 23, філіали вищих навчальних закладів Києва, Сум, Глухова. Тут проходить Всеукраїнський літературно-мистецький фестиваль «Кролевецькі рушники», видаються книги — це лише частина життя малого міста.

А було б Кролевцю значно важче розвиватись, якби не постійна увага та підтримка нашого земляка — першого заступника голови обласної державної адміністрації, депутата обласної ради від Кролевецького району Ю. Жаркова та голови районної ради А. Петрусенка. З першого погляду закохався у Кролевець, ступивши на його землю, голова районної державної адміністрації О. Баликін, який поставив за мету зробити його містом європейських стандартів. Таку само мету ставить перед собою і міська влада та її голова В. Бєлоусов. За півроку новий міській голова вселив у кролевчан впевненість, що в міста, якому минулого року відзначали 400-річний ювілей, не менш багате подіями і славою майбутнє.

Таїса ШЕЙНА,
член Національної спілки журналістів України,
головний редактор райгазети «Кролевецький вісник».
Фото автора.

Нас покарав колишній харків'янин

Хокей. Міжнародний турнір національних збірних «Європейський хокейний виклик»-2002/2003. Київ. Палац спорту.

13 грудня. Білорусь—Велика Британія. 10:3. **Україна—Угорщина. 3:0** (Срюбко, 6, Ніколаєв, 51, Ширяєв, 52).

14 грудня. Білорусь—Угорщина. 9:4. **Україна—Велика Британія. 11:0** (Ширяєв, 1, Матвійчук, 4, Яковенко, 8, Шахрайчук, 22, 48, Ніколаєв, 23, 47, Срюбко, 35, Полковников, 39, Млинченко, 41, Цируль, 58).

15 грудня. Велика Британія—Угорщина. 2:5. **Україна—Білорусь. 2:4** (Матвійчук, 3, Цируль, 5 — Чуприс, 6, Єсаулов, 49, Страхов, 52, 57).

Турнірна таблиця київського туру

	В	Н	П	Ш	О
Білорусь	3	0	0	23—9	6
Україна	2	0	1	16—4	4
Угорщина	1	0	2	9—14	2
Велика Британія	0	0	3	5—26	0

Ці змагання ще раз привернули увагу до проблеми побудови великого залу для спортивних ігор у столиці нашої країни. Якщо першого дня місця вистачило всім (шість тисяч місць були заповнені), то наступного на поєдинок українців з командою Великої Британії не потрапило кілька тисяч бажаючих. А завершального дня ситуація стала вкрай напруженою. Був би в Києві палац на п'ятнадцять або й більше тисяч місць, і його б заповнили. Наш народ щиро любить хокей. І на це мають зважати люди, наділені владою.

Однак у той момент запитав себе: а чого вартий буде отой зал, коли ми не заходимося відроджувати славне й давно забуте? Скажімо, створювати принаймні елементарні умови для життя двох київських і харківської шкіл. Потім відроджувати заклади, котрі були раніше в Сіверськодонецьку, Запоріжжі, Дніпродзержинську, Донецьку. Лише тоді можна буде з упевненістю говорити про реальні перспективи відродження улюбленого хокею в Україні. Сьогодні наша збірна — дев'ята у світі, серед еліти. Завтра без відповідної роботи з резервом усе може загинути.

Такі роздуми, до речі, підтвердив і завершальний матч проти білорусів. Звісно, ми всі бажали перемоги своїм. Сподівалися, що перемога стане гідним підсумком нашого свята. Однак бажання і його здійснення — речі абсолютно різні. Втім, про все по черзі...

Слід віддати належне організаторам. Турнір загалом пройшов на доброму рівні. Велика заслуга в цьому великої команди на чолі з київським міським головою, президентом ХФУ Олександром Омельченком. Перший віце-президент національної федерації Володимир Ромашко, генеральний менеджер збірної України Василь Фадєєв, керівництво Палацу спорту (директор Віктор Ткаченко) та багато інших людей на своїх позиціях різної відповідальності зробили все, щоб у Києві відбулися оті три дні чарівної хокейної казки.

Фото Павла КУБАНОВА.

Фото Володимира РАСНЕРА

Тепер про саме дійство. Перші два матчі на турнірі стали для збірної України, так би мовити, розминкою. Адже угорці та британці у світовому табелі про ранги помітно поступаються нашим. Утім, варто зазначити, що зустріч з командою Угорщини складалася для господарів не так уже й просто. Лише під її завісу українцям вдалося зламати в'язкий і грамотний супротив суперника.

Отже, доля київського туру вирішувалася у завершальному матчі. Його початок був, мов бальзам на душі прихильників українських хокеїстів. Ще б пак, минуло п'ять хвилин, а вони попереду — 2:0. Могли закинути одразу і третю шайбу. Але не скористалися дарунком. Зате дали можливість суперникові закинути.

Після цього білоруси, які прибули до нашої столиці в не найсильнішому складі, були активніші, ліпше підготовлені функціонально, діяли цікавіше й осмисленіше. До речі, дві шайби у ворота нашого Ігоря Карпенка закинув Олексій Страхов — вихованець ... харківського хокею. Його було названо найкращим нападником київського турніру. Приз найкращого воротаря отримав білорус Андрій Мезін, оборонця — Валерій Ширяєв (Україна).

І тут доречно запитати. А що відбувається в хокейному господарстві сусідньої Білорусі. Там цей популярний вид спорту — під батьківською опікою держави. Особлива турбота — про дитячі школи. Постійно зводять нові льодові палаци і ковзанки. Тому плоди цієї копіткої і серйозної роботи не примусили на себе довго чекати. Збірна Білорусі, здолавши іменитих шведів, посіла надпочесне четверте місце на останній олімпіаді. І от тепер ця команда очолює загальний залік турніру «Європейський хокейний виклик»...

Утім, робити трагедію з однієї поразки не варто. Цей турнір започатковано задля підготовки до чемпіонату світу. Отже, це своєрідна творча лабораторія, де тренери мають право на експеримент.

Анатолій БОГДАНОВ — наставник збірної України — так і сказав:

— Програвати вдома вирішальний матч дуже прикро. Але є й позитивні моменти. Ми переглянули у справі цілу групу молодих гравців. У поєдинку з сильним суперником побачили свої помилки. Отож є над чим працювати. На чемпіонаті світу будуть зовсім інша гра і команда. Сподіваємося, що тоді зберуться всі найсильніші, котрі з різних причин не змогли прибути до Києва.

Завершальний тур «Європейського хокейного виклику» збірна України проведе в Данії у лютому.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Фото Володимира РАСНЕРА

На знімках: найтитулованіший серед українців Дмитро Христич у поєдинку з британцями; Анатолій Богданов, Костянтин Симчук (воротар), форвард Євген Млинченко; Василь Бобровников біля воріт угорців.

У НОМЕР

Мов риби у воді

Плавання. Різа (Німеччина). Чемпіонат Європи на короткій воді. Українські плавці вже вкотре підтвердили своє високе реноме. Вони здобули чотири золоті, дві срібні і три бронзові медалі і посіли друге командне місце (перші — німці). Про виграш Яною Клочковою першого дня дистанції 200 м комплексного плавання і «бронзовий» фініш чоловічої збірної 4х50 комплексом ми вже повідомляли. Затим Олег Лисогор переміг у запливах на 100 м і 50 м брасом, Яна Клочкова — на 400 м комплексом. Срібних відзнак удостоєні Андрій Серединов (100 м батерфляй) і Клочкова (400 м вільний стиль). Нарешті Лисогор на 100 м комплексом та збірна у чоловічій естафеті 4х50 м вільним стилем були треті.

«Золота Лілія»: ім'я та символ

Спортивна гімнастика. Перший міжнародний турнір «Золота Лілія» відбувся в суботу в Донецьку. Назва змагань символічна і не випадкова, адже одним з ініціаторів їх проведення стала донеччанка, олімпійська чемпіонка Лілія Подкопаєва. За підтримки переповнених трибун палацу спорту «Дружба» виступили 16 спортсменів із восьми країн світу. Крім українців, росіян та білорусів, які у світі спортивної гімнастики вважаються фаворитами, до шахтарської столиці прибули атлети з Болгарії, Бельгії, Нідерландів, Румунії та США. Ставку було зроблено на молодих, але вже відомих на міжнародних теренах спортсменів.

Шість років тому, на Олімпійських іграх в Атланті, Лілія Подкопаєва, дівчина із пролетарської околиці, не могла стримати щасливих сліз. І нині, на турнірі, названому на її честь, гімнастка (тепер уже — не дівча, а вишукана та чарівна леді) боролася із хвилюванням:

— Я щаслива, що цей турнір відбувся, що він пройшов у Донецьку — моєму рідному місті, якому я присвятила ці змагання. Ця земля, її люди виховали мене, і всіма своїми перемогами я зобов'язана їм. Вони дали мені свою силу і любов, без яких мої успіхи були б неможливі.

Переконливо виступили на турнірі українські спортсмени: із шести призових місць вони посіли чотири. Переможцем серед жінок стала Ірина Яроцька (Україна), друге та третє місця вибороли відповідно Олена Козич (Україна) та Надія Іванова (Росія). У чоловіків на першу сходинку п'єдесталу пошани піднявся українець Роман Зозуля, його товариш по команді Максим Буряк став третім, а на другому місці — росіянин Олексій Бондаренко. Переможці отримали грошові призи від «Донгорбанку», медалі (із чистого золота, срібла та бронзи), а кожний учасник залишив Донецьк із пам'ятним золотим значком.

Сама Лілія Подкопаєва цього вечора теж вийшла на помост. Щоправда, це було не її коронне подвійне сальто вперед із поворотом на 180 градусів (цей елемент не вдалося повторити жодній гімнастці!), а номер у партнерстві із Жерліном Ндуді, талановитим вихованцем школи хореографічної майстерності Вадима Писарєва. Показовим виступом вразив донецьку публіку і гість турніру, чотириразовий олімпійський чемпіон росіянин Олексій Немов. На прес-конференції гімнаст зізнався, що коли отримав від Лілії запрошення, то думав «рівно три секунди» — і погодився.

Захоплення ідеєю проведення такого турніру висловила і легендарна гімнастка, багаторазова олімпійська чемпіонка Лариса Латиніна, яка також не могла не прибути до Донецька. «Я з нетерпінням чекала на зустріч із сучасною гімнастикою і... з глядачем, — зізналася спортсменка. — На жаль, у Росії глядачів на змаганнях гімнастів тепер дуже мало».

Організатори змагань сподіваються на відродження в Україні кращих традицій спортивної гімнастики. Адже те, що олімпійська чемпіонка Лілія Подкопаєва живе і працює в Сполучених Штатах, проводячи майстер-класи та навчаючи американських дівчат секретів гімнастики, — свідчення досить промовисте. Хочеться вірити, що завдяки «Золотій Лілії» і на українській землі розквітатимуть таланти.

Ліна КУЩ.

Донецьк.

Фото УНІАН.

ЗВІДУСІЛЬ

Продовження у лютому

Футбол. У 1/8 фіналу розіграшу Кубка УЄФА зустрінуться: «Славія» (Чехія) — «Бешикташ» (Туреччина), «Герта» (Німеччина) — «Боавішта» (Португалія), «Малага» (Іспанія) — АЄК (Греція), «Лаціо» (Італія) — «Вісла» (Польща), «Андерлехт» (Бельгія) — «Панатінаїкос» (Греція), «Селтік» (Шотландія) — «Штутгарт» (Німеччина), «Порту» (Португалія) — «Денізліспор» (Туреччина), «Осер» (Франція) — «Ліверпуль» (Англія).

Перші матчі відбудуться 20 лютого, повторні — 27 лютого. Імовірно, що окремі поєдинки відбудуться 18 і 25 лютого.

Перемогу приніс удар Шевченка

Результати матчів у національних чемпіонатах клубів, за котрі виступають гравці національної збірної України. **Німеччина.** Бундесліга. «Вердер» — «Боруссія» (Менхенгладбах). 2:0. Друга бундесліга. «Майнц» — «Айнтрахт» (Брауншвейг). 3:1 (один м'яч у переможців забив Андрій Воронін). **Англія.** «Тоттенгем» — «Арсенал». 1:1. **Італія.** «Комо» — «Мілан». 1:2. Рахунок відкрили гості (Амброзіні, 18). Через дві хвилини Пекк'я установив рівновагу. А переможний гол на 40-й хвилині забив Андрій Шевченко.

До олімпійського додали європейське «золото»

Гандбол. Данія. Чемпіонат Європи. Жінки. В матчі за золоті медалі зійшлися збірні Норвегії та Данії. Сильнішими виявилися олімпійські чемпіонки — данські гандболістки — 25:22. У поєдинку за третє місце збірна Франції переграла чинних чемпіонок світу — росіянок — 27:22.

Чоловіки починають виправдувати надії

Біатлон. Другий етап Кубка світу. Остерсунд (Швеція). Українець Андрій Дериземля відмінно провів спринтерську гонку на 10 км. Не припустившися жодного промаху у стрільбі, Андрій пропустив поперед себе лише двох видатних норвезьких майстрів — Оле Ейнера Бйордалена (тризовий олімпійський чемпіон) та Фроде Андерсена. А позаду залишилися іменити Пуаре, Майгуров, Ростовцев. Ще влітку президент Федерації біатлону Володимир Бринзак казав кореспондентові «Голосу України», що через поважні причини пріоритет віддаватимуть чоловічій збірній. І, як бачимо, представники сильної статі починають виправдувати сподівання.

ЧОРНОБИЛЬСЬКИЙ БУМЕРАНГ

(Початок на 1-й стор.).

Загалом, за даними Міністерства охорони здоров'я України, на обліку медичних закладів держави перебуває більш як 2,6 мільйона громадян, діагноз яких пов'язують з Чорнобилем. У півтора мільйона українських дітей ця жахлива техногенна катастрофа забрала здоров'я та повноцінне щасливе дитинство.

У Науковому центрі радіаційної медицини АМН України всі ці роки рятують людей від наслідків чорнобильського впливу. Сюди приїздять пацієнти з усієї країни.

У відділенні радіаційної гематології лікуються і практично живуть (як того вимагає курс відновлювальної терапії) дівчатка і хлопчики різного віку. Страшно те, що Чорнобиль не пожалів дітлахів, які народилися вже після 1986 року. Сьогодні тяжкі захворювання крові в багатьох із них лікарі пов'язують з чорнобильською екологією. На жаль, без меценатів та спонсорів допомогти їм подолати хворобу наша медицина не зможе.

За словами директора центру, президента Міжнародної асоціації екологічної медицини Володимира Бебешка, у відділенні радіаційної гематології, де перебувають діти, хворі на лейкемію, в середньому витрачається лише 6 гривень на одну дитину за мінімальної потреби в 50—60 гривень.

Ольга ВІТЕР.

На фото Сергія КОВАЛЬЧУКА: медичний персонал і маленькі пацієнти відділення радіаційної гематології Наукового центру радіаційної медицини АМН України.

Господарський суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) постановою від 10.12.2002 р. по справі № 4651/2-23 визнав банкрутом ВАТ «Райагропостач», ЄДРПОУ 00907674 (вул. Геологічна, 10, м. Балаклія, Харківська обл., 64200, р/р 26009034050000 в ХФ АКІБ «УкрСиббанк» ХРУ м. Харків, МФО 351641) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатор Моложавий В. І. (ліц. АА № 250406 від 20.03.2002 р., т. 12-33-21).

Господарчий суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1а) по справі № Б24/2/52-00 згідно з постановою від 29.11.2002 р. визнав банкрутом дочірнє Дніпропетровське спеціалізоване управління № 102 ВАТ «Дніпростальконструкція» (м. Дніпропетровськ, вул. Фурманова, 14, р/р № 2600030130337 в Регіональному управлінні Промінвестбанку м. Дніпропетровськ, МФО 305437, ОКПО 01413514), відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Жукова Віктора Івановича, ліцензія Міністерства економіки та з питань Європейської інтеграції України АА № 047962, тел. (0562) 31-89-80.

Державне об'єднання по шовківництву України **«Укршовк»**, код 00699804 реорганізовується в Корпорацію «Український шовк».

Господарський суд Сумської області (40477, м. Суми, вул. Рибалка, 2) ухвалою від 18.10.2002 р. порушив справу № 5591-7/219 про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю виробничо-заготівельного підприємства «Екологія» (40022 м. Суми, вул. 1-ша Залізнична, 2; п/р 2600216000277 в СФ АКБ «Правекс-Банк», МФО 337858; код за ЄДРПОУ 30452275).

Розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого Мальованого Олександра Павловича, ліцензія серії АА № 250426 від 22.03.2002 р. (адреса: 40030, м. Суми, вул. Кірова, 25, 4-й поверх).

Заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарчий суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1а) по справі № Б26/30-02 згідно з постановою від 21.10.2002 р. визнав банкрутом ВАТ «Другий Дніпропетровський авторемонтний завод» (м. Павлоград, будбаза, р/р № 2600730131955 в ДПО Промінвестбанку Бабушкінського району, МФО 305437, код 03112691), відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Жукова Віктора Івановича, ліцензія Міністерства еономіки та з питань Європейської інтеграції України АА № 047962, тел. (0562) 31-89-80.

Ухвалою господарського суду Сумської області (40000, м. Суми, вул. Рибалка,2 від 15 листопада 2002 року за № 6592-7/254 порушено справу про банкрутство акціонерного товариства закритого типу «Сумський фарфоровий завод» (40000, м. Суми, вул. Харківська, 11 р/р 2600176002393 в СОФ АКБ УСБ, МФО 337018, код 00310433).

Господарським судом Сумської області відносно АТЗТ «Сумський фарфоровий завод» введено процедуру розпорядження майном та призначено арбітражним керуючим в якості розпорядника майна Сугоняко Олександра Леонідовича, діючого на підставі ліцензії за № 249815 від 22 жовтня 2001 року, (40030, м. Суми, вул. Козацький вал, 2а, тел. 22-10-80).Заяви кредиторів приймаються протягом тридцяти днів від дня опублікування оголошення.

Частное предприятие «НАМОС», зарегистрированное Харьковской районной в г. Киеве госадминистрацией 25.06.2001 г. код № 05704, идент. код 31520230, сообщает о своей ликвидации.

ЗАТ «Київський газопромисовий комплекс» зареєстрований Кагарлицькою районною державною адміністрацією за № 607 від 26 вересня 2002 р., код ЄДРПОУ 24890582 повідомляє те, що прийнято рішення про реорганізацію товариства шляхом приєднання до ЗАТ «Український газовий комплекс», зареєстроване Мінською райдержадміністрацією м. Києва 26.09.1997 р. (реєстраційний код № 06454, код ЄДРПОУ 25267773).

Правонаступником всіх прав та обов'язків ЗАТ «Київський газопромисовий комплекс» з моменту реорганізації являтиметься ЗАТ "Український газовий комплекс" .

ВАТ ТВП «Південне» повідомляє, що загальні збори акціонерів відбудуться 31 січня 2003 року об 11 годині за адресою: м. Київ, вул. Вербицького, 18, 2 поверх.

Реєстрація акціонерів проводиться з 10.00 до 10.50.

Порядок денний:

1. Затвердження результатів підписки на акції другого випуску.
2. Внесення змін до статуту товариства.

Региональное Агентство по вопросам банкротства в Донецкой области и ликвидаторы ООО «Опытный завод» и ГКП «Рутченковский пивзавод», сообщают о проведении конкурса по продаже активов. На конкурс выставляются активы ООО «Опытный завод»: 1. Запасные части (подшипники, гайки, поковки), начальная цена продажи — 34133, 87 грн., гарантийный взнос — 1706,69 грн. 2. Материалы, начальная цена продажи — 3312, 15 грн. гарантийный взнос — 165,61 грн. На конкурс выставляются активы ГКП «Рутченковский пивзавод»: 1. А/м ГАЗ 3307, цистерна, 1992 г., начальная цена продажи — 6918,84 грн. в т. ч. НДС, гарантийный взнос — 345,94 грн. 2. А/м ВАЗ-21053, 1993 г., начальная цена продажи — 2399,40 грн., гарантийный взнос — 119,97 грн. 3. Автопогрузчик БВ 2733.33.6, 1987.г., начальная цена продажи — 1309,00 грн. в т. ч. НДС, гарантийный взнос — 65,45 грн. 4. Солододробилка БДА, 1957 г. начальная цена продажи — 2948,00 грн., гарантийный взнос — 147,.40 грн. гарантийный взнос в размере 5 % от начальной цены реализуемого имущества, регистрационный сбор для регистрации участников конкурса — 17 грн., перечисляются на р/сч. 260011503454 в ДОФ АКБ Укрсоцбанка г. Донецка, МФО 334011, ОКПО 31137268, Регионального Агентства по вопросам банкротства в Донецкой области. Для участия в конкурсе необходимо подать письменную заявку для участия в конкурсе и конкурсное предложение организатору конкурса Региональному Агентству по вопросам банкротства в Донецкой области по адресу: г. Донецк, бульв. Шевченко, 20. Срок подачи заявок 25 календарных дней со дня публикации в газете по 10 января 2003 г. включительно. Заседания конкурсных комиссий состоятся после 30 календарных дней со дня публикации информации 16 января 2003 г., в Региональном Агентстве по вопросам банкротства в Донецкой области по адресу: г. Донецк, бульв. Шевченко, 20 в 10.00 час. и 11.00 час. Справки по телефонам: 381-76-17, 381-76-14.

Роменський міжгосподарський комбікормовий завод, м. Ромни, вул. Київська, 111, код 05400460, Постановою Господарського суду Сумської області № 4663-7/173 від 04.12.2002 р. визнано банкрутом. Ліквідатором боржника призначено Шевича О. М. (ліцензія серія АА № 249990 Міністерства Економіки та з питань Європейської інтеграції України від 19.10.2001 р.) т. 8 (0542) 218-869.

Сільськогосподарське ТОВ «Відродження», Сумська обл., Конотопський р-н, с. Грузьке, вул. Свердлова, 70, код 30446811, Постановою Господарського суду Сумської області № 6072-15/226 від 04.12.2002 р. визнано банкрутом. Ліквідатором боржника призначено Шевича О. М. (ліцензія серія АА № 249990 Міністерства Економіки та з питань Європейської інтеграції України від 19.10.2001 р.) т. 8 (0542) 218-869.

Спільне підприємство Глухівської райспоживспілки «Баницький хлібкомбінат», Сумська обл., Глухівський р-н, с. Баничі, код 30033391, Постановою Господарського суду Сумської області № 6072-15/226 від 02.12.2002 р. визнано банкрутом. Ліквідатором боржника призначено Шевича О. М. (ліцензія серія АА № 249990 Міністерства Економіки та з питань Європейської інтеграції України від 19.10.2001 р.), т. 8 (0542) 218-869.

ВАТ «Галіївський маслозавод ім. В. Ф. Мазуркевича» повідомляє про проведення загальних зборів акціонерів, які відбудуться 18 грудня 2002 року.

Порядок денний:

1. Річний звіт правління.
2. Різне.

Господарський суд Харківської області (61022, м. Харків, пл. Свободи 5, Держпром, 8-й під'їзд) порушив справу про банкрутство: № Б-19/171-02 Товариства з обмеженою відповідальністю «Харківське» (код ЗКПО 30957314, 62332, Харківська обл., Дергачівський район, с. Руська Лозова, рахунок 26003301220 у Дергачівському відділенні МФО 350114);

Розпорядником майна призначено Тризну Олександра Васильовича, ліцензія серія АА № 250285 від 29.10.02 р.

Господарський суд Харківської області приймає заяви кредиторів та санаторів протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Чернігівської області (14000, м. Чернігів, проспект Миру, 20) порушив справу № 4/104-б про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «ЕКО» Р/р 26009205 в ЧОД АППБ «Аваль» МФО 353348, код 22815257.

Розпорядником майна боржника призначено Михайленка Дмитра Олександровича (ліцензія АА № 250159 від 06.12.2001 р.)

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця від дня опублікування оголошення.

Господарський суд міста Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) порушив справу № 23/453-б від 11.11.2002 року про банкрутство ТОВ «Укрпрод-інвест» (03049, м. Київ, вул. Стадіонна, 3-а, кв. 16, код ЄДРПОУ 30263147; р/р 26003301276 в ОПЕРУ Ощадбанку м. Київ, МФО 300465).

Ухвалою суду введено мораторій по справі № 23/453-б на задоволення вимог кредиторів.

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Мельниченка Олега Володимировича (ліцензія серії АА № 249770 від 19.10.2001 року, тел. 228-97-61).

Заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

27.11.2002 р. Господарським судом Миколаївської обл. (54009, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 22) ухвалою по справі 4/248, порушено справа про банкротство малого приватного торгівельно-виробничого підприємства «Мрія» код ЄДРПОУ 20897585 (юридична адреса: 56000, Миколаївська область, селище міського типу Казанка, вул. Мира 221-а, п./р. 2600430368 у Казанківському відділенні ощадного банку МФО 386100, Миколаївська область, селище міського типу Казанка вул. Мира, 205, код ЄДРПОУ 02763156).

Заяви кредиторів приймаються протягом місяця зі дня публікації за адресою: 54017, м. Миколаїв, пр. Леніна, 67.

Розпорядник майна: Шамшур В. П., ліцензія № 464 від 01.03.2001 р., т.0512-50-04-28; 8050-318-18-62; 54017, м. Миколаїв, пр. Леніна, 67;

За заявою Тернопільської МР ДПІ господарським судом Тернопільської області (46001, м. Тернопіль, вул. Кн. Острозького, 14 а) порушено провадження у справі про банкрутство № 2/Б-164 ТзОВ «Залозецький завод продтоварів» (юрид. адреса: Тернопільська обл., Зборівський р-н, смт. Залізці, вул. Бродівська, 1, р/р № 260083016883054 в ЦВ ПІБ м. Тернопіль, МФО 338426, ід. код 00379761).

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Окряка Анатолія Володимировича (ліцензія АА № 047693 від 11.10.2001 р., м. Тернопіль, вул. Липова 17/7, 46002, тел. 8-0352-25-71-20).

Претензії кредиторів та заяви можливих санаторів приймаються протягом одного місяця з дня опублікування даного оголошення.

ЗАТ «Батьківщина» повідомляє про проведення загальних зборів засновників.

Збори відбудуться 3 лютого 2003 року за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Героїв Сталінграду, 13.

Порядок денний:

1. Обрання робочих органів зборів — голову і секретаря та затвердження регламенту зборів.
2. Відкликання та обрання голови і членів спостережної ради товариства.
3. Звіт правління товариства про результати фінансово-господарської діяльності ЗАТ «Батьківщина» за 2001 і 2002 роки.
4. Звіт ревізійної комісії за 2001 та 2002 роки.
5. Затвердження річних результатів діяльності товариства, висновків ревізійної комісії за 2001 та 2002 роки.
6. Продаж окремих основних засобів товариства, затвердження договорів купівлі-продажу окремих основних засобів товариства.
7. Списання основних засобів товариства, які непридатні для виробництва.

Реєстрація учасників зборів 3 лютого 2003 року з 9.00 до 10.00 години.

Для участі в зборах учасникам необхідно надати документ, який затверджує особу акціонера або його представника.

«Домашній» вік Олександра Розенбаума

ГАСТРОЛІ

У київському палаці «Україна» відбувся концерт Олександра Розенбаума «Невже це було...». Зазвичай санкт-петербурзький виконавець відвідує столицю у весні — в річницю Бабиного Яру. Цьогорічний візит до України співак переніс на зиму. Компенсуючи свою відсутність минулої осені (що неабияк розчарувало тоді прихильників його творчості), нині Розенбаум гастролює по всій Україні.

Суботній концерт позначився душевним оптимізмом і впевненістю. В ньому не було переоцінки життя «Вялотекущей шизофрении», дорожнього неспокою «Транссибирской магистрали», жорсткості «Настоящего солдата». «Невже це було...» схоже на теплі спогади в дружній компанії. Навіть про нещасне кохання «Встретились у магазина...» Розенбаум співає без особливого сентименталізму, без надриву, щему в серці, а, як більшість своїх творів, — глибоко, твердо, тверезо. Вкотре зі сцени Олександр Якович читав улюблений багатьма слухачами «Возраст — это состояние души...». Здається, нинішній стан душі Розенбаума —це образ дому, міцного й затишного. Однак, маючи свою фортецю, співак не перестає сумніватися й шукати істину. В піснинних алегоріях автор балансує між життям і смертю, небом і землею, Богом і дияволом. Проте нині він твердо стоїть на ногах. Якщо вчора було «Товарищ Бог, господ пока не знаю», то сьогодні «Мы сидели с Господом в пивной...».

Традиційно на концерті прозвучали пісні, без яких не обходиться жоден виступ співака: «Глухари», «Гоп-стоп», «Расцвели каштаны», «Черный тюльпан». До речі, Всеукраїнська спілка ветеранів Афганістану нагородила Олександра Розенбаума медаллю «За заслуги» II ступеня. Представник організації зазначив, що там допомагав вижити Висоцький, а тут — Розенбаум.

Ірина БУЛАНЕНКО.

ФЕСТИВАЛЬ

Музичне сузір'я

У чора концертною програмою «Хосроєва, її учні і друзі» у великому залі обласної філармонії завершився п'ятий фестиваль «Музичне сузір'я Закарпаття», ініціатором проведення якого є відомий не лише в краї музикант Віктор Теличко.

Семираміда Хосроєва — не артистка, а викладач Ужгородського музучилища. За сорок років педагогічної праці вона була навчителькою багатьох відомих нині музикантів, серед них — і лауреата Всесоюзного конкурсу імені Глинки доцента Санкт-Петербурзької консерваторії Нелі Тульчинської, доцентів Національної музичної академії Мар'яни Ексшмідт, Юрія Чекана та багатьох інших.

Концерт цей — знак глибокої вдячності учнів та друзів педагога за подвижництво і вміння виховати й дати дорогу в мистецьке життя іншим талантам.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Ужгород.

ЮВІЛЕЇ

Журнал, що випромінює добро

«Хто дихає садом, той дихає здоров'ям, поезією, молодістю, радістю життя, довголіттям. Поспішайте зайнятись садом, хто ще може, кому ще час». Цей крилатий вислів видатного садівничого України Левка Платоновича Симиренка і взяв із собою, вирушаючи п'ять років тому в дорогу, юний загальноукраїнський журнал «Сад, виноград і вино України». Новий часопис поповнив родину агропромислових видань і, долаючи труднощі свого становлення, вийшов на інформаційні орбіти нашої молодої держави.

«Сад...» одразу заявив про себе матеріалами рубрик, які отримали «постійну прописку» на його сторінках: «Ми — з родоводу садівничих», «Творці дивосвіту», «Корінь і крона», «Наша кафедра», «Сонячні грона», «І чужому навчайтеся, і свого не цурайтесь...», «Царина Діоніса», «Цілюща скарбниця», «Довженків сад», «Дача-удача». Основні напрями часопису — висвітлення життя галузей садівництва, виноградарства і виноробства України, нових технологій у цих галузях, передового вітчизняного і зарубіжного досвіду. З номера в номер у ньому розповідається, як відроджуються сади і виноградники України, над чим нині працюють вчені, селекціонери.

Журнал твориться спільними зусиллями невеличкого редакційного колективу, очолюваного Анатолієм Гриценком, та широким авторським активом, в якому —відомі науковці, селекціонери, керівники і спеціалісти господарств і підприємств, аматори — садівники і виноградарі, а також письменники, журналісти.

З приводу п'ятиріччя журналу в привітанні Міністра аграрної політики С. Рижука зазначається: «Журнал вирізняється тим, що має якусь особливу ауру, випромінює світло і добро. Ми віримо, що у часопису —світла доля, велике майбутнє, він стане помітним явищем і у вітчизняній журналістиці, і в житті всіх садівників, виноградарів та винаробів нашої Вітчизни».

КАЛЕНДАР

Генерал, котрий нас ненароком об'єднав

Було таке: українські армії, котрі гризлися між собою (махновці, зелені, петлюрівці й навіть червоні), ненадовго об'єдналися між собою в боротьбі проти спільного ворога — Добровольчої армії білого генерала Антона Денікіна. Можливо, якби не об'єдналися, то Денікін узяв би Москву. Але потім все одно довелось би об'єднуватись проти нього, бо Антон Іванович категорично не визнавав самостійної України. Хоча з нею його пов'язувало немало приємного: в Києві він закінчував піхотне юнкерське училище. А народився Денікін 16 грудня 1872 року під Варшавою, в сім'ї військового. Учасник російсько-японської і першої світової воєн. У 1917-му пристав до заколоту генерала Корнілова, утік на Дон, де формувалася Добровольча армія, якою Денікін і командував з 1918 по 1920-й, поки не передав її Врангелю. Потім писав у мемуарах: «Бог не благословив успіхом війська, котрі я очолював. Боже, врятуй Росію!» Генерал-вигнанець співчував своїй батьківщині під час її війни з Гітлером. Помер в Америці 1947 року.

Аттила МОГИЛЬНИЙ.

НАУКА

А знав би Нобель...

В же в одинадцяте в Тернополі відбулися «нобелівські читання». Ентузіасти нобелістики, науковці з України, Білорусі, Польщі, Росії, політики, студенти зібралися, щоб обговорити здобутки нобелівських лауреатів, обмінятися ідеями.

Не випадково тернопольці активно вивчають нобеліану. З шести лауреатів премії, які народилися в Україні, два з Тернопільщини — Шмуель Агнон і Роальд Гофман. Місцевий дослідник політолог Олександр Левченко видав монографію про Ш. Агнона, написав сценарій телефільму, присвяченого Агнону. Над перекладом творів Агнона українською мовою працює науковець Юрій Ковальков. Тернопільці не без підстав вважають, що нобелівськими лауреатами свого часу могли б стати їхні видатні земляки — вчені-фізики Іван Пулюй та Олександр Смакула, письменник Улас Самчук та інші.

Марта ЛІТИНСЬКА.

Тернопільська область.

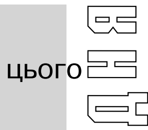

17 ГРУДНЯ

■ 1886 р. У царській Росії введено обмежувальну процентну норму прийому євреїв до вузів. ■ 1917 р. Відбувся з'їзд Української партії самостійників-соціалістів. ■ 1920 р. На Закарпатті розпочався загальний політичний страйк. Придушено військами. ■ 1934 р. Загинув письменник Григорій Косинка. ■ 1946 р. Харківським фізикам Маслову і Шпінелю видано секретне авторське свідоцтво на винахід, зроблений ними ще до війни: про використання урану як вибухової та отруйної речовини.

ФОТОФАКТ

Робітники київського «Містозагону № 2» встановлюють на Майдані Незалежності каркас головної ялинки країни. Їхній щоденний клопіт — мости через Дніпро. Цю металеву конструкцію приймали особисто на заводі «Червоний екскаватор» 17 років тому. Згодом додали висоти і тепер основа для майбутньої красуні має такі параметри: висота — 40 метрів, вага — 16 тонн.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Леонід БРОВЧЕНКО.

Редколегія:
Леонід **БРОВЧЕНКО,**
Анатолій **ГОРЛОВ,**
Сергій **ДЕМСЬКИЙ,**
Віталій **ЖЕЖЕРА,**
Іван **ІЛЛЯШ,**
Світлана **ПИСАРЕНКО,**
Віталій **СУДДЯ.**

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання— КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України» Зам. 0311234. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

Internet: http://uamedia.visti.net/golos